

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata

Kerületi Esélyegyenlőségi Program
2010-2015

2010. május

HitesyBartuczHollai Euroconsulting Kft.

1124 Budapest, Németvölgyi út 114.

tel: [06-1]-319-1790

fax: [06-1]-319-1381

e-mail: info@hbhe.hu

www.hbhe.hu

Tartalomjegyzék

1.	Vezetői összefoglaló	5
1.1.	Újbuda Esélyegyenlőségi Program jogszabályi háttér.....	5
1.2.	Az Esélyegyenlőségi Program tartalma, célkitűzései	5
1.2.1.	Átfogó, városi szintű helyzetfeltárás.....	6
1.3.	Újbuda Esélyegyenlőségi Beavatkozási Akcióterve 2010-2015	8
2.	Bevezetés	10
2.1.	Az Esélyegyenlőségi Program tartalma	10
2.2.	Célkitűzések.....	11
2.3.	Jogszabályi háttér.....	12
2.4.	Újbuda Önkormányzat esélyegyenlőséghez kapcsolódó, főbb hatályos dokumentumai, honlapjai, helyi rendeletei	18
2.5.	Célcsoportok behatárolása, vizsgálata	20
2.5.1.	Horizontális uniós esélyegyenlőségi elvek alapján	20
2.5.2.	A kerület szempontjából leginkább érintett, további célcsoportok	22
3.	Átfogó helyzetelemzés.....	24
3.1.	Újbuda területi felosztása	24
3.2.	A kerület fő demográfiai jellemzői, tendenciák.....	30
3.2.1.	Állandó népesség és lakónépesség.....	30
3.2.2.	Természetes népmozgalom.....	31
3.2.3.	Vándorlási különbözet	32
3.2.4.	A népesség nemek és korcsoportok szerinti megoszlása	32
3.3.	Képzettség.....	33
3.4.	Foglalkoztatottság.....	34
3.4.1.	Foglalkoztatottak aránya, aktivitási ráta	35
3.4.2.	Regisztrált álláskeresők.....	35
3.4.3.	Megváltozott munkaképességűek, egészségkárosodottak és fogyatékkal élőek foglalkoztatása	38
3.5.	Lakhatás.....	40
3.5.1.	A kerületi lakásállomány általános jellemzői.....	40
3.5.2.	Az önkormányzati lakásállomány	41
3.6.	Szociális helyzet: támogatási és ellátórendszer.....	47
3.6.1.	Szociális támogatások rendszere, aránya.....	47

3.6.2.	Szegregáció	53
3.6.3.	A roma/cigány népesség helyzetének bemutatása a kerületben.....	54
3.6.4.	Újbuda hatályos Szociális szolgáltatás-tervezési koncepciója.....	55
3.6.5.	Újbuda Önkormányzata által biztosított személyes gondoskodást nyújtó ellátások	56
3.6.6.	A szociális és gyermekvédelmi szolgáltatások rendszere Újbudán	57
3.7.	Oktatás-nevelés, közoktatási feladatellátás	84
3.7.1.	Önkormányzati oktatási-nevelési feladatellátás	85
3.7.2.	Újbuda Közoktatási intézményrendszere 2009-ben	85
3.7.3.	A Közoktatási intézkedési terv (2007) feladatainak végrehajtása	90
3.7.4.	Sajátos nevelési igényű és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók oktatása, nevelése	92
3.7.5.	Vállalt feladatot ellátó önkormányzati intézmények	93
3.7.6.	Demográfiai tendenciák, kapacitástervezés.....	95
3.7.7.	Szakmai szolgáltatási feladatok.....	95
3.7.8.	Szakszolgálati feladatok	95
3.8.	Egészségügyi ellátórendszer.....	97
3.8.1.	Alapellátás.....	97
3.8.2.	Szakellátás	98
3.9.	Önkormányzati közszolgáltatások egyenlő esélyű, akadálymentes lakossági hozzáférhetősége	99
4.	Újbuda Kerületi Esélyegyenlőségi Beavatkozási Akcióterve 2010-2015	108
4.1.	Általános beavatkozások 2010-2015	109
4.2.	Szektor/ágazat-specifikus beavatkozások 2010-2015	109
4.2.1.	Demográfia.....	109
4.2.2.	Foglalkoztatottság	117
4.2.3.	Lakhatás	120
4.2.4.	Szociális terület.....	123
4.2.5.	Gyermekjóléti terület	133
4.2.6.	Oktatás-nevelés, közoktatási feladatellátás.....	136
4.2.7.	Egészségügyi ellátórendszer	139
4.2.8.	Önkormányzati közszolgáltatások egyenlő esélyű, akadálymentes lakossági hozzáférhetősége.....	140
5.	Beavatkozási Akcióterv 2010-2015 összefoglaló táblázat	142

1. Vezetői összefoglaló

2010 áprilisában a HitesyBartuczHollai Euroconsulting (HBHE) Kft. a Kbt. vonatkozó rendelkezései alapján megbízást kapott Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Polgármesteri Hivatalától a kerület Esélyegyenlőségi Programjának elkészítésére.

1.1. Újbuda Esélyegyenlőségi Program jogszabályi háttér

Újbuda Esélyegyenlőségi Programja a hatályos, vonatkozó jogszabályok alapján készült. Ezek közül kiemelendők a **Magyar Köztársaság alkotmánya 1949. évi XX. tv 70/A. §** és **Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény**. Ez utóbbi **2010. május 1-jétől hatályos módosítása a 63/A. § (1)** bekezdésében előírja, hogy **a helyi önkormányzatoknak öt évre szóló helyi esélyegyenlőségi programot kell elfogadniuk.**

„(2) A helyi esélyegyenlőségi programban **helyzetelemzést kell készíteni a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok oktatási, lakhatási, foglalkoztatási, egészségügyi és szociális helyzetéről**, illetve meg kell határozni a **helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket**. A programalkotás során **gondoskodni kell** a helyi esélyegyenlőségi program és a helyi önkormányzat által készítendő egyéb **fejlesztési tervek, koncepciók**, továbbá a közoktatási esélyegyenlőségi terv **összhangjáról.**”

1.2. Az Esélyegyenlőségi Program tartalma, célkitűzései

A Program tartalmaz egy kerületi szintű, átfogó – a vonatkozó jogszabályok, elsősorban *Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény* alapján készített - **esélyegyenlőségi szempontú helyzetelemzést**, mely a következő **ágazatok/szektorok vizsgálatára** terjed ki: a város területi felosztása, demográfiai jellemzői, képzettség, foglalkoztatottság, szociális helyzet és ellátások, lakhatás, oktatás-nevelés, egészségügy, közszolgáltatások akadálymentes elérhetősége.

A Kerületi Esélyegyenlőségi Terv elkészítésének főbb célkitűzései a következők:

- Újbuda mihamarabb rendelkezzen a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően egy **aktuális, átfogó, legalább középtávú, 5 éves intézkedési tervvel**, mely **ellátás-centrikus megközelítéssel** lefedi a szektor-specifikus esélyegyenlőségi szempontokat;
- reflektáljon a **horizontális esélyegyenlőségi elvekre** és azokra a konkrét szempontokra, melyeket az uniós Esélyegyenlőségi útmutató tartalmaz;
- biztosítsa a különböző - elsősorban humán (szociális, egészségügyi, oktatási, képzési, foglalkoztatási stb.), illetve humán infrastruktúra - fejlesztési területeken a már folyamatban lévő és jövőbeni kerületi **uniós és hazai pályázatokhoz a követelményként előírt** aktuális esélyegyenlőségi helyzetfelmérést és intézkedési tervet.

1.2.1. Átfogó, városi szintű helyzetfeltárás

Alkalmazott módszertan

A helyzetfeltárás többféle módszerrel, kutatási technikával készült. Előzetesen feltérképeztük és tanulmányoztuk a vonatkozó **jogszabályokat**, törvényi rendelkezéseket, valamint Újbuda **meglévő, hatályos esélyegyenlőségi dokumentumait**, korábbi felméréseit, a kapcsolódó közgyűlési határozatokat és szakmai anyagokat, kutatásokat. Megvizsgáltuk Újbuda Önkormányzata utóbbi 3 évben benyújtott, vonatkozó **uniós pályázatait**. Továbbá, felhasználtunk a KSH-tól, a regionális munkaügyi központtól származó adatokat.

Terepmunkaként **strukturált interjúkat készítettünk** négy érintett kör felelős képviselőivel: a vizsgált ágazatokban/szektorokban a **szakmai közvélemény** képviselőiben elsősorban az intézményvezetőkkel; az **önkormányzat döntéshozóival, szakterületi felelőseivel**; valamint a témában érintett **civil szervezetek** és a **roma kisebbség** képviselőivel fókuszcsoporthoz beszélgetést végeztünk. Az érintett újbudai civil szervezetnek nyitott kérdéseket tartalmazó **kérdőívet** juttatott el az Önkormányzat, melyben az általuk képviselt csoport szempontjából jelentkező hiányosságokat, **szükségleteket jelezhették**, az általuk **elvárt**, illetve **javasolt konkrét beavatkozások** megnevezésével.

Vizsgált célcsoportok

A.) A horizontális uniós esélyegyenlőségi elvek alapján:

A horizontális **uniós alapelvek** szerint a **nők, romák, fogyatékossgal élők** a mindenképpen **kötelezően** vizsgálandó célcsoportok.

B.) További, a kerület szempontjából fontos célcsoportok:

Kiemelt célcsoportok:

- az idős emberek, elsősorban az ellátásra szoruló, egyedül élők;
- hajléktalan emberek.

További, vizsgálandó célcsoportok:

- a hátrányos helyzetű (HH) és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek-tanulók (HHH);
- a sajátos nevelési igényű gyermekek-tanulók (SNI), különösen az integráltan nem nevelhetők;
- egyszülős családok, a gyermeküket egyedül nevelő nők;
- az alacsony státuszú lakosság (legfeljebb 8 általánossal rendelkezők, rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők).

A fentebb nevesített célcsoportokat nem önmagukban, hanem az ellátásukat folyamatosan megvalósító, elsősorban önkormányzati szolgáltatások, az esélyegyenlőségük biztosításához napi szinten hozzájáruló, **az adott célcsoport esetében leginkább érintett szektorok/ágazatok oldaláról vizsgálja** a Program.

A hatályos kerületi **Közoktatási esélyegyenlőségi program** foglalkozik részletesen a HH/HHH és SNI gyermekek célcsoporttal, az IVS **Antiszegregációs terve** pedig részletezi az alacsony státuszú, halmozottan hátrányos helyzetű lakosság helyzetét, ezért a települési Esélyegyenlőségi Program helyzetelemzése és beavatkozási terve nagymértékben ezekre épül. Ahol szükséges volt, illetve rendelkezésre álltak, az **önkormányzat szakterületi felelősei aktualizálták az adatokat** az utolsó lezárt éviékre (2009), így az Esélyegyenlőségi Program tartalmazza jelenleg a kerület vonatkozó, legfrissebb összesítő helyzetleírását, mely **jól hasznosítható a közeljövőben benyújtandó uniós és hazai pályázatoknál** is.

1.3. Újbuda Esélyegyenlőségi Beavatkozási Akcióterve 2010-2015

A **helyzetfeltáráskor** feltérképezett **problémák, hiányok, lakossági szükségletek nyomán a vizsgált szektorokra kiterjedő rövid (2010-2011), közép (2012-2105) és hosszú (2016-tól) távú, a hatályos jogszabályoknak és uniós elvárásoknak megfelelő** tartalmú **Beavatkozási Akcióterv 2010-2015 készült.**

Az akciótervben kizárólag az önkormányzati hatáskörbe tartozó feladatok, intézkedések szerepelnek. (A kormányzati, fővárosi, civil szervezeti stb. feladatok nem, mivel ez egy kerületi akcióterv.) Mivel a jelenleg ellátatlan igények jó része közös gyökerű, a tervezett intézkedések - főleg az azonos célcsoportok, illetve a közös ellátórendszer miatt - jól csoportosíthatók, és **komplexen** megvalósíthatók.

Az akcióterv egy minden ágazatot érintő, **általános** javaslattal indul: Újbuda mérete és a terület összetettsége indokolja egy **kerületi esélyegyenlőségi koordinátor alkalmazását**, aki összefogja és nyomon követi a Beavatkozási akcióterv megvalósítását, évente beszámolót készít a döntéshozóknak.

Ezt követik a **szektor/ágazat specifikus konkrét rövid, közép és hosszú távú beavatkozások.**

Jelen összefoglalóban a rövid távú, **2010-2011-re tervezett legaktuálisabb, főbb beavatkozási intézkedéseket** adjuk meg felsorolásszerűen, mely egyúttal prioritási javaslat is:

- Rövid és középtávú akadálymentesítési ütemterv készítése a közszolgáltatásokat ellátó épületeknél: prioritás a fogyatékossgal élő és idős embereket ellátó intézmények komplex akadálymentesítése, valamint a közoktatási intézmények legalább részleges akadálymentesítése;
- Akcióterv kidolgozása évenkénti ütemezéssel az önkormányzati bérlakások modernizációjára, korszerűsítésére, valamint az önkormányzati lakásállomány, ezen belül a szociális bérlakás-állomány növelésére;
- A hatályos Kerületi Közoktatási Esélyegyenlőségi Program legalább két évenkénti felülvizsgálata, adatállomány és akciótervi feladatok-határidők éves aktualizálása;
- Éves fejlesztési ütemterv készítése a bölcsődei férőhely-igények kielégítése érdekében;
- Feladatellátásra alkalmas - kerületi civil - szervezetek felkutatása, ellátási szerződések megkötésének előkészítése a jelenleg hiányzó, kötelező önkormányzati szociális ellátási területeken: pszichiátriai betegek nappali

ellátásának, valamint pszichiátriai és szenvedélybetegek átmeneti otthonának biztosítása;

- Jelenlegi ellátási területek felülvizsgálata, gondozási központok átszervezése a jobb területi lefedés érdekében: Órmezőn és Kamaraerdőn a házi segítségnyújtás egyenlőbb esélyű biztosítása;
- A Gyermekjóléti Szolgálatnál plusz 4-5 fő szociális asszisztens alkalmazása az időszakos házi gyermekfelügyelet biztosításhoz a nők munkaerő-piaci reintegrációjának támogatása érdekében.

A feltárt ágazati problémák egy részének kezelése már folyamatban van, ezeket a kezdeményezéseket: **tevékenységeket / projekteket / jó példákat** részletesen bemutatjuk. Ezek közül a jelentősebbek az alábbiak:

- 60+ és Q-Ageing idősbarát programok a minőségibb időskor biztosítása érdekében
- Idősek átmeneti gondozóháza fejlesztése 14 férőhellyel, végső célként 20 férőhely biztosítása;
- Mérnök utcai szociális konyha és étkezde akadálymentesítése, korszerűsítése;
- „Út a munkához” foglalkoztatási reintegrációs program folytatása, kiterjesztése: alacsony képzettségű, tartós munkanélküliek és megváltozott munkaképességű, illetve fogyatékossgal élők nagyobb arányú foglalkoztatása;
- Kerületi családsegítő szociális munka, plusz vállalt, komplex szolgáltatások biztosítása különböző célcsoportoknak (tartós munkanélküliek, egyszülős családok, gondviselő nők stb.);
- Gyermekjóléti jelzőrendszer fejlesztése, hatékonyságának növelése 4 fő koordinátorral.

Mivel a fent felsorolt tevékenységek már maguk is beavatkozások, így a futó projektek, jó gyakorlatok az **akciótervben nem jelennek meg új tevékenység-elemként.**

Terjedelmi okokból a beavatkozási akcióterv **részletes intézkedéseit** nem jelenítjük meg jelen összefoglalóban.

Az Esélyegyenlőségi Program legvégén, az **5. fejezetben a könnyebb vezetői tájékozódás érdekében a Beavatkozási akcióterv 2010-2015 összesített, táblázatos formában** rögzíti a kitűzött **célokat**, az elérésükhöz szükséges **rövid és közép távú konkrét beavatkozásokat**, a **felelősök, határidők** és a (potenciális) **források** megnevezésével.

2. Bevezetés

2.1. Az Esélyegyenlőségi Program tartalma

2010 áprilisában a HitesyBartuczHollai Euroconsulting (HBHE) Kft. a Kbt. vonatkozó rendelkezései alapján megbízást kapott Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzatától a kerület elkövetkezendő 5 évre szóló Esélyegyenlőségi programjának elkészítésére.

Jelen dokumentum tartalmaz **egy kerületi szintű, átfogó** – a vonatkozó jogszabályok, elsősorban Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 63/A. § alapján készített - **esélyegyenlőségi szempontú helyzetelemzést**, mely az alábbi **ágazatok/szektorok vizsgálatára** terjed ki: a város területi felosztása, demográfiai jellemzői, képzettség, foglalkoztatottság, szociális helyzet és ellátások, lakhatás, oktatás-nevelés, egészségügy, közszolgáltatások akadálymentes elérhetősége.

A helyzetfeltárás során **azonosított**, célzottan **önkormányzati hatáskörbe tartozó fő problémákat minden fő ágazati fejezet végén összegezve** – keretben kiemelve – is **megjelenítettünk**. (A kormányzati, fővárosi, civil szervezeti vagy egyéb hatáskörbe tartozó problémákat a helyzetfeltárás tartalmazza, de a probléma-összegezésben már nem jelennek meg, mivel a kerületi beavatkozási terv kizárólag az önkormányzati hatáskörben megoldható/megoldandó feladatokat tartalmazza.)

A fentiek szerint azonosított **hiányok, lakossági szükségletek nyomán** a vizsgált szektorokra kiterjedő **rövid** (2010-2011), **közép** (2012-2015) és **hosszú** (2016-tól) távú **Beavatkozási Akcióterv** készült. A könnyebb áttekinthetőség és nyomon követhetőség érdekében a Beavatkozási Akcióterv 2010-2015 összesített, **táblázatos formában is elkészült** a kitűzött **célok**, az elérésükhöz szükséges **beavatkozások** (tevékenységek), valamint a **felelősök, határidők** és a (potenciális) **források** megnevezésével.

A Kerületi Esélyegyenlőségi Program **a törvényben meghatározott 5 éves időszakra (2010 – 2015)** készült, a vonatkozó **felülvizsgálati** rendelkezések betartásával.

2.2. Célkitűzések

A Kerületi Esélyegyenlőségi Terv elkészítésének **főbb célkitűzései** a következők:

- Újbuda mihamarabb rendelkezzen a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően egy **aktuális, átfogó, legalább középtávú, 5 éves intézkedési tervvel**, mely **ellátás-centrikus** megközelítéssel lefedi a szektor-specifikus esélyegyenlőségi szempontokat;
- reflektáljon a **horizontális esélyegyenlőségi** elvekre és azokra a konkrét szempontokra, melyeket az uniós Esélyegyenlőségi útmutató tartalmaz;
- biztosítsa a különböző - elsősorban humán (szociális, egészségügyi, oktatási, képzési, foglalkoztatási stb.), illetve humán infrastruktúra - fejlesztési területeken a már folyamatban lévő és jövőbeni kerületi **uniós és hazai pályázatokhoz** a **követelményként előírt** aktuális helyzetfelmérést és intézkedési tervet.

A **helyzetfeltárást többféle módszerrel**, kutatási technikával közelítettük meg. Előzetesen feltérképeztük és **tanulmányoztuk** a **vonatkozó jogszabályokat**, törvényi rendelkezéseket, valamint Újbuda meglévő, **hatályos esélyegyenlőségi dokumentumait**, korábbi felméréseit, a Képviselő-testület kapcsolódó **határozatait** és **szakmai anyagokat**, elkészült kutatásokat. Megvizsgáltuk az önkormányzat által az utóbbi években benyújtott, kapcsolódó uniós pályázatok szakmai célkitűzéseit, tartalmát, valamint a horizontális uniós esélyegyenlőségi szempontú vállalásait. Felhasználtunk a KSH-tól, a regionális munkaügyi központtól származó adatokat.

Terepmunkaként **strukturált** egyéni és kiscsoportos **interjúkat készítettünk**, fókuszcsoportos beszélgetést végeztünk az **érintett ágazatok/szektorok felelős képviselőivel**: a **szakmai közvélemény** képviselőiben elsősorban az intézményvezetőkkel; az **önkormányzat döntéshozóival, szakterületi felelőseivel**; valamint a témában érintett **civil szervezetek** és a **roma kisebbség** képviselőivel. A témában érintett újbudai civil szervezeteknek nyitott kérdéseket tartalmazó **kérdőívet** juttatott el az Önkormányzat, melyben az általuk képviselt csoport szempontjából jelentkező **hiányosságokat, szükségleteket** jelezhatték az általuk **elvárt**, illetve **javasolt konkrét beavatkozások** megnevezésével.

Minden érintettnek köszönettel tartozunk a közreműködéséért.

2.3. Jogszályi háttér

Az esélyegyenlőség szabályozásának alapját az alkotmány adja:

Magyar Köztársaság alkotmánya, 1949. évi XX. tv

70/A. § (1) *A Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, ill. az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül.*

(2) Az embereknek az (1) bekezdés szerinti bármilyen hátrányos megkülönböztetését a törvény szigorúan bünteti.

(3) A Magyar Köztársaság a jogegyenlőség megvalósulását az esélyegyenlőtlenségek kiküszöbölését célzó intézkedésekkel is segíti.

Ennek alapján fogadta el az Országgyűlés, mint a területet átfogóan szabályozó jogszályt, **az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvényt**

A törvény hatálya

4. § *Az egyenlő bánásmód követelményét*

- a) a magyar állam,*
- b) a helyi és kisebbségi önkormányzatok, ezek szervei,*
- c) a hatósági jogkört gyakorló szervezetek,*
- d) a Magyar Honvédség és a rendvédelmi szervek,*
- e) a közalapítványok, a köztestületek,*
- f) a közszolgáltatást végző szervezetek,*
- g) a közoktatási és a felsőoktatási intézmények (a továbbiakban együtt: oktatási intézmény),*
- h) a szociális, gyermekvédelmi gondoskodást, valamint gyermekjóléti szolgáltatást nyújtó személyek és intézmények,*
- i) a muzeális intézmények, a könyvtárak, a közművelődési intézmények,*
- j) az önkéntes kölcsönös biztosítópénztárak, a magánnyugdíj pénztárak,*
- k) az egészségügyi ellátást nyújtó szolgáltatók,*
- l) a pártok, valamint*
- m) az a) – l) pontok alá nem tartozó költségvetési szervek*

jogviszonyaik létesítése során, jogviszonyaikban, eljárásaik és intézkedéseik során (a továbbiakban együtt: jogviszony) kötelesek megtartani.

VI. Fejezet: Záró rendelkezések

63. § (...)

(4) Az ötven főnél több személyt foglalkoztató költségvetési szervek és többségi állami tulajdonban álló jogi személyek kötelesek esélyegyenlőségi tervet elfogadni.

(5) A települési önkormányzat helyi esélyegyenlőségi programot fogadhat el, amelyben elemzi a településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének alakulását, és meghatározza az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő célokat, kiemelt figyelmet fordítva a lakhatásra, oktatásra, egészségügyre, foglalkoztatásra, valamint a szociális helyzetre. A helyi esélyegyenlőségi program tartalmazza a célok megvalósításának forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését; a települési önkormányzat a tárgyévét követő év június 30-ig ütemterve teljesítéséről éves jelentést fogad el.

(...)

65. § Ez a törvény a Magyar Köztársaság és az Európai Közösségek és azok tagállamai közötti társulás létesítéséről szóló, Brüsszelben, 1991. december 16-án aláírt és az 1994. évi I. törvénnyel kihirdetett Európai Megállapodás jogközelítésére vonatkozó rendelkezéseivel összhangban az Európai Közösségek következő jogszabályaival összeegyeztethető szabályozást tartalmaz:

a) a Tanács 76/207/EGK irányelve a nőkkel és a férfiakkal való egyenlő bánásmód elvének a munkavállalás, a szakképzés és az előmenetel lehetőségei, valamint a munkafeltételek terén történő végrehajtásáról és az azt módosító 2002/73/EK irányelv,

b) a Tanács 79/7/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról,

c) a Tanács 86/378/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatási szociális biztonsági rendszerekben történő megvalósításáról,

d) a Tanács 86/613/EGK irányelve valamely tevékenységet, beleértve a mezőgazdaságot, önálló vállalkozást folytató férfiakkal és nőkkel való egyenlő bánásmód elvének alkalmazásáról, valamint az önálló vállalkozó nők terhességi és anyasági védelméről,

e) a Tanács 97/80/EK irányelve a bizonyítási kötelezettségről a nemi hovatartozás alapján történő diszkriminációs esetekben,

f) a Tanács 2000/43/EK irányelve a személyek közötti, faji vagy etnikai származásra való tekintet nélküli egyenlő bánásmód elvének végrehajtásáról,

g) a Tanács 2000/78/EK irányelve a foglalkoztatási és munkahelyi egyenlő bánásmód általános kereteinek a létrehozásáról,

h) a Tanács 2004/113/EK irányelve a nők és férfiak közötti egyenlő bánásmód elvének az árukhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférés, valamint azok értékesítése, illetve nyújtása tekintetében történő végrehajtásáról.

Fenti 2003. évi CXXV. törvény 2010. május 1-től hatályos módosítása:

63/A. §

(1) A helyi önkormányzat, valamint a többcélú kistérségi társulás - a külön jogszabályban meghatározott szempontok figyelembevételével - öt évre szóló helyi esélyegyenlőségi programot fogad el.

(2) A helyi esélyegyenlőségi programban helyzetelemzést kell készíteni a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok oktatási, lakhatási, foglalkoztatási, egészségügyi és szociális helyzetéről, illetve meg kell határozni a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A programalkotás során gondoskodni kell a helyi esélyegyenlőségi program és a helyi önkormányzat által készítendő egyéb fejlesztési tervek, koncepciók, továbbá a közoktatási esélyegyenlőségi terv összhangjáról.

(3) A helyi esélyegyenlőségi program elkészítése során kiemelt figyelmet kell fordítani

a) az egyenlő bánásmód követelményének érvényesülését segítő intézkedésekre,

b) az oktatás és a képzés területén a jogellenes elkülönítés megelőzésére, illetve az azzal szembeni fellépésre, továbbá az egyenlő esélyű hozzáférés biztosításához szükséges intézkedésekre,

c) a közszolgáltatásokhoz, valamint az egészségügyi szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés biztosításához szükséges intézkedésekre,

d) olyan intézkedésekre, amelyek csökkentik a hátrányos helyzetűek munkaerő-piaci hátrányait, illetve javítják foglalkoztatási esélyeiket.

(4) A helyi esélyegyenlőségi program időarányos megvalósulását, illetve a (2) bekezdésben meghatározott helyzet esetleges megváltozását két évente át kell tekinteni, az áttekintés alapján szükség esetén a helyi esélyegyenlőségi programot felül kell vizsgálni.

(...)

A közoktatásban általánosan kötelező érvényű, hatályos jogszabály:

11/1994. (VI. 8.) MKM rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről

(8) A képesség kibontakoztató felkészítést az intézmény - a közoktatási törvény 95. § (1) bekezdésének i) pontja alapján működő - az Országos Oktatási Integrációs Hálózattal kötött együttműködési megállapodás alapján, a Hálózat szakmai támogatásával látja el. A szakmai támogatás kiterjed a fenntartó számára nyújtott, a közoktatási törvény 85. § (4) bekezdésében szereplő önkormányzati intézkedési terv közoktatási esélyegyenlőségi programjának elkészítésére is.

A hátrányos helyzetű definícióját a Közoktatási tv. adja, mely értelemszerűen vonatkozik a törvény felhatalmazása alapján alkotott rendeletekre is.

1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról

14. hátrányos helyzetű gyermek, tanuló: az, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett, illetve akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát a jegyző megállapította; e csoporton belül halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, az a tanuló, akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője - a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben szabályozott eljárásban tett önkéntes nyilatkozata szerint - óvodás gyermek esetén a gyermek három éves korában, tanuló esetében a tankötelezettség beállításának időpontjában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen; halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, az a tanuló is, akit tartós nevelésbe vettek;

2008. évi XXXI. törvény az esélyegyenlőség érvényesülésének közoktatásban történő előmozdítását szolgáló egyes törvények módosításáról

A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény módosítása, elfogadva: 2008.07.02.

Munka Törvénykönyve, 1992. évi XXII. tv.

A törvény hatálya

1. § (1) E törvény hatálya - ha a nemzetközi magánjog szabályai eltérően nem rendelkeznek - kiterjed minden olyan munkaviszonyra, amelynek alapján a munkát a Magyar Köztársaság területén végzik, továbbá, amelynél a magyar munkáltató munkavállalója a munkát ideiglenes jelleggel külföldön végzi.

Esélyegyenlőségi terv

70/A. § (1) A munkáltató és a munkáltatónál képvisellel rendelkező szakszervezet - szakszervezet hiányában az üzemi tanács - együttesen, meghatározott időre szóló esélyegyenlőségi tervet fogadhat el.

(2) Az esélyegyenlőségi terv tartalmazza a munkáltatóval munkaviszonyban álló, hátrányos helyzetű munkavállalói csoportok, így különösen

- a) a nők,*
- b) a negyven évnél idősebb munkavállalók,*
- c) a romák,*
- d) a fogyatékos személyek, valamint*
- e) a két vagy több, tíz éven aluli gyermeket nevelő munkavállalók vagy tíz éven aluli gyermeket nevelő egyedülálló munkavállalók*

foglalkoztatási helyzetének - így különösen azok bérének, munkakörülményeinek, szakmai előmenetelének, képzésének, illetve a gyermekneveléssel és a szülői szereppel kapcsolatos kedvezményeinek - elemzését, valamint a munkáltatónak az esélyegyenlőség biztosítására vonatkozó, az adott évre megfogalmazott céljait és az azok eléréséhez szükséges eszközöket, így különösen a képzési, munkavédelmi, valamint a munkáltatónál rendszeresített, a foglalkoztatás feltételeit érintő bármely programokat.

(3) Az esélyegyenlőségi terv elkészítéséhez szükséges különleges személyes adatok csak a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény rendelkezései szerint, az érintett önkéntes adatszolgáltatása alapján az esélyegyenlőségi terv által érintett időszak utolsó napjáig kezelhetőek.

(4) Az esélyegyenlőségi tervnek rendelkeznie kell

- a) a fogyatékos személyek akadálymentes munkahelyi környezet megteremtését biztosító külön intézkedésekről, valamint*
- b) a munkáltató szervezetén belüli, az egyenlő bánásmód követelményének érvényesítésével kapcsolatos eljárási rendről.*

További vonatkozó jogszabályok

- 1990. évi LXV. törvény a helyi önkormányzatokról
- 1991. évi IV. törvény a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról

- 1991. évi XX. tv. a helyi önkormányzatok és szerveik, a köztársasági megbízottak, valamint egyes centrális alárendeltségű szervek feladat- és hatásköréről
- 1993. évi LXXVII. törvény a nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól
- 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról
- 11/1994. (VI. 8.) MKM rendelet a nevelési oktatási intézmények működéséről
- 14/1994. (VI. 24.) MKM rendelet a képzési kötelezettségről és a pedagógiai szakszolgálatokról.
- 219/1996. (XII. 24.) Kormányrendelet a társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradott települések jegyzékéről
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- Közhasználatú épületek akadálymentesítési kötelezettségéről szóló 1998. évi XXVI. tv.
- A többszörösen módosított (utoljára 2010. évi XXXIX. törvény) 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról (kihirdetve: 1998.IV.1.)
- 2000. évi LX. törvény a foglalkoztatásból és a foglalkozásból eredő hátrányos megkülönböztetésről szóló, a Nemzetközi Munkaügyi Konferencia 1958. évi 42. ülésén elfogadott 111. számú Egyezmény kihirdetéséről
- 21/2003. (II. 25.) Korm. rendelet a súlyos fogyatékoság minősítésének és felülvizsgálatának, valamint a fogyatékosági támogatás folyósításának szabályairól szóló 141/2000. (VIII. 9.) Korm. rendelet, valamint a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény végrehajtására kiadott 223/1998. (XII. 30.) Korm. rendelet módosításáról
- 362/2004. (XII. 26.) Korm. rendelet az Egyenlő Bánásmód Hatóságról és eljárásának részletes szabályairól
- 1021/2004. (III. 18.) Korm. határozat a romák társadalmi integrációját elősegítő kormányzati programról és az azzal összefüggő intézkedésekről
- 176/2005. (IX. 2.) Korm. rendelet a megváltozott munkaképességű munkavállalókat foglalkoztató munkáltatók akkreditációjának, továbbá az akkreditált munkáltatók ellenőrzésének szabályairól
- 2/2005. (III. 1.) OM rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról és annak módosításai

- Az Európai Parlament és a Tanács 2006/54/EK irányelve (2006. július 5.) a férfiak és nők közötti esélyegyenlőség és egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatás és munkavégzés területén történő megvalósításáról
- 1089/2006. (IX. 25.) Korm. határozat a Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlősége Tanács létrehozásáról
- 10/2006. (II. 16.) OGY határozat az új Országos Fogyatékosügyi Programról
- 2007. évi XCII. törvény a Fogyatékosággal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről
- 2010. évi XXXIX. törvény egyes szociális és munkaügyi tárgyú törvényeknek az új Polgári Törvénykönyv hatálybalépésével összefüggő módosításáról

2.4. Újbuda Önkormányzat esélyegyenlőséghez kapcsolódó, főbb hatályos dokumentumai, honlapjai, helyi rendeletei

Főbb hatályos dokumentumok:

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Integrált Városfejlesztési Stratégiája (IVS) 2007-2013 (jóváhagyta: Újbuda Önkormányzat Képviselő-testülete 7/2009./XI.ÖK/I.22./ határozatával)

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Közoktatási Esélyegyenlőségi Programja, 2007 (jóváhagyta: Újbuda Önkormányzat Képviselő-testülete 437/2007./XI.ÖK/X.18./ határozatával)

Budapest Főváros XI. kerület Újbuda Önkormányzata nevelési koncepciója és közoktatási intézkedési terve, 2007 (jóváhagyta: Újbuda Önkormányzat Képviselő-testülete 237/2007./XI.ÖK/V.17./ határozatával).

Budapest Főváros XI. Kerületi Önkormányzat Szolgáltatástervezési koncepciója, 2004 (elfogadta: XI. Kerületi Önkormányzat Képviselő-testülete 500/2004./XI.ÖK/XII.15./ számú határozatával)

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Szolgáltatástervezési koncepciójának felülvizsgálata, 2007 (elfogadta: Újbuda Önkormányzat Képviselő-testülete 138/2007./XI.ÖK/III.23./ határozatával)

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Szolgáltatástervezési koncepciójának II. felülvizsgálata, 2009 (elfogadta: Újbuda Önkormányzat Képviselő-testülete 52/2009./XI.ÖK/III.19./ határozatával)

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Szociális és gyermekvédelmi évkönyv, 2008
(elfogadta: Újbuda Önkormányzat Képviselő-testülete 138/2009./XI.ÖK/V.21./
határozatával)

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Szociális és gyermekvédelmi évkönyv, 2009
(munkaanyag)

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Közfoglalkoztatási terv, 2010
(elfogadta: Újbuda Önkormányzat Képviselő-testülete 17/2010./XI.ÖK/I.19./
határozatával)

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Esélyegyenlőségi, Antiszegregációs Terv (a terv a
hatályos IVS része (161-178. old.)).

Beszámoló a Gyógyír XI. Kht. 2008. évi tevékenységéről Újbuda Önkormányzat
Egészségügyi Bizottsága Számára, 2009. június

A szociális ellátórendszer továbbfejlesztése Újbudán (készítette: ELTE Társadalom-
tudományi Kar, 2008)

Újbudai Szociális Kalauz, 2007 (Újbuda Önkormányzata által kiadott harmadik szociális
kalauz, melynek célja, hogy a segítségre szorulóknak tájékozódhassanak az önkormányzat
nyújtotta szociális szolgáltatásokról)

Újbuda Minőségi időskor városi környezetben/ Újbuda 60+ (készítette: TÁRKI Zrt. és BME
Szociológia és Kommunikációs Tanszék, 2009. augusztus)

Honlapok:

www.ujbuda.hu

www.ujbudagamesz.hu

www.ujbudaprizma.hu

www.gyogyir11.hu

A szövegben hivatkozott, vonatkozó helyi rendeletek

40/2001./XII.29./XI.ÖK számú, többszörösen módosított (utoljára
40/2009./IX.10./XI.ÖK) rendelet a Budapest Főváros XI. Kerületi Önkormányzat
tulajdonában álló lakások és nem lakás céljára szolgáló helyiségek elidegenítésének
szabályairól

41/2001./XII.29./XI.ÖK számú, többszörösen módosított (utoljára 5/2010./II.25./XI.ÖK) rendelet a Budapest XI. Kerületi Önkormányzat tulajdonában álló lakások és nem lakás céljára szolgáló helyiségek bérbeadásáról

42/2001./XII.29./XI.ÖK számú, többszörösen módosított (utoljára 19/2009./IV.22./XI.ÖK) rendelet az önkormányzati és egyéb tulajdonban álló lakások lakbéréről, bérleti díjáról, továbbá a külön szolgáltatások díjáról, valamint a lakbértámogatásról

3/2003./II.25./XI.ÖK számú többszörösen módosított (jelenleg hatályos változat: 13/2009./III.24./XI.ÖK) rendelet az egészségügyi alapellátás közzeteinek kialakításáról.

10/2007./III.28./XI.ÖK számú rendelet a sajátos helyzetű tanulók és gyermekek fogalmának meghatározásáról, ezen tanulók beiskolázásáról és átvételéről

23/2008./X.22./XI.ÖK sz. rendelet a területi és intézményi védőnői ellátás közzeteiről

4/2009./II.24./XI.ÖK számú rendelet a rászorult személyek támogatásáról

5/2009./II. 24./ XI.ÖK számú rendelet a személyes gondoskodást nyújtó ellátásokról

2.5. Célcsoportok behatárolása, vizsgálata

2.5.1. Horizontális uniós esélyegyenlőségi elvek alapján

A **horizontális uniós alapelvek** szerint a **nők, romák, fogyatékkal élők** a mindenképpen **kötelezően vizsgálandó** célcsoportok (*erről részletesen lásd ÚMFT Társadalmi Megújulás Operatív Program Esélyegyenlőségi Útmutató*). Ezeket a meglehetősen tág célcsoport-meghatározásokat az **újbudai sajátosságok alapján** célszerűnek tartjuk **tovább pontosítani, szűkíteni**. Ugyanakkor, a részletezőbb felsorolásból az is kitűnik, hogy a **legsérülékenyebb célcsoportok esetében komplex, halmozott problémával** állunk szemben (pl. idős, hajléktalan szenvedélybeteg nő stb.), ezért a helyzetfeltárás és a beavatkozások is **ágazatok/szektorok szerint, az ellátórendszerre fókuszálva**, annak keretében mutatja be a különböző célcsoportok helyzetét, még lefedetlen szükségleteit.

Nők

A **legátfogóbb, legnagyobb célcsoport**, mely **minden ágazatban/szektorban**, gyakran **komplexen** érintett.

A leginkább veszélyeztetett csoportok a kerületben:

- Egyszülős családokban családfenntartóként gyermeküket egyedül nevelők;
- Koruk miatt diszkriminált álláskereső (55 év feletti, pályakezdők, GYES/GYED után a munkaerőpiacra visszatérők);
- Egyedül élő, ápolásra szoruló idősek;
- Alacsony iskolai végzettségű (8 ált. isk. vagy az alatt);
- Rendszeres szociális segélyben részesülők;
- Normasértők;
- Szenvedélybetegek;
- Hajléktalanok stb.

A legátfogóbb célcsoport helyzetével elsősorban a *3.6. Szociális helyzet*, valamint a *3.3. Képzettség*, *3.4 Foglalkoztatottság* pontokban foglalkozunk részletesebben, de a helyzetfeltárás szinte minden fejezetében említi őket.

Romák

Az IVS 4.3.6. fejezetét jelentő *Esélyegyenlőségi, antiszegregációs terv* (készítette VÁTERV95 KFT, 2009. március) a 4.3.6.6. *A romák esélyegyenlősége* alpontban két mondatot szentel a témának. Megállapítja, hogy: *„A 2001-es népszámlálás során igen kevesen vallották magukat romának, etnikailag szegregált területek nem mutathatók ki. A romák nehezen beazonosíthatóak, vélhetően nagyrészt asszimiláltak élnek a kerületben.”*

A Cigány Kisebbségi Önkormányzat és roma civil szervezet képviselőivel készített interjúk alapján készített helyzetleírás a *3.6.3. A roma/cigány népesség helyzetének bemutatása a kerületben* pontban található.

Fogyatékosággal élők

A fogyatékosággal élő emberek nem alkotnak homogén csoportot, ezért fogyatékoságtípus szerinti (mozgásszervi, érzékszervi, mentális) megközelítésük indokolt. Esélyegyenlőségi helyzetük feltárása és a vonatkozó törvényekben biztosított jogaik gyakorlási lehetősége Újbudán egyik kiemelt vizsgálati szempontunk.

A célcsoport helyzetével elsősorban a *3.6.6. A szociális és gyermekvédelmi szolgáltatások rendszere Újbudán*, *3.9. Önkormányzati közszolgáltatások egyenlő esélyű, akadálymentes lakossági hozzáférése*, valamint a *3.4 Foglalkoztatottság* pontokban foglalkozunk részletesebben.

2.5.2. A kerület szempontjából leginkább érintett, további célcsoportok

Az NFT I., illetve az ÚMFT keretében már benyújtott és folyamatban levő pályázatok alapján a **nők, a romák, a fogyatékossgal élők mellett** közvetlen, **elsődleges célcsoportjai** Újbuda Esélyegyenlőségi Programjának az **idősek**, különösen az ápolásra szoruló, valamint a **hajléktalan** emberek.

Idős emberek

Kiemelt célcsoport, mivel Újbuda egészére, egyes kerületszeire pedig hangsúlyozottan jellemző az **előregedő lakosság rendkívül magas aránya**. Az időskorúak közül a még **aktív/aktivizálhatók** jelentik az **egyik fontos célcsoportot** (az ún. 60+ korosztály), a **másik** az **ápolásra szoruló**, önmaguk ellátására nem vagy csak korlátozottan képes **egyedülálló**. Az idősügy kiemelt kezelését jelzi, hogy jelenleg **két nagy program is fut** a kerületben (a 60+ és a Q-Ageing), melyek keretében 2009 nyarán a TÁRKI Zrt. és a BME Szociológiai és Kommunikációs tanszéke **átfogó, reprezentatív kutatást** végzett *Minőségi időskor városi környezetben/Újbuda 60+* címmel.

Az idősek helyzetével elsősorban a 3.6. *Szociális helyzet* fejezet foglalkozik részletesen.

Hajléktalanok

A hajléktalan-ellátás **fővárosi feladat**. Mivel számuk Újbudán is évről-évre növekvő tendenciát mutat, így ellátásuk egyre jelentősebb feladat, ezért az **önkormányzat vállalt feladatként**, saját hatáskörben **aktív** szerepet vállal a helyzet kezelésében.

A hajléktalanság kérdésével elsősorban a 3.6.6. *A szociális és gyermekvédelmi szolgáltatások rendszere Újbudán* fejezet foglalkozik részletesen.

Újbuda relatíve kedvező általános mutatói miatt, az országos átlaghoz képest **lényegesen kisebb számarányú**, de az esélyegyenlőség szempontjából ugyancsak **releváns célcsoportot** alkotnak:

- a hátrányos helyzetű (HH) és halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyermekek-tanulók;
- a sajátos nevelési igényű gyermekek-tanulók (SNI), különös tekintettel a középsúlyos és súlyos, integráltan nem nevelhető fogyatékossgal élőkre;
- az alacsony státuszú lakosság (legfeljebb 8 általánossal rendelkezők, rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők).

Halmazottan hátrányos helyzetű (HHH) és sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek, tanulók

A hatályos, az OKM közoktatási esélyegyenlőségi szakértőjének bevonásával készült Újbuda kerületi Közoktatási esélyegyenlőségi programja foglalkozik ezzel a két célcsoporttal. Újbuda **önkormányzati** fenntartású **közoktatási intézményrendszere** mindenben **megfelel a** vonatkozó **jogszabályi előírásoknak**. Jelen Esélyegyenlőségi Program a Közoktatási esélyegyenlőségi programban feltárt szükségleteken, hiányosságokon és az orvoslásuk érdekében tervezett beavatkozásokon alapul.

A HHH és SNI gyermekek, tanulók helyzetével a *3.7. Oktatás-nevelés, valamint a 3.6. Szociális helyzet* fejezetek foglalkoznak részletesen.

Alacsony státuszú lakosok (ASL)

Az SZMM szakértői bevonásával készült, hatályos Antiszegregációs terv (2009) 4.3.6.2. *Általános helyzetértékelés* fejezete megállapítja, hogy „A KSH adatai szerint Újbuda nem néz szembe szegregációs kihívásokkal”, mivel **nincs** olyan **szegregátuma**, ahol az ASL aránya min. 50%. **Nincs szegregációs veszélynek kitett kerületrésze**, ezért „az antiszegregációs törekvéseket a **megelőzés jegyében** kell megfogalmazni”. Az ASL (aktív korú, legfeljebb 8 általános iskolai végzettségű, rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkező) aránya közel **10%**, ugyanakkor a felsőfokú végzettségűek aránya 33% a kerületben. Újbuda mind országos, mind pedig fővárosi viszonylatban kedvező képzettségi, foglalkoztatási és jövedelmi mutatókkal rendelkező kerület.

Az ASL helyzetével a *3.6. Szociális helyzet* fejezet foglalkozik részletesen.

A célcsoportok vizsgálatának módszertani megközelítése

Az Esélyegyenlőségi Programot megalapozó, munkaindító megbeszélésen az a döntés született, hogy a fentebb nevesített célcsoportokat nem önmagukban, hanem az **ellátásukat folyamatosan megvalósító**, elsősorban önkormányzati **szolgáltatások**, az esélyegyenlőségük biztosításához napi szinten hozzájáruló, az adott célcsoport esetében leginkább **érintett szektorok/ágazatok oldaláról** vizsgáljuk, illetve mutatjuk be.

3. Átfogó helyzetelemzés

3.1. Újbuda területi felosztása

Az Esélyegyenlőségi Programban Újbuda területi felosztása a kerület **Integrált Városfejlesztési Stratégiájában (IVS) 2007-2013 szereplő szempontokat követi:**

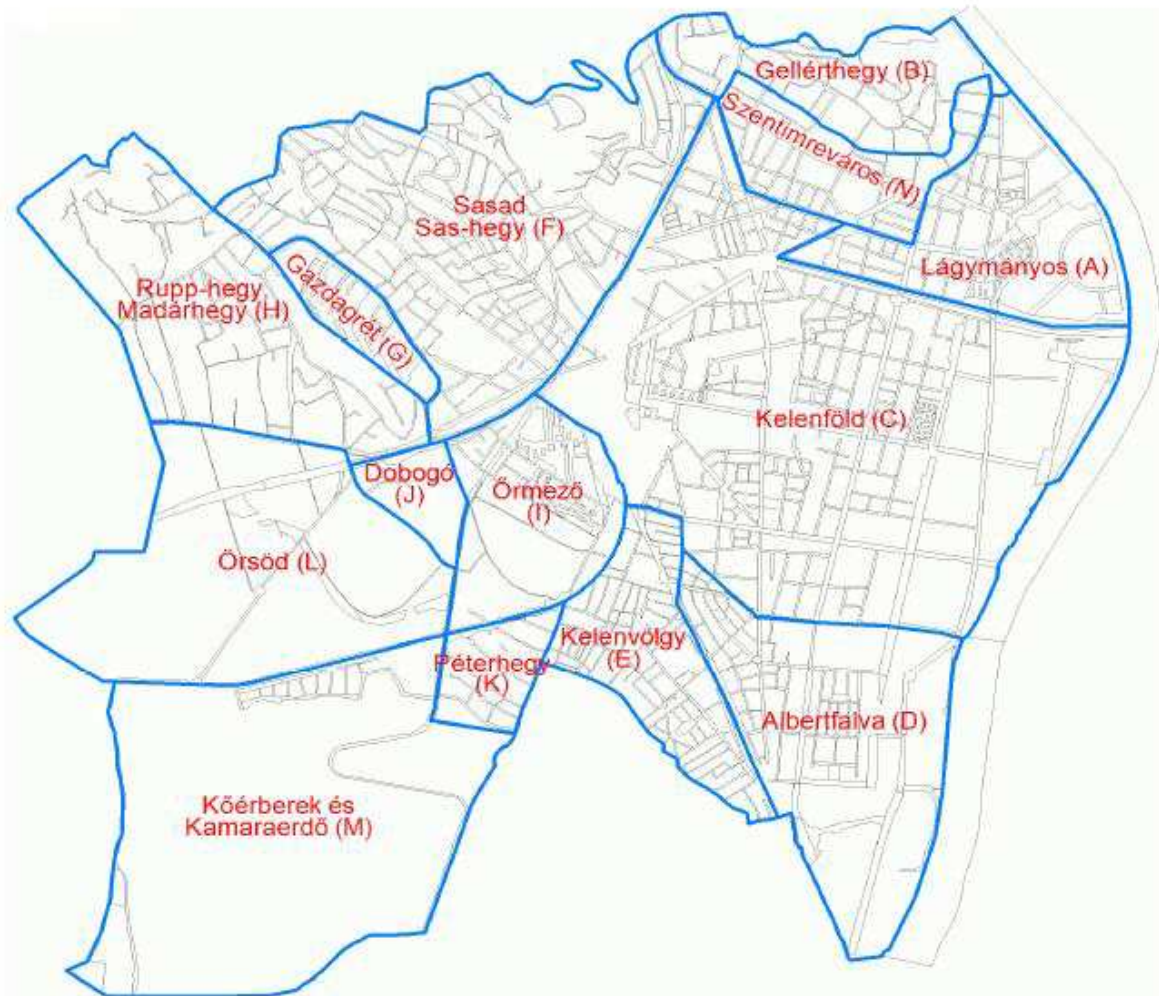
Eszerint az egyes **kerületszempontok területi kiterjedése, népességszáma és lakásszáma**, de **fizikai-domborzati-természeti adottságai is rendkívül eltérőek**, mint ahogy városzerkezeti kapcsolataik, terület-felhasználásuk, beépítési intenzitásuk, karakterük is nagyon különböző.

Az M1-M7 közös bevezető szakaszától **ÉNy-ra** levő kerületszempont (**Sasad, Sas-hegy, Gazdagrét, Rupp-hegy, Madárhegy**) a Budai hegység része, a **meredek hegyoldalakon folyamatosan terjedő**, jellemzően **kertvárosias** beépítéssel. E területen a **kereskedelmi és intézményellátás kevésbé sűrű, tömegközlekedése nem hiánytalanul megoldott**, mégis környezeti adottságai, zöldbe ágyazott beépítése következtében keresett, **presztízses** lakóterület.

Az autópálya-Budaörsi út vonalától DK-re levő kerületszempont É-D-i irányban tagolódik, több területi egységre bontható:

- általánosan jellemző **minőségi, „klasszikus” városias beépítés és intenzitás** jellemző a belső kerületszempontokon, **Lágymányos** és **Szentimreváros** nagy részén, sűrű intézményhálózattal és a városias élet lehetőségével, főleg a dunaparti sávban a szellemi munkahelyek koncentrációjával.
- a **Gellérthegy Budapest egyik legkiemelkedőbb minőségű és legmagasabb presztízssű, villás beépítésű lakóterülete**, amely a kertvárosias beépítés és Belvároshoz közeli elhelyezkedés előnyeit egyesíti.
- A Hamzsabégyi út vonalától D-re **városias, kertvárosias és lakótelepi beépítések keverednek egymással, esetenként gazdasági terület-felhasználásokkal. Kelenföld és Albertfalva szerkezetében, intenzitásában, terület-felhasználásában és karakterében is mozaikos**, bár a rendszerváltás után a Fehérvári út – Duna közötti területen **megindult barnamezős rehabilitáció** jó alkalmat adhatna területi konfliktusok és városképi törések megoldására-javítására. Az ipar jelentősége ugyan csökkent és a munkahelyi területek átalakulóban vannak, a terület **foglalkoztatási** szerepköre továbbra is erős.

- A kerület D-i határa mentén (**Kelenvölgy, Péterhegy, Kőerberek**) **kertvárosias, többnyire** - régi és új - **családi házas beépítések** találhatóak, de **nagy kiterjedésű beépítetlen (kül)területek** helyezkednek el **Kamaraerdőn** és **Örsődön**, melyek többsége - a védőterületek és az erdő - továbbra sem lesz beépítésre szánt terület.

1. ábra: Újbuda területi felosztása
Forrás: Újbuda IVS 2007-2013, 79. o.

Az alábbiakban a fő kerületrészeket – újbudai elnevezéssel régiókat – mutatjuk be röviden, ugyancsak az IVS alapján:

Lágymányos

A Petőfi hídtól délre levő egyetemi városrész és az Infopark kivételével Újbuda legrégebben kialakult, sűrűn beépített városrésze. Lágymányoson, a kerület területének 5,23%-án él a lakosság 16,5%-a. A **városias zárt sorú beépítés különböző beépítési**

intenzitást takar: a belső Bartók Béla út elején a pesti belvárosra jellemző sűrűség alakult ki zártudvaros beépítéssel, míg a kerületrész külsőbb részein (a Lágymányosi utcától D-re) a zárt sorú keretes beépítés nagyobb zöld tömbbelsőket takar. A Bogdánfy utca mentén régebben épült lakótelepi beépítés található.

Funkciógazdag terület, a Duna-parti **felsőoktatási** és **K+F** területektől Ny-ra levő lakóterületek földszintjein városi karakterű **kereskedelem** (üzletek) megjelenése általános, a körtér környezete kereskedelmi központ. Sok a területen a **szellemi szolgáltatás**, nem elhanyagolható a szállodák kapacitása, de az **idegenforgalmi** lehetőségek nem kellően kihasználtak. A városrész jelentős foglalkoztatási kapacitással rendelkezik, elsősorban szellemi munkaerőt igénylő munkahelyek, a szellemi tőke koncentrálódásának területe.

Gellérthegy

A kerület (egyik) **legmagasabb presztízsű** és **legpatinásabb** lakóterülete, a múlt század elejétől folyamatosan kialakult **villanegyed**. A beépítés közel **egységesnek** tekinthető, viszonylag nagyméretű telkeken zöldbe ágyazott szabadon álló villák, ill. társasházak. Kivételt képeznek a közintézmények és honvédségi/nemzetbiztonsági területek.

A terület **kevésbé funkciógazdag**, mint Lágymányos, itt ugyanis tudatosan dominál a magas színvonalú lakóterület és az **idegenforgalmi vonzerővel** is rendelkező zöldterület, kereskedelmi és szolgáltató funkciók csak a közeli főutak (Villányi, Bartók Béla utak) mentén jellemzőek.

Szentimre város

A Gellérthegy és Lágymányos közé ékelődő, a Gellérthegy alsó lejtőin és a Bocskai út – Villányi út közötti területen fekvő városrész. Beépítése **többszörre zárt sorú városias**, kivéve a Villányi út és Diószegi utca közötti néhány tömbnyi és a Gellérthegy lábánál levő telkes, kertvárosias társasházazás beépítést.

Kereskedelmi létesítmények, intézmények a főutak mentén találhatóak, a belső lakótömbök – különösen a kertvárosias részen – csendesek. Az intézmények közül – fontosságuk miatt – kiemelendők a Villányi út elejének **közép- és felsőoktatási intézményei**, a Corvinus Egyetem Kertészeti Tagozata valamint a Pető Intézet. A területen a felsőoktatási létesítmények következtében a munkahelyek jellemzően magasan kvalifikált szellemi munkaerőt igényelnek.

Kelenföld

Újbuda **legnagyobb kiterjedésű** (708,7 ha) és **lakosság számú** (2001 népszámlálás: 47.948 fő), **funkciógazdag**, de egyben **legheterogénebb** területi egységekből álló városrésze. **Mozaikos**: mind terület-felhasználását tekintve, mind a beépítés intenzitása, jellege, karaktere szempontjából igen eltérő részekből tevődik össze. Ugyanakkor a **kerület leggyorsabban átalakuló területei** is e városrészben található: a Fehérvári út és Duna közötti egykori iparterület az utóbbi 10-15 évben gyökeres változásokon esett/esik át: az iparterületek helyén zömmel **kereskedelmi és irodaterületek**, ill. **lakónegyedek, rekreációs-szabadidő központok** vannak kialakulóban. A terület beépítettsége átalakul, intenzívebbé, de egyben rendezettebbé is válik. Itt található a **kerület legtöbb munkahelye**, de teljesen átstrukturálódva: a termelőipari foglalkoztatás helyett a **kereskedelem/szolgáltatások** és **szellemi** munkahelyek térhódítása zajlik. A fejlődésnek nemcsak a rendszerváltás utáni gazdasági változások, hanem a **Lágymányosi híd** és a hozzá kapcsolódó **úthálózat kiépítése** is lökést adott.

Albertfalva

A vasútvonal – Duna és Kelenföld közé ékelődő kerületrész, kisebb léptékben ugyan, de hasonlóan **mozaikos**, mint a szomszédos Kelenföld. A régi Albertfalva **alapvetően családi házas városrész**, melybe a Fehérvári út mentén **panelos beépítés ékelődik**, így ebben a városrészben is gyakoriak a városképi törések. Az Építész és Vegyész utcák közötti lakóterület egységes szocreál karakterrel rendelkezik. A lakóterületek intézményellátottsága kielégítő. A kerületrész **K-i fele átalakulóban van**, a rendszerváltás utáni **barnamezős rehabilitáció** megváltoztatja a terület használatát és arculatát is, a még beépítetlen területek hasznosításra kerülnek. Dinamikusan **fejlődő** kerületrész.

Kelenvölgy

A kerülethatár és a két vasútvonal közé beszorult, **monofunkciós, kertvárosias** lakóterület. Intézményellátása csak alapszinten (óvoda, általános iskola, háziorvosi rendelő) biztosított. A **két vasútvonal** a nehéz átjárhatóság következtében a területet **Újbuda többi részétől elvágja**. A terület beépítettsége mind a terület-felhasználás, mind a beépítés intenzitása szempontjából közel egységes, nem tapasztalhatók olyan kontrasztok, mint Kelenföld és Albertfalva esetén.

Sasad – Sas-hegy

A Budaörsi út (autópályák bevezető szakaszának) vonalától ÉNy-ra, **önálló városzerkezeti egységként**, a kerületközponttól a vasút és főút által **elvágotan elhelyezkedő hegyvidéki**, zöldbe ágyazott **kertvárosias** társasház-as-családirház-as lakóterület. Nagyrészt monofunkciós, kivéve a Sas-hegy tetején levő **természetvédelmi területet** és a Budaörsi út menti – többnyire – intézményi és honvédségi területeket. A lakóterület intézményellátottsága még alapfokon is éppen hogy csak (a szomszédos Gazdagrét segítségével) megoldott, ennek ellenére – minőségi színvonalra és igen kedvező környezeti adottságai következtében - kiemelkedően **magas presztízsű** városrész.

Gazdagrét

A hegyvidéki kertvárosias lakóterületbe ékelődő, **szigetszerűen elhelyezkedő panelos lakótelep**. Fekvése következtében **keresettsége és presztízse magasabb**, mint a legtöbb budapesti lakótelepé. Intézményekkel **jól ellátott terület**, alapellátással a környező intézmény-hiányos kertvárosi lakónegyedeket is kiszolgálja.

Rupp-hegy, Madárhegy

Beépítés alatt álló, de jelenleg még csak **töredékében beépített hegyoldali, kertvárosias** lakóterület. Lakás- és lakosság száma **gyors ütemben növekszik**. A szabályozási tervek szerint a terület túlnyomó többsége lakóterület lesz, de mindkét területrészen kijelölésre kerültek intézményi, ill. nagy zöldfelülettel rendelkező intézményi területek is, így távlatban nem válik monofunkciósá a városrész, melynek **befogadási kapacitása kb. 30 ezer lakos** (8-10 ezer lakás). Jelentős nagyságú **zöld és erdőterületek** is beépítetlenül megtartása is szerepel a tervekben.

Örmező

A vasútvonal, az autópályák bevezető szakasza és az Egérút közötti terület É-i fele **lakóteleppel és családi házakkal** beépített, D-i része – a **keserűvíz** telepek védőterülete miatt - beépítetlen. **Önálló** szerkezeti egység, nem kapcsolódik szervesen a többi kerületrészhez, mivel a **főutak és vasút elvágó hatása** következtében szerkezeti kapcsolatai (7 sz. főút és Egér út) szűkösek.

Korábbi monofunkciós jellegét az utóbbi években az autópályák mellé épült kereskedelmi létesítmények megtörték, ezek azonban sem funkcionálisan, sem megjelenésükben nem illeszkednek szervesen a városrészbe. Adottságait tekintve inkább **városkapu**

szerepkörre, semmint lakóterületnek alkalmas terület, azaz a jelenlegi terület-felhasználás és az adottságokból következő lehetőségek kissé aszinkronban vannak.

Dobogó

A településrész túlnyomó többsége **zöldterület és erdő**, melyek **szabadidős célokra** hasznosítottak és megőrzendők. Lakónépessége a népszámlálás idején alig több mint a kerületi **0,1%**-a. A kerület övezeti terve továbbra is zöldterületi, ill. erdőterületi hasznosításba sorolja Dobogót, övezetátsorolással megteremtett építési lehetőség csak a terület ÉK-i részében lesz majd.

Péterhegy

Az É-i részén **családi házakkal**, déli felén **lakóparkkal** beépített lakóterület. Az elmúlt évtizedben gyorsan bővülő, mára **kialakult** városrész, további jelentős építési lehetőségek nincsenek. **Monofunkciós kertváros**, alapellátása a szomszédos körzetekben biztosított.

Örsöd

A kerület DNY-i határán, Budaörsszel szomszédosan elhelyezkedő, **többnyire beépítetlen** terület, pedig elhelyezkedéséből adódóan a **főváros kapuja lehetne**. Ez a szerep „automatikusan” be fog következni, ha a **4-es metró** virágpiacig tervezett – nagyon kívánatos/szükséges – meghosszabbítása megépül. Ez a pont lehetne ugyanis az, ahol az agglomerációból naponta ingázók személykocsi forgalmát P+R parkolóban „blokkolni” lehet. Ezáltal a fővárost, azon belül a XI. kerületet kiemelkedően terhelő forgalom jelentősen csökkenthető lenne.

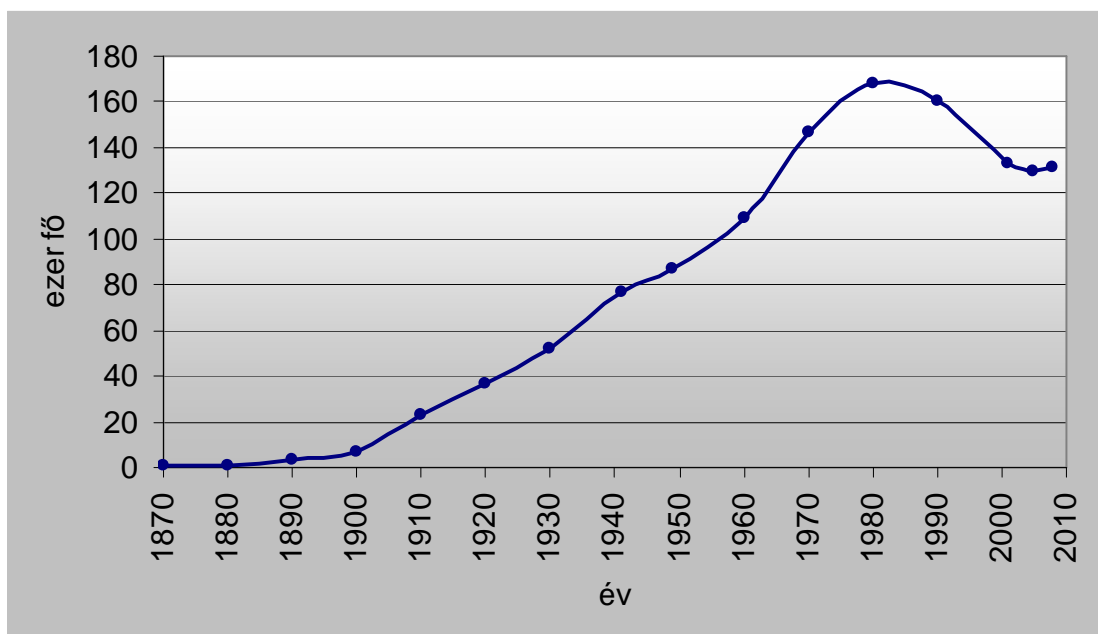
Kőérberek és Kamaraerdő

A településrész túlnyomó **többsége még beépítetlen**, zömmel **erdőterület** és hasonló nagyságú **kertes mezőgazdasági** (volt zártkerti) terület alkotja. É-i peremén található beépítés, melynek Ny-i, Budaörs gazdasági területeivel szomszédos részén **honvédségi terület** és a hozzá tartozó **lakótelep**, kétharmadában pedig új, ill. **építés alatt álló lakópark** helyezkedik el.

3.2. A kerület fő demográfiai jellemzői, tendenciák

3.2.1. Állandó népesség és lakónépesség

A mai Újbuda területe az 1800-as évek végéig igen kis népességszámmal rendelkezett, **benépesülésének kezdete a XX. század elejére tehető**. Nagyon dinamikus, folyamatos bővülésének következményeként 1970-re Budapest legnagyobb lakosságszámmal rendelkező kerületévé vált. A **növekedés 1980 után állt meg**, ami azonban nem egyedi jelenség: fővárosunk a szuburbanizálódás (és részben dezurbanizálódás) időszakába lépett. A rendszerváltozást követően mindez még inkább felgyorsult: 1990 és 2005 között az állandó népesség és a lakónépesség száma is kb. 20%-kal csökkent, de Újbuda így is **Budapest legnagyobb kerülete** maradt. **2005 óta kismértékű** népességszám **bővülés** tapasztalható.

2. ábra: Újbuda állandó népességének alakulása
Adatforrás: KSH

A KSH legfrissebb rendelkezésre álló, 2008. év végi adatai szerint a **XI. kerület állandó népessége 131.599 fő**, népszámlálási adatokból továbbvezetett **lakónépessége** ennél magasabb, **139.049 fő**. Az Önkormányzat 2009. év végi adatai alapján az állandó népesség 130.119 fő, és további 14.966 fő hivatalos tartózkodási helye Újbuda. (Az Újbudán állandó lakcímmel rendelkező, de más településeken tartózkodók számáról nincs információ.) Mindez azt jelenti, hogy (Budapestet önálló egységként nem számolva) **Újbuda Magyarország ötödik legnépesebb városa**.

Újbuda **népsűrűsége** 2008-ban **4.360 fő/km²**, ami **jóval magasabb a budai kerületek átlagánál**. Ez elsősorban a **bel-budai (Lágymányos, Kelenföld) sűrűbb beépítésnek** és a **lakótelepeknek** köszönhető. Az egyes kerületszettek között azonban alapvető **eltérés** mutatkozik népsűrűség tekintetében, melyre vonatkozóan csak 2001-es adatok állnak rendelkezésre.

Kerületszetség	népesség		terület		népsűrűség
	fő	%	ha	%	fő/ha
Lágymányos	23 852	16,51	166,9	5,23	142,91
Gellérthegy	5 471	3,79	114,3	3,58	47,87
Szentimreváros	5 789	8,1	94,2	2,95	61,45
Kelenföld	47 948	33,2	708,7	22,2	67,66
Albertfalva	11 847	8,2	255,9	8,02	46,3
Kelenvölgy	3 444	2,38	125,8	4,95	27,38
Sasad - Sas-hegy	18 944	13,12	416,2	13,05	45,52
Gazdagrét	11 614	8,04	42,5	1,33	273,27
Rupp-hegy - Madárhegy	1 639	1,13	268,4	8,41	6,11
Órmező	6 358	4,4	132	4,13	48,17
Dobogó	176	0,12	34,5	1,1	5,1
Péterhegy	732	0,51	46,6	1,46	15,71
Örsöd	34	0,02	320,1	10,04	0,11
Kőérberek - Kamaraerdő	676	0,47	463,5	14,53	1,46
Újbuda összesen	144 441	100	3189,6	100	45,28

1. táblázat: Újbuda kerületszetteinek népességi és népsűrűségi adatai, 2001
Forrás: Újbuda IVS 2007-2013, 21. o.

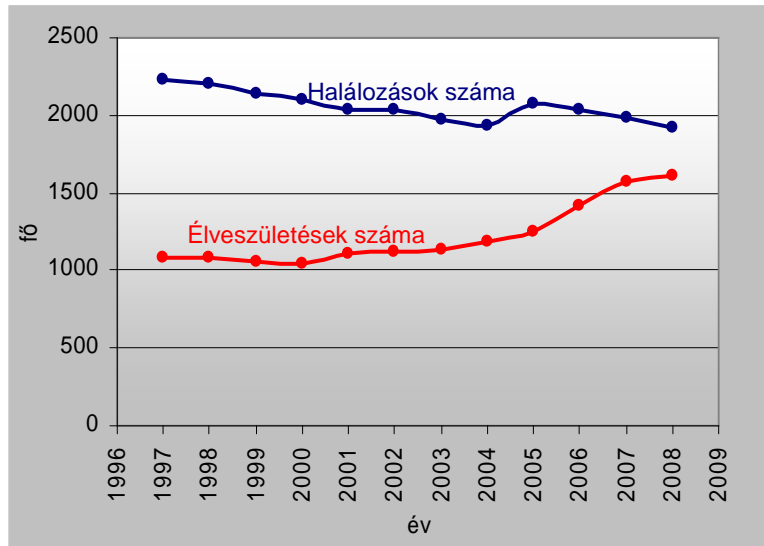
Városias népsűrűség Lágymányoson tapasztalható, Kelenföld lakóterületeinek népsűrűsége a mutatóból láthatónál nagyobb, de e városrészben sok a nem lakás célú – lakónépesség nélküli, gazdasági – beépítés, ez csökkenti az átlagot. Gyakorlatilag beépítetlennek tekinthetők Örsöd, Dobogó és Kőérberek-Kamaraerdő városrészek, míg a Rupp-hegy – Madárhegy beépítése megkezdődött, de még itt is jelentős beépítetlen területek találhatóak. **Legnagyobb a népsűrűség a gazdagréti lakótelepen.**

3.2.2. Természetes népmozgalom

Újbudán **1970-es évek végéig** az élveszületések száma meghaladta a halálozásokét, azaz **a természetes népszaporulat pozitív volt**, bár egyre csökkenő mértékben. Az 1970-1980-ig tartó tíz évben a természetes szaporulat mindössze 255 fő volt (az évtized első felének relatív nagyobb pozitívumát az utolsó években átforduló tendencia majdnem

teljesen kioltotta). **1980-tól egyre intenzívebbé vált a természetes fogyás** (1980-90 között 5.899 fő, 1990-2001 között már 13.083 fő), ami **országos jelenség**. Szerencsére azonban mérséklődni látszik a folyamat: **az utóbbi években viszonylag dinamikusan emelkedik az élveszületések**

száma (1997 és 2004 között minden évben 1000-1200 gyermek született Újbudán, amely szám 2006-ra 1400, 2008-ra pedig már 1600 fölé nőtt) és **nagyjából stagnál a halálozásoké**, így a **természetes fogyás** - kisebb hullámzásokkal - 2008-ra már 300 főre **mérséklődött**. Csak remélni lehet, hogy ez a relatív kedvező tendencia fennmarad.

3. ábra: A természetes népmozgalom alakulása Újbudán
Adatforrás: KSH

3.2.3. Vándorlási különbség

Ha az elmúlt 40 év vándorlási egyenlegét vizsgáljuk, a természetes népmozgalomhoz hasonlóan itt is jelentős töréspontokat találunk. **1970-80 között** fővárosunkat még jelentős **vándorlási nyereség** jellemezte: az időszak során keletkezett, majd 60 ezres többlet közel 30%-át (**17.268 fő**) a **XI. kerület** adta. A rendszerváltozás előtti évtized ebben a tendenciában is módosulást idézett elő, a 10 év mérlege azonban még így is pozitív maradt (+ 1.448 fő).

Az 1990 utáni kiköltözési hullám eredményeként Újbuda 2001-ig 17.000 fős vándorlási veszteséget szenvedett el. Az **elmúlt években** ez a folyamat fokozatosan **lassult**, 2007-ben az állandó odavándorlók száma (2.652 fő) már meghaladta az állandó elvándorlók számát (2.558). E tendencia fenntartására kell törekedni, azaz a kerület lakóterületeinek vonzerejét tovább kell erősíteni.

3.2.4. A népesség nemek és korcsoportok szerinti megoszlása

A 2001-es népszámlálás adatai alapján **Újbuda népességének korcsoportos összetétele** még a közismerten előregedett **fővárosi népességnél is kedvezőtlenebb**. Míg a fővárosban a **20 évnél fiatalabbak aránya** 18,5%, Újbudán

csupán **16,5%** volt. Az idős, **60-x éves** korosztály aránya Budapesten 23%, míg a XI. kerületben **26,6%** volt. (Ez utóbbiban közre játszhat az is, hogy a kerület népessége a fővárosi átlagnál magasabban kvalifikált, emiatt hosszabb életű.) Egyértelmű azonban, hogy a **gyermek korosztályok aránya alacsonyabb, a nyugdíjasoké jelentősen magasabb a kerületben**, mint a budapesti átlag.

A népesség korstruktúrája a népszámlálás óta **tovább romlott**. Bár az emelkedő születésszám következtében **2009** végére valamelyest **javult a 0-20 éves korosztály aránya (16,9%)**, ennél azonban **sokkal nagyobb mértékben emelkedett a 60 éven felüliek száma és aránya (29,4%-ra!)**. Mindez **kiemelt, és egyre növekvő terhet ró a szociális ellátórendszer** egészére.

A kerületben – mint általában a magyar népességben – **nőtöbbség** van: már a 2001-es adatok szerint is 116 nő jutott 100 férfira. Ez a szám **2009-re** még drasztikusabbá vált: ekkor **100 férfira már 125 nő jutott**. Különösen eltérő a nemek aránya az idősebb korosztályokban: a kerületi nők egyharmada, a férfiak 24%-a 60 éven felüli, ebből következően a **60 éven felüli népesség több mint 63%-a nő**.

Demográfiai terület legfőbb problémáinak összegzése:

- Az idős korosztály számának és arányának folyamatos növekedése, a kerületi lakosság nagymértékű előregedése komplex kerületi probléma, melyre fel kell készülni. A beavatkozások már folyamatban vannak.

3.3. Képzettség

Iskolai végzettségre vonatkozó statisztikai adatok teljes körű felvételére csak népszámlálások alkalmával kerül sor, ennek következtében Újbuda képzettség adat sorai igencsak elavultak, 2001-ből származnak.

Ezen adatok alapján elmondható, hogy **a kerület népessége magasan iskolázott, mutatói** az országos átlaghoz képest kvalifikált népességgel rendelkező **fővárosi adatokat is jelentősen meghaladják**. A 2001-es népességből 88.439 fő rendelkezett érettségivel, ami a 18-x éves lakosság 70,5%-a, azaz a megfelelő korú népesség **több mint kétharmada rendelkezik érettségivel**. Budapest egészét tekintve ez a mutató 58,7%, az országos 38,2%. Az érettségizettek 46,1%-a férfi, 55,9%-a nő, ami közel azonos a teljes kerületi népesség nemi megoszlásával.

Az iskolai végzettségben **különbség inkább korcsoportonként** van. Míg a 80-x éves korú kerületi lakosok mindössze 35%-a érettségizett, a 20-24 éves korosztályban ez az arány már eléri a 84%-ot. A legidősebb korosztályban a férfiak jóval nagyobb arányban (55%) rendelkeznek befejezett középiskolával, mint a nők (28%), a fiatalok között azonban megfordul az arány.

Felsőfokú képzettséggel 36.734 fő rendelkezett a kerületben a népszámláláskor, ez a megfelelő korú (25-x éves) lakosságra vetítve **33,7%-ot** képviselt, lényegesen magasabbat, mint a fővárosi és országos átlag (Budapest 23,8%, országos átlag 12,6 %). A diplomások 52,1%-a, 19 137 fő férfi, 47,9%-a, 17.597 nő. Ez a megfelelő korú férfi lakosság 40,9%-a, ill. a nők 28,3%-a. A felsőfokú végzettségűek között is tapasztalható a korosztályonkénti jelentős eltérés: a 85-x évesek mindössze 15,2%-a rendelkezik oklevéllel, a 25-29 évesek között ez az arány már 37,8 %. A nemek között egyensúly a 40. életév körül tapasztalható, az ennél idősebbek között a férfiak a magasabban kvalifikáltak, a fiatalabbak között azonban ismét a nők „vezetnek”, korcsoportonként 4-5%-os előnnyel. (Forrás: Újbuda IVS 2007-2013, 24. o.)

Az IVS 4.3.6. *Esélyegyenlőségi, antiszegregációs terv* fejezete alapján az **alacsony státuszú lakosság** (aktív korú, legfeljebb 8 általános iskolai végzettségű, rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkező) kerületi aránya közel **10%**.

3.4. Foglalkoztatottság

A XI. kerületben található munkahelyek száma 2001-ben kevéssel meghaladta a 73 ezret. **A kerület lakosságából 2001-ben 58.186 fő volt foglalkoztatott**, ezt a kerületi munkahelyek számával összevetve megállapítható, hogy jelentős Újbuda foglalkoztatási szerepe, mivel **a kerületben lényegesen több munkahely található, mint amennyit a helybeli lakosság meg tudna tölteni.**

A munkahelyek mintegy felét Budapesten, de más kerületben lakók töltik be, egyötödében pedig nem fővárosi, hanem azon kívüli településről ingázók dolgoznak. A kerületi munkahelyek csupán egyharmadát töltik be kerületi lakosok, 2001-ben a más kerületből vagy külső településről bejáró dolgozók száma megközelítette az 50.000-et. A más településről ingázók kb. 40%-a közeli településekről (Érd, Diósd, Budaörs, Budakeszi, Törökbálint), másik fele az agglomeráció távolabbi településeiből jár be. Ugyanakkor a kerületben lakó foglalkoztatottak közül 34.364 fő – az összes foglalkoztatott 59%-a – a főváros másik kerületében vagy Budapesten kívül dolgozott a népszámlálás idején.

Az újbudai munkahelyek ágazati összetétele nagymértékben változott a rendszerváltás óta. Az ipari munkahelyek száma és aránya is jelentősen csökkent, növekedett viszont a terciér (szolgáltatás, kereskedelem) és a kvaterner szektorban (szellemi) foglalkoztatottak száma. **A kerületben foglalkoztatottak többsége 2001-ben - a 73.100-ból 57.814 (79%) - a terciér és kvaterner szektorban dolgozott, mindösszesen 14.968 munkahely (20,5%) volt az ipari/építőipari ágazat részesedése.** Ez a változás a területi átalakulásokon is nyomon követhető: a Budafoki út külső szakasza menti ipartelepek rohamos átalakulása, átépülése figyelhető meg. (Forrás: Újbuda IVS 2007-2013, 13. o.)

3.4.1. Foglalkoztatottak aránya, aktivitási ráta

2001-ben Újbudán a munkaképes korúak **52,6%-a** volt **foglalkoztatott**. A kerület aktivitási rátája valamivel a fővárosi (57 %) alatt maradt, de nem alacsonyabb az országosnál. Viszonylag **magas az inaktívak aránya az 50 éven felüliek (különösen a nők)** és a **kisgyermekes anyák** körében. A **diplomások** aránya az összes kerületi foglalkoztatottak között meghaladja a **40%-ot**, a más budapesti kerületben dolgozó kerületi lakosok között még magasabb ez az arány, a vidékre járók között pedig alacsonyabb.

3.4.2. Regisztrált álláskeresők

Az álláskeresők számára vonatkozóan a **Közép-Magyarországi Regionális Munkaügyi Központ** (KMRMK) **statisztikái** kerületsoros bontásban is rendelkezésre állnak. Ebből kiderül, hogy Újbudán a **regisztrált munkanélküliek** száma **2000-2008 között** mindig **1.000-1.200 között mozgott**. A 2008. év őszén kirobbant **gazdasági világválság hatására** azonban 2009. januártól **drasztikusan nő** a munkakeresők száma, mely folyamat azóta is tart. **2010** márciusában a regisztrált munkanélküliek száma **meghaladta a 2.400-at**. A **tartós** (legalább 1 éve) **munkanélküliek száma** a sokéves átlaghoz képest az elmúlt bő egy év során **szintén megduplázódott** (a stabil 150-200 fő helyett megközelítette a **400 főt**). Ugyanezen időszak során az 5-10-15%-os női többlet „elfogyott”, **a nemi arány kiegyenlítődt**. Ezzel szemben a pályakezdő munkanélküliek adatsorában nem mutatkozik jelentős változás.

MEGNEVEZÉS	2000 dec.	2001 dec.	2002 dec.	2003 dec.	2004 dec.	2005 dec.	2006 dec.	2007 dec.	2008 dec.	2009 dec.	2010 márc.
Regisztrált munkanélküliek száma:	1071	1091	980	974	1179	1115	1163	1177	1308	2193	2442
Pályakezdő munkanélküliek:	49	52	57	60	74	88	50	46	47	39	48
Tartós munkanélküliek:	174	144	155	185	178	194	167	198	223	299	378
Férfi	497	520	448	443	515	503	502	565	618	1089	1225
Nő	574	571	532	531	664	612	661	612	690	1104	1217

2. táblázat: A regisztrált munkanélküliek számának változása Újbudán, 2000-2010

Adatforrás: KMRMK Statisztikai és Elemzési Osztály

A regisztrált munkanélküliek korcsoportok szerinti vizsgálatát valamelyest nehezíti az a tény, hogy a rendelkezésre álló adatok osztásköze nem azonos. Emiatt van az, hogy a **2000-es** évek első felében nem a táblázatban legnagyobb értékekkel rendelkező 26-35, ill. 36-45 éves korosztályokban a legmagasabb a munkanélküliek aránya, hanem az ennél idősebb, 46-50, valamint 51-55 évesek között. Ez az arány a **gazdasági világválság hatására** valamelyest eltolódott: bár a 21 évesnél fiatalabbak kivételével **minden korcsoportban nőtt a munkanélküliek száma**, a **legnagyobb** relatív növekedés a középkorúak esetében következett be, aminek eredményeként a korábban aránylag jobb helyzetben lévő **26-35 éves munkanélküliek** száma **2010 márciusában** már az összes újbudai munkanélküli több mint **30%-át** tette ki.

REG. MUNKANÉLKÜLIEK KORCSOPORTOK SZERINT	2000 dec.	2001 dec.	2002 dec.	2003 dec.	2004 dec.	2005 dec.	2006 dec.	2007 dec.	2008 dec.	2009 dec.	2010 márc.
<18	1	3	0	0	1	0	1	1	0	0	0
18-20	12	15	13	12	10	18	14	17	17	18	10
21-25	107	97	106	99	111	114	77	77	98	154	163
26-35	235	274	238	228	290	280	293	355	374	679	750
36-45	226	217	184	177	214	217	245	245	302	535	606
46-50	198	186	153	156	180	150	144	133	126	192	248
51-55	169	173	159	167	220	217	228	213	224	360	363
56-60	120	121	123	134	148	116	157	135	155	241	288
60>	3	5	4	1	5	3	4	1	12	14	14

3. táblázat: A regisztrált munkanélküliek életkor szerinti megoszlása Újbudán, 2000-2010

Adatforrás: KMRMK Statisztikai és Elemzési Osztály

A munkanélküliek legmagasabb iskolai végzettség szerinti megoszlását vizsgálva megállapíthatjuk, hogy **2000-ben a regisztráltak 20,3%-a max. alapfokú, 63,3%-a középfokú, 16,4%-a pedig felsőfokú végzettséggel** rendelkezett. Ez az arány **2007-re jelentősen módosult**: a max. alapfokú végzettséggel rendelkezők részaránya felére csökkent (ebben jelentős szerepet játszottak a Munkaügyi Központ nyújtotta képzési

lehetőségek), a középfokú végzettségűek részesedése is mérséklődött valamelyest, a főiskolai/egyetemi végzettséggel rendelkezők aránya viszont drasztikusan, 12 százalékponttal emelkedett. **Ez a tendencia** a válság hatására bekövetkezett elbocsátási hullám eredményeként **megfordulni látszik**: az elmúlt két esztendőben **az alacsonyabb végzettségű munkakeresők részaránya növekedett**, vagyis a munkáltatók inkább a **kevésbé képzett munkaerőt bocsátották el**, továbbá az aránylag nagyszámú iskolázatlan dolgozókat foglalkoztató **építőipari** vállalkozások mentek csődbe.

REG. MUNKANÉLKÜLIEK VÉGZETTSÉG SZERINT	2000 dec.	2001 dec.	2002 dec.	2003 dec.	2004 dec.	2005 dec.	2006 dec.	2007 dec.	2008 dec.	2009 dec.	2010 márc.
8 általánosnál kevesebb	11	8	11	6	12	8	2	12	10	10	10
Általános iskola	206	184	148	139	169	144	153	106	126	271	306
Szakiskola	25	24	16	15	20	21	21	30	39	50	55
Szaktanulmányozó	164	199	164	143	169	138	152	176	0	343	398
Szakközépiskola / speciális szakiskola	185	190	161	172	220	209	217	213	455	424	475
Technikum	93	79	61	59	71	66	67	63	56	85	94
Gimnázium	211	207	207	223	221	215	229	241	266	466	505
Főiskola	100	115	128	133	185	182	182	196	199	315	352
Egyetem	76	85	84	84	112	132	140	140	157	229	247

4. táblázat: A regisztrált munkanélküliek legmagasabb iskolai végzettség szerinti megoszlása Újbudán, 2000-2010

Adatforrás: KMRMK Statisztikai és Elemzési Osztály

Az **alacsony iskolai végzettséggel** rendelkezők szegénységi kockázata jóval magasabb az átlagnál. Újbudán abszolút számban mintegy **15.000 főről** van szó. Döntő hányaduk a **panelos övezetekben (Kelenföldön, Albertfalván, Órmezőn)** él. A kerület Antiszegregációs tervében olvasható (*Újbuda IVS 2007-2013, 166-167. o.*), hogy körükben a **tartós** és a **passzív munkanélküliség** is gyakori (nem látnak reményt a munkára, ezért nem is keresnek). Ez egyben jelentős **„kiilleszkedési” spirált indít el**, melynek hatása nem csupán anyagi nehézségekben, hanem **kapcsolati konfliktusokban, szenvedély- és mentális betegségekben is megnyilvánul**. Esetükben különös veszélyt jelent a többgenerációs munkanélküliség. Létszámuk pontos megismerését nehezíti, hogy a munkaügyi regisztrációból való kiesést követően sokan a rendszeres szociális segélyhez jutás feltételeit (közcélu munka elfogadása, személyiségfejlesztő programban való részvétel) nem teljesítik.

A **Közép-magyarországi Regionális Munkaügyi Központ Budapest XI., XII., XXII. kerületi Kirendeltség** irodája Újbudán, a Bartók Béla úton található. Az interjú során a kirendeltség-vezető **példaértékűnek nevezte hivatala és a XI. kerületi**

Önkormányzat együttműködését, emellett az **Újbudai Humán Szolgáltató Központtal** és az **Újbuda Prizma Közhasznú Nonprofit Kft.**-vel és a **GAMESZ**-szel is kiváló munkakapcsolatban állnak.

Újbuda Önkormányzata 2009-es Közfoglalkoztatási terve szerint **2008-ban** 346 személy részesült rendszeres szociális segélyben, a közfoglalkoztatás (közcélu munkavégzés) **23 főt** érintve valósult meg az **Újbuda Prizma** szervezésében, ők mindannyian 8 osztályos végzettséggel rendelkeztek. A közfoglalkoztatottak által megvalósított tevékenységek: **parkfenntartás, takarítás, adminisztratív** feladatok.

2009-ben közel **háromszorosára bővítették** a közfoglalkoztatási programba **bevontak számát** (66 fő-re, míg 2008-ban 23 fő volt), és jelentősen **bővült a képzettségi** paletta (25-en alapfokú, 37-en középfokú, 4-en felsőfokú végzettséggel rendelkeztek), valamint a **betöltött munkakörök** is (32 parkfenntartó, 7 kerületőr, 6 takarítónő és 5 adminisztrátor mellett iratkezelőt, dajkát, gondnokot, konyhai dolgozót, lakossági koordinátort, portást, udvari segédmunkást és ügyintézőt is alkalmaztak).

3.4.3. Megváltozott munkaképességűek, egészségkárosodottak és fogyatékossgal élők foglalkoztatása

Az **Újbuda Prizma Szociális Fejlesztési és Foglalkoztatási Közhasznú Nonprofit Kft.** 2002-ben jött létre, folytatva és kibővítve a több mint 40 éven át működő **XI. kerületi Szociális Foglalkoztató** tevékenységét. A Prizma tulajdonosa Újbuda Önkormányzata.

Az átalakulás célja a **megváltozott munkaképességű, egészségkárosodott, illetve fogyatékossgal élő személyek komplex foglalkozási rehabilitációja,** amelynek során a munkavállalók szakszerű segítséget kapnak ahhoz, hogy minél jobban kibontakoztathassák, hasznosíthassák megmaradt munkavégző képességüket. Ennek szolgálatában a társaság szakemberei **felmérik** a foglalkoztatottak **testi és szellemi egészségi állapotát, szociális jellemzőit,** amely a továbbiakban kiindulópontként szolgál a személyes rehabilitációs foglalkoztatás megteremtéséhez, ill. a segítségnyújtás különféle módjaihoz.

A Kft. a közhasznú szervezetekről szóló 1997.évi CLVI. törvény 26.§ 11. pontja szerint hátrányos helyzetű csoportok társadalmi esélyegyenlőségének elősegítése, 26.§ 17. pontja szerint rehabilitációs foglalkoztatás valamint a 26.§ 18. pontja szerint munkaerőpiacon hátrányos helyzetű rétegek képzésének, foglalkoztatásának elősegítése és kapcsolódó szolgáltatások nyújtása terén folytat közhasznú tevékenységet.

A munkavégzés lehetőségét **két termelő részleg** biztosítja: parkfenntartó, ill. kötészeti-csomagolási.

A **parkfenntartó részleg** a **XI. kerület parkjait, sétányait gondozza** az Önkormányzattal kötött éves vállalkozói szerződés keretében. A **kötészeti-csomagolási részleg** kiegészítő **nyomdai utómunkálatokat**, valamint **különböző csomagolási, borítékolási és címkézési munkákat, gépi zsugorfóliázást** végez.

A Prizmánál jelenleg több mint **230 fő dolgozik**, többségük (kb. **160 fő**) **megváltozott munkaképességű, fogyatékossgal élő**, akik számára a részmunkaidős foglalkoztatás lehetősége is biztosított. A parkfenntartó részleg létszáma 75 fő (+ az aktuális közcélú foglalkoztatottak), a kötészeti-csomagolási részlegen 122-en dolgoznak.

A **rehabilitációs csoport** feladata segíteni munkavállalóikat az egyén életvezetéséből, személyiség problémáiból fakadó, munkavállalást akadályozó körülmények feltárásában, a szociális reintegrációjukban, hogy újra a társadalom teljes értékű tagjai lehessenek, alkalmassá váljanak önálló életvitelre egzisztenciális és pszichés vonatkozásban egyaránt. A rehabilitációs vezető munkáját egy **felsőfokú végzettségű szociális munkás** is segíti.

A megváltozott munkaképességű, fogyatékossgal élő személyek jelentős része potenciálisan ki van téve a kirekesztődés - különösen a **munkaerő-piaci kirekesztődés – kockázatának**, ami a rehabilitációs foglalkoztatási tevékenység során az érintett személyek foglalkoztathatósági szintjének javításával, a támogatási és érdekeltségi viszonyok fejlesztésével, valamint a munkavállalók megmaradt képességeinek differenciált hasznosításával sokszínű, rugalmas, átjárható munkalehetőségek megteremtésével jelentősen csökkenthető.

A munkavégzés lehetőségének megteremtése ad alkalmat arra, hogy a hátrányos helyzetű, fogyatékossgal élő ember társadalmilag elismert tevékenységével jusson hozzá a megélhetését biztosító jövedelemhez. Az Újbuda Prizma mindehhez olyan munkahelyeket, illetve munkakörülményeket teremtett, amellyel **biztosítani tudja a megváltozott munkaképességű, fogyatékossgal élő**, munkaerőpiacon hátrányos helyzetű személyek **valóságos és értékteremtő foglalkoztatását**.

A Prizma sok fogyatékossgal élő számára az egyetlen társadalmi kapcsolatot jelenti, ezért **Újbuda Önkormányzata** éves szinten nagyságrendileg 30 millió Ft-tal **támogatja** a Kft-t: ennyi szükséges ahhoz, hogy saját (piaci) bevételei és a központi bértámogatás mellett költségeit fedezni tudja.

Foglalkoztatottság terület legfőbb problémáinak összegzése:

- Az alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők (elsősorban a 45-50 év feletti nők) a tartós és a passzív munkanélküliség tekintetében fokozottan veszélyeztetett csoport. A munkaerőpiacról történő tartós kikerülés egy „kiilleszkedési” spirált indít el, mely az egzisztenciális problémák mellett kapcsolati konfliktusokban, szenvedély- és mentális betegségekben is megnyilvánul.

- A megváltozott munkaképességű és fogyatékkal élő emberek foglalkoztatási aránya alacsony. Helyzetük országos is hasonlóan kedvezőtlen.

3.5. Lakhatás

3.5.1. A kerületi lakásállomány általános jellemzői

A XI. kerületi lakásállomány folyamatosan növekszik, de a 90-es években az előző évtizedekhez képest olyan erősen lelassult ütemben, hogy majdnem stagnálásnak volt tekinthető. **A rendszerváltozás után évenként átlagosan csupán 0,3% volt a növekedési tempó**, a tendencia szerencsére az utóbbi években megtört és **az ezredforduló óta a növekedés üteme megduplázódott**, sőt egyes években meghaladta az 1%-ot. Lakásépítés – a csökkenő népesség ellenére is – szükséges, **elsősorban a lakásállomány minőségi összetételének javítása**, a magasabb igényű **lakosság megtartása**, a szuburbanizáció fékezése, éppen a népesség helyben tartása, ill. **új lakók kerületbe vonzása** érdekében.

	1990	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Lakásállomány (db)	68027	70261	70205	70337	70718	70985	71651	72939	73338	73690
Épített lakások száma (db)		94	168	150	401	296	675	1297	414	353

5. táblázat: Újbuda lakásállományának alakulása az elmúlt években
Adatforrás: KSH

A lakásállomány nagyság szerinti összetétele és komfortossági szintje ugyancsak kiemelt szerepet játszik a népesség megtartásában. A népszámlálás adatai szerint Újbudán a **teljes lakásállomány mindössze 4,4%-a alacsony komfortfokozatú**, ez nagyjából **3.000 lakást** jelent. Az egy lakásra jutó népesség városrészenként eltérő nagyságú: az új beépítésű területekre beköltöző háztartások nagyobbak, az előregedő városrészekben kisebb az egy lakásra jutó lakosság.

Gond a kerületben, hogy **a lakásállomány közel egyharmada lakótelepi panellakás.** Ez elsősorban **a magas üzemeltetési költségek** és az **alacsony népességmegtartó (vonz)erő,** valamint az egyidejű **elavulás** – és felújítási kényszer - miatt fog problémát jelenteni. A panolos lakóterületeken a közterületek kiemelt karbantartása, ill. rendezése, **a terület funkciógazdagítása** és az **épületek fizikai felújítása** igen jelentős – és nagy költséget igénylő – feladat, melyre a lakóközösségek által **megpályázható panel-rehabilitációs támogatások** igénybevétele mellett is további **kerületi források biztosítása** szükségesnek látszik.

A jó lakókörnyezetet biztosító **hegyvidéki lakónegyedekben** viszont **a nem elégséges intézményellátottság okoz gondot,** melynek pótlása nemcsak pénzügyi problémákat vet fel, de esetenként megfelelő területnagyság is nehezen biztosítható a sűrűn beépített, magántulajdonú hegyvidéki kerületrészekben. *(Forrás: Újbuda IVS 2007-2013, 41-42. o)*

3.5.2. Az önkormányzati lakásállomány

Bár a rendszerváltozás előtt a kerületi lakásállomány több mint fele önkormányzati tulajdonban volt, mára az **önkormányzati lakásállomány a teljes lakásszámnak alig 2%-a,** ami akkor is **alacsony,** ha Újbuda nem tartozik a súlyos szociális problémákkal küzdő kerületek közé. Az önkormányzati lakások területi eloszlása városrészenként igen eltérő, **Lágymányos, Kelenföld és Albertfalva kerületrészekben** magasabb, ezekben **található a kerület önkormányzati lakásainak közel 90%-a** (szemben azzal, hogy a Újbuda teljes lakásállományának mindössze 60%-a található ebben a három kerületrészben).

Bár az utóbbi években újabb önkormányzati lakások épültek a kerületben, az építés üteme lényegesen nem változtat a teljes lakásállományon belüli arányokon: a **rendszerváltás óta** mindössze **153 önkormányzati lakás épült Újbudán,** aminek döntő részét **két épület** teszi ki: a **Fehérvári út 182.** szám alatt található **90 lakásos,** valamint az **Albertfalva utca 4.** szám alatti **53 lakásos** lakóépület. A földszinti lakások kialakításakor mindkét lakóház esetében **kiemelt figyelmet** fordítottak az **akadálymentesítésre,** így **fogyatékossgal élő embereknek teljesen önálló életet** biztosítanak. Nemcsak a bejárat akadálymentesítése történt meg ugyanis, hanem a gépészeti és villanyhálózat is a mozgáskorlátozottak speciális igényei szerint került kialakításra.

A XI. kerületi Önkormányzat jelenleg 1.415 lakás tulajdonosa. Ezek elidegenítésének szabályairól a többszörösen módosított **40/2001./XII.29./XI.ÖK**

számú rendelet, bérbeadásukról a **41/2001./XII.29./XI.ÖK**, lakbérükről és a lakbértámogatásról pedig a **42/2001./XII.29./XI.ÖK** számú rendelet az irányadó, melyek az 1993. évi LXXVIII. törvényen (Lakástörvény) alapulnak.

Az **önkormányzati lakásállomány folyamatosan csökken**, ugyanis a **40/2001./XII.29./XI.ÖK 9. § (1)** szerint *A Magyar Állam tulajdonából az Önkormányzat tulajdonába került lakást - eladásra történt kijelölés esetén - az Ltv. szerint elővásárlásra jogosult bérlőnek, bérlőtársnak, illetve a társbérlőnek (a továbbiakban együtt: vásárlásra jogosult) kell vásárlásra felajánlani.*

18. §

Ha a lakást az Ltv-ben biztosított elővásárlási jog jogosultja a 9. §-ában foglaltak alapján vásárolja meg – a rendeletben meghatározott kivételekkel – a vételár a lakás beköltözhető forgalmi értékének legalább hetven százaléka.

Mivel az így módon megállapított **vételár a piaci értékhez képest igen kedvezőnek** tekinthető, a **lakók** lehetőségeikhez mérten igyekeznek élni **elővásárlási jogukkal**, aminek következményei a lenti táblázatban láthatók.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Össz.
Vétel (db)	29	15	17	18	20	6	5	12	13	1	136
Eladás (db)	94	97	70	26	30	398	217	175	112	130	1349
Építés (db) – költségalapú			53	90							143
Felújítás (db)			5	5	2	1	5	2	3	5	28

6. táblázat: Újbuda Önkormányzata lakásállományának változása, 2000-2009
Adatforrás: Újbuda Önkormányzata Pénzügyi és Költségvetési Igazgatóság, Lakásgazdálkodási Osztály

A mostanra kialakult önkormányzati lakásállomány komfortfokozat szerinti megoszlása igen változatos. Az **összkomfortos és komfortos lakások aránya 78%**, ami alacsonyabb a kerületi összlakásállomány vonatkozó arányainál. A **komfort nélküli lakások** több mint **10%-os aránya** egyértelműen magasnak számít a budai oldalon, emellett **7 szükséglakással** is rendelkezik az önkormányzat.

Alapterületüket tekintve az önkormányzati tulajdonú lakások viszonylag **kicsik**, átlagosan **45,6 m²**-esek. A komfortos és összkomfortos lakások az átlagnál valamivel nagyobbak, a félkomfortos lakások területe már kisebb (átlag 37,4 m²), míg a komfort nélküli lakások alapterülete már a 32 m²-t sem éri el. A szükséglakások jellemzően mindössze 1 lakószobával rendelkeznek.

Komfortfokozat	Lakások száma (db)		Átlagos alapterület (m ²)		Szociális bérlakások átlagos bérleti díja (Ft/hó/m ²)
	Összesen	Ebből szociális	Összesen	Ebből szociális	
Összkomfortos	621	463	46,9	51,0	315
Komfortos	485	476	51,0	50,1	322
Félkomfortos	152	140	37,4	37,9	214
Komfort nélküli	150	123	31,9	31,3	161
Szükséglakás	7	7	24,7	24,7	117
Összesen	1415	1209	45,6	47,0	298

7. táblázat: az Önkormányzat tulajdonában lévő lakások komfortfokozat szerinti megoszlása, 2010. márc. 31.
Adatforrás: Újbuda Önkormányzata Pénzügyi és Költségvetési Igazgatóság, Lakásgazdálkodási Osztály

A 41/2001./XII.29./XI.ÖK 2. § alapján Az Önkormányzat tulajdonában álló lakások és helyiségek bérbeadói jogát – az 1. § (2) bekezdésében foglaltak kivételével – a Képviselő-testület gyakorolja. A Képviselő-testület a rendeletben meghatározott esetekben a lakások és a helyiségek bérbeadói jogának gyakorlásával az Önkormányzat Szociális, Lakás és Sport Bizottságát, a Vagyongazdálkodási Bizottságát, valamint a polgármestert bízta meg.

A lakások **bérbeadásának jogcímeit** ugyanezen rendelet **3. § (2)** sorolja fel:

- a. lakásjuttatási névjegyzék;
- b. pályázat;
- c. bérlő-kiválasztási, illetve bérlőkijelölési jog gyakorlása;
- d. lakásgazdálkodási feladatok ellátása;
- e. közérdekű feladatok megvalósítása;
- f. otthonházi lakások bérbeadása;
- g. jogcím nélküli lakáshasználók elhelyezése;
- h. megüresedett társbérleti lakrész bérbeadása;
- i. lakáscsere;
- j. bérleti jogviszony folytatás;
- k. átmeneti elhelyezés;
- l. az Ltv. 85/F. §-a alapján elővásárlási jog alapján megszerzett lakásra vonatkozóan, a lakáshitellel rendelkező az adós által előterjesztett kérelem;
- m. végrehajtási eljáráson kívül - a lakáshitel átvállalására kötött - megállapodás alapján történő bérbeadás;

- n. *végrehajtási eljárás során, de árverésen kívüli árverési hatállyal megszerzett lakásra vonatkozóan, a lakáshittel rendelkező adós kérelme alapján történő bérbeadás.*

Lakásjuttatási névjegyzék

A **lakásjuttatási névjegyzékben szereplők számára** lehet az ún. **szociális bérlakások**at bérbe adni. A szociális helyzet alapján történő bérbeadásra **jogosultság feltételeit** a **41/2001./XII.29./XI.ÖK** rendelet **4. § (2)** részletezi:

- *a lakásigénylő és házastársa, élettársa, valamint a vele együtt költöző közeli hozzátartozói (a továbbiakban: vele együtt költöző családja) egy főre jutó havi jövedelme nem éri el a mindenkori öregségi nyugdíj legkisebb összegének háromszorosát, továbbá*
- *az igénylő és a vele együtt költöző családja nem rendelkezik olyan ingatlan és ingó vagyonnal, amelynek együttes forgalmi értéke meghaladja a mindenkori öregségi nyugdíj legkisebb összegének háromszázszorosát, és*
- *a lakásigénylő és vele együtt költöző családja tulajdonában, hasznélvezetében, bérletében nincs másik beköltözhető lakás.*

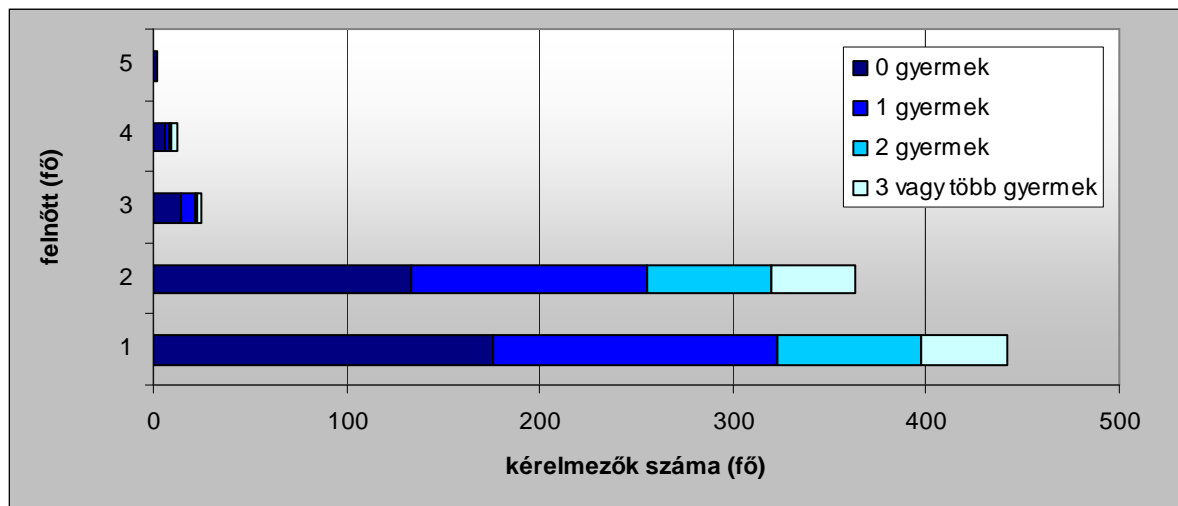
Az újbudai **önkormányzati lakásállomány 85%-a** tartozik a **szociális bérlakások** közé. Ez az állomány nem elégséges, ugyanis a befogadott kérelmezők nevét tartalmazó **várólistán** jelenleg **854 személy/család** található.

A Lakásgazdálkodási Osztály vezetőjének tájékoztatása szerint a **Szociális, Lakás és Sport Bizottság évente egyszer** (május 31-ig) **vizsgálja felül a listát**, melyen a jelentkezők sorrendjét a figyelembe vett **szociális szempontok alapján** kialakított **pontszám** határozza meg.

A pontszámot növelő legjelentősebb tényezők: alacsony 1 főre jutó jövedelem, gyermekek száma, az igénylő fogyatékossgal él vagy beteg gyermeket nevel, és figyelembe veszik az igénylő XI. kerületi kötődését is.

Az egy személy által igényelhető lakás max. 1 lakószobával rendelkezik, két személy részére max. 1 + ½ lakószobás lakás adható bérbe, amely minden további személy után félszobával növelhető. A várakozók névjegyzékében szereplők több mint 20%-a egyedülálló felnőtt, további 17,5% egy felnőtt+egy gyermek, 16% két felnőtt, 14,5% két felnőtt+egy gyermek. Összességében elmondható, hogy a max. **egy gyermekkel rendelkező igénylők az összes igénylő 72%-át** teszik ki. A várakozási listán a

nagycsaládosok (legalább 3 gyermek) aránya nem éri el a **11%-ot**, ezt követik az egy felnőtt+két gyermek (8,9%) és a két felnőtt+két gyermek (7,6%) megoszlású igénylők.

4. ábra: A lakásjuttatási névjegyzékben szereplők megoszlása családméret szerint, 2010. márc. 31.
Adatforrás: Újbuda Önkormányzata Pénzügyi és Költségvetési Igazgatóság, Lakásgazdálkodási Osztály

A **42/2001./XII.29./XI.ÖK** rendelet szabályozza az önkormányzati tulajdonú lakások mindenkoros bérleti díját. A **szociális alapú lakbér** mértéke jelenleg az összkomfortos és komfortos lakások esetében 300 Ft/hó/m², félkomfortos lakások esetében 195, komfort nélküli lakások esetében 150, szükséglakások esetében pedig 100 Ft/hó/m². Ezeket az alapárakat a rendelet **7. §**-ában felsorolt tényezők csökkentik vagy növelik (a csökkentés az 50%-os mértéket nem haladhatja meg).

Lakbércsökkentő tényezők (a teljesség igénye nélkül):

- a lakás alagsori fekvése,
- legalább háromszintes lakóépület földszintjén vagy első emeletén található, és minden lakószoba ablaka az épület zárt udvarára vagy tűzfalra néz,
- felvonó nélküli épületben min. 4 emeleti elhelyezkedés,
- panelos vagy blokkos szerkezetű épületben van,
- falazata nedves, szigetelése nem megfelelő,
- legalább egy helyisége aládúcolt.

Ha a bérlő a lakást **saját erőből felújítja**, felmerülő költségei a **lakbér csökkentésével** kompenzálhatók.

Ugyanezen rendelet **6. §-a** szerint:

Szociális lakbér a szociális alapú lakbér mérték alapján - a rendelet 7.§-ában meghatározott **növelő és csökkentő tényezők figyelembevétele mellett** - megállapított lakbér összegének **az önkormányzati lakbértámogatással csökkentett összege**.

A rendeletben szereplő **lakbértámogatásra** a pályázat alapján történő bérlet kivételével valamennyi, az Önkormányzat tulajdonában lévő lakás bérlője jogosult, amennyiben a jövedelmének - illetve amennyiben a lakásban az Ltv. 21.§ (2) bekezdése szerint jogszerűen bejelentett hozzátartozójával közös háztartásban él, együttes jövedelmük - legalább 10%-át lakbérre költi. A **gyermekes családok kiegészítő támogatást** is kaphatnak (gyermekenként havi 1.000 Ft mértékben). Mindez akkor érvényesíthető, ha a bérelt lakás nagysága 1 fő esetén max. 45 m², 2 fő esetén max. 55 m², 3 fő esetén max. 65 m², és minden további személy esetén +5 m².

Otthonházi lakások bérbeadása

A 41/2001./XII.29./XI.ÖK 19. § alapján garzonházi lakrész adható bérbe az állandó jellegű kereső tevékenységet végző és lakáscélú **elő-takarékosságot** vállaló **35. életévét be nem töltött házas**, illetőleg **élettársi kapcsolatban** álló fiatalnak. Ennek feltétele, hogy

- *a leendő bérlő belföldön bejegyzett pénzügyi intézménnyel vagy biztosító társasággal lakáscélú elő-takarékossági szerződést kössön, és*
- *a lakáscélú megtakarítás éves szintje a garzonházi lakrész bekerülési költségének legalább 5%-a.*

Ezek az ún. **fecskeházak** igen népszerűek a fiatalok körében, hiszen költség-alapú bérleti díjuk (pl. a Fehérvári út 182. szám alatti lakóház esetében 620 Ft/hó/m²) a reális **piaci bérleti díj felét** sem éri el.

A 42/2001./XII.29./XI.ÖK 9. § (1) szerint a költségelven bérbe adott lakás lakbérének fedeznie kell a bérbeadó Önkormányzatnak az épület karbantartásával, az épület központi berendezéseinek üzemképes állapotának biztosításával, felújításával, valamint a lakás burkolatainak, ajtóinak, ablakainak és a lakás berendezéseinek karbantartásával, felújításával, illetőleg azok pótlásával, cseréjével kapcsolatos munkák költségeit. A bérlőnek a lakbér mellett a bérbeadó által biztosított külön szolgáltatások díját is meg kell fizetnie.

A Lakhatás terület legfőbb problémáinak összegzése:

- **Az önkormányzati bérlakások modernizálása tőke hiányában csak nagyon lassú léptékben halad: sem az önkormányzat, sem a bérlők nem tudják finanszírozni a felújítást.**
- **Az önkormányzati, ezen belül szociális bérlakásokra egyre bővülő igény mutatkozik, miközben a lakásállomány nem növekszik.**
- **A komfort nélküli önkormányzati bérlakások aránya relatíve magas (10%).**

3.6. Szociális helyzet: támogatási és ellátórendszer

3.6.1. Szociális támogatások rendszere, aránya

A kerületi szociális támogatások aktuális rendszerének bemutatása a Képviselő-testület elé még beterjesztésre nem került, **2009-es Szociális és gyermekvédelmi évkönyv** alapján készült.

A 2009. évben a pénzbeli és természetben nyújtott támogatásokkal kapcsolatos feladatok ellátása a **szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény, a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény,** valamint a **rászorult személyek támogatásáról szóló 4/2009./II.24./XI.ÖK** számú rendelet előírásai alapján történt.

Támogatás	Törvényben szabályozott	Önkormányzati rendeletben szabályozott	Kötelező	Vállalt
1) időskorúak járadéka	X		X	
2) aktív korúak ellátása	X	X	X	
3) lakásfenntartási támogatás alanyi jogcímen	X	X	X	
4) lakásfenntartási támogatás normatív jogcímen	X	X	X	
5) helyi lakásfenntartási támogatás	X	X		X
6) ápolási díj normatív jogcímen	X		X	
7) újbudai ápolási díj	X	X		X
8) köztemetés	X	X	X	
9) közgyógyellátás alanyi és normatív jogcímen	X		X	
10) közgyógyellátás – helyi megállapítás	X	X		X
11) rendszeres gyógyszer-támogatás		X		X
12) időskorúak gyógyszer-támogatása		X		X
13) adósságcsökkentési támogatás	X	X	X	X
14) átmeneti segítség	X	X	X	X

15) temetési segély	X	X		
16) születési és életkezdesi támogatás		X		X
17) rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény	X		X	
18) gyermekétkeztetési támogatás		X		X
19) kiegészítő gyermekvédelmi támogatás	X		X	
20) tanévkedzesi támogatás		X		X
21) rendkívüli gyermekvédelmi támogatás	X	X	X	
22) óvodáztatási támogatás	X		X	

8. táblázat: A pénzbeli és természetben nyújtott támogatások újbudai rendszere 2009-ben
 Forrás: Szociális és gyermekvédelmi évkönyv 2009. (munkaanyag)

2009-ben az Önkormányzat által pénzben és természetben nyújtott ellátások:

1) Időskorúak járadéka

Az időskorúak járadéka a **megélhetést biztosító jövedelemmel nem rendelkező időskorúak részére** nyújtott **rendszeres támogatás**. A támogatás a 62. életévét, illetőleg a reá irányadó nyugdíjkorhatárt betöltött személy részére állapítható meg. A támogatásban a 2009. évben 24 fő részesült, 8.409 E Ft összegben.

2) Aktív korúak ellátása

Az aktív korúak ellátása a **hátrányos munkaerő-piaci helyzetű, aktív korú személyek és családjuk részére** biztosított támogatás, mely a **rendszeres szociális segélyt és a rendelkezésre állási támogatást (RÁT)** foglalja magában. A támogatásban részesítettek átlagos száma 2009-ben 484 fő volt, akik részére 134.367 E Ft került folyósításra.

3) Lakásfenntartási támogatás

A lakásfenntartási támogatás a szociálisan rászorult személyeknek, családoknak az általuk lakott **lakás fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadások** viseléséhez nyújtott hozzájárulás. Az 1993. évi III. törvény alapján 527 fő (család) összesen 22.424 E Ft összegben, a **4/2009./II.24./ÖK rendelet** alapján pedig 942 fő (család) összesen 100.304 E Ft összegben részesült a támogatásból.

4) Ápolási díj

Az ápolási díj a **tartósan gondozásra szoruló személy otthoni ápolását ellátó nagykorú hozzátartozó** részére biztosított anyagi hozzájárulás. A törvényi szabályozás alapján a támogatás a **súlyosan fogyatékos**, vagy a **18 év alatti tartósan beteg** személy ápolását végző hozzátartozó részére állapítható meg. A hatályos

Önkormányzati rendelet lehetőséget biztosít arra, hogy a támogatás abban az esetben is megállapítható legyen, ha az ápolts személy **18. életévét betöltött tartós beteg**. A támogatásban az 1993. évi III. törvény alapján átlagosan 240 fő részesült 88.049 E Ft összegben, a **4/2009./II.24./ÖK** rendelet alapján pedig 305 fő 83.294 E Ft összegben.

5) Köztemetés

Az önkormányzat polgármesterének kötelessége a kerületben elhunyt személy **közkielégén történő eltemettetése**, amennyiben nincs vagy **nem lehet fel** a temetésre köteles **hozzátartozó**, vagy a hozzátartozó a temetésről nem gondoskodik. 2009-ben 82 köztemetés történt, mely az Önkormányzat részéről 6.975 E Ft kiadást jelentett.

6) Közgyógyellátás

A közgyógyellátás a **szociálisan rászorult** személy részére az **egészségi állapota megőrzéséhez és helyreállításához kapcsolódó kiadásainak csökkentése** érdekében biztosított hozzájárulás. A törvényi szabályozás alapján, mely az Önkormányzatnak kiadást nem jelent, 1.128 db közgyógyellátási igazolvány került kiállításra. A **4/2009./II.24./ÖK rendelet** alapján kiállított igazolványok száma 1.258 db, melynek térítési díja az Önkormányzat költségvetését 31.440 E Ft-tal terhelte meg.

7) Adósságcsökkentési támogatás

Az adósságkezelési szolgáltatás a **szociálisan rászorult** személyek részére nyújtott, **lakhatást segítő támogatás**. 2009-ben 48 fő (család) részesült a támogatásban, összesen 5.611 E Ft összegben.

8) Átmeneti segély, gyógyszer-támogatás

Az átmeneti segély a **létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe** került, vagy **tartósan** létfenntartási gondokkal küzdő személyek részére, az Önkormányzat rendeletében foglaltak alapján nyújtott támogatás. A rendelet alapján ebbe a segély körbe tartozik az **átmeneti segély, a rendszeres gyógyszer-támogatás** és az **időskorúak gyógyszer-támogatása**. 2009-ben 46.271 esetben került sor átmeneti segély megállapítására, mely 212.870 E Ft kiadást jelentett, az érintett személyek száma 14.249 fő.

9) Temetési segély

A temetési segély annak a személynek állapítható meg, aki az elhunytat eltemettette, de a **temetési költségek viselése** a saját, illetve családja **létfenntartását veszélyezteti**. Ez a támogatás 325 esetben került megállapításra, összesen 10.902 E Ft összegben.

10) Születési és életkezdési támogatás

A támogatásra a gyermek születésekor az Önkormányzat közigazgatási területén lakóhellyel rendelkező, a **gyermeket saját háztartásában nevelő szociálisan rászorult szülő** vagy törvényes képviselő jogosult. A támogatás megállapítására 2009-ben 1.664 alkalommal került sor, 144.119 E Ft összegben.

11) Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény

A kedvezmény megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult a gyermekétkeztetési normatíva kedvezményére, tankönyvtámogatásra, illetve az évente két alkalommal folyósított gyermekenként 5.800 Ft összegű pénzbeli támogatásra. A 2009. évben rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre akkor **vált jogosulttá a gyermek**, ha az őt gondozó **családban az egy főre jutó jövedelem havi összege nem haladta meg a nyugdíjminimum 130%-át** (2009. évben 37.050 Ft). Gyermekét **egyedül nevelő szülő**, vagy **tartós beteg, fogyatékos gyermeket nevelő** szülő/család esetében pedig a **nyugdíjminimum 140%-át** (2009. évben 39.900 Ft). 2009. évben 606 családban összesen 1.235 gyermek részére került megállapításra a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság.

A **helyi rendelet szerint** gyermekvédelmi kedvezményre jogosult, illetve a kerületi lakóhellyel rendelkező három vagy több gyermekes családban nevelkedő gyermek törvényes képviselője részére, **karácsonyi támogatás** címen, december hónapban egyszeri támogatás folyósítására került sor. 2009-ben 1.491 család, illetve 3.820 gyermek részére, gyermekenként 5.000 Ft mértékű támogatás folyósítására került sor, 19.100 E Ft összegben.

12) Kiegészítő gyermekvédelmi támogatás

A támogatásra a **rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek gyámjául rendelt hozzátartozó** jogosult, aki a gyermek tartására köteles és nyugellátásban, vagy baleseti nyugellátásban, vagy nyugdíjszerű rendszeres pénzellátásban, vagy időskorúak járadékában részesül. A támogatásban részesülő,

évente két alkalommal folyósított gyermekenként 8.400 Ft összegű pénzbeli támogatásra jogosult. 2009. évben e támogatásban 4 családban 7 gyermek részesült.

13) Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás

Az Önkormányzat annak a **gyermeknek** állapíthat meg rendkívüli gyermekvédelmi támogatást, akinek a **családja időszakosan létfenntartási gondokkal küzd**, vagy **létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került** és a családban az egy főre jutó **jövedelem nem haladja meg a nyugdíjminimum kétszeresét** (2009. évben 57.000 Ft). A támogatás **pénzbeli**, továbbá **természetbeni ellátás** formájában, így különösen gyermekétkeztetésként, gyermektáboroztatásként, utazási hozzájárulásként, tanszertámogatásként is nyújtható. Az Újbudai Humán Szolgáltató Központ Gyermekjóléti Szolgálat javaslata alapján a **várandós anya részére is megállapítható** a támogatás.

A teljesítés összege 2009. évben 29.875 E Ft volt. Az ellátás havonta átlagosan 509 családra terjedt ki. A támogatást leginkább a **gyermeküket egyedül nevelő szülők**, illetve **minimálbér** – vagy azt igen kismértékben meghaladó - jövedelemmel rendelkezők vették igénybe.

14) Gyermekétkeztetési és tanévkezdési támogatás

Gyermekétkeztetési támogatást 116.754.929 Ft összegben biztosított az Önkormányzat 2009-ben, így a kerület nevelési oktatási intézményeiben lévő **gyermekek 50-75-90 % mértékű térítési díjkedvezményben** részesülhettek (2758 fő). A **tanévkezdési támogatás** 8.000 Ft értékű ingyen nyújtott tankönyv formájában volt nyújtható 2009-ben. A teljes támogatás összege 9.498.785 Ft volt (1 203 fő).

15) Óvodáztatási támogatás

Óvodáztatási támogatást 190 E Ft összegben biztosított az Önkormányzat 2009-ben.

Az egyes ellátások támogatotti körének változása jól nyomon követhető a 2006-os és 2009-es adatok összehasonlításakor, ami a 9. táblázatban nemek szerinti bontásban is olvasható.

Támogatás típusa	2006				2009			
	Férfi (fő)	Nő (fő)	Össz.	Nők aránya	Férfi (fő)	Nő (fő)	Össz.	Nők aránya
Rendszeres szociális segély	190	250	440	57%	103	73	176	41%
Rendelkezésre állási támogatás					145	222	367	60%
Lakásfenntartási támogatás	188	1372	1560	88%	433	1036	1469	71%
Átmeneti segély	6364	9157	15521	59%	4499	9750	14249	68%
Temetési segély	133	226	359	63%	98	223	321	69%
Ápolási díj	191	405	596	68%	188	359	547	66%
Rendkívüli gyerekvédelmi támogatás	69	1082	1151	94%	165	1038	1203	86%
Hadigondozottak ellátásai	94	72	166	43%	2	5	7	71%
Időskorúak járadéka	11	12	23	52%	10	14	24	58%
Születési és életkezdesi támogatás	604	831	1435	58%	191	1173	1364	86%
Adósságcsökkentési támogatás	26	68	94	72%	11	37	48	77%
Rendszeres gyerekvédelmi kedvezmény	31	485	516	94%	90	628	718	87%
Kiegészítő gyerekvédelmi támogatás	1	3	4	75%	1	9	10	90%
Gyermekek karácsonyi támogatása	1646	1714	3360	51%	683	807	1490	54%
Lakáscélú helyi önkormányzati támogatás	30	36	66	55%	10	27	37	73%
Összesen	9578	15713	25291	62%	6629	15401	22030	70%

9. táblázat: Az egyes önkormányzati ellátások támogatotti körének változása 2006 és 2009 között
Forrás: Szociális és gyerekvédelmi évkönyv 2009. (munkanyag)

A vizsgált **2006-2009 közötti időszakban a támogatott személyek száma** több mint 3.000 fővel **csökkent**, melynek indoka döntően az **átmeneti segélyben** és a gyermekek **karácsonyi támogatásában** részesülők számának csökkenése. A legjelentősebb arányban visszaeső segélyezett körbe a hadigondozottak tartoznak, de az **adósságcsökkentési támogatásban**, valamint a **lakáscélú helyi önkormányzati támogatásban** részesülők száma is megfeleződött. A 2006-ban rendszeres szociális segélyben részesülők támogatását fokozatosan a rendelkezésre állási támogatás veszi át. 2006 és 2009 között **csak a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma nőtt** jelentősen.

A támogatottak nemi megoszlását vizsgálva megállapíthatjuk, hogy a nők már 2006-ban is a támogatások több mint 60%-át kapták, amely arány **2009-re tovább tolódott (70%)**, különösen **szembetűnő tehát a nők hátrányos helyzete**. Ez részben magyarázható azzal, hogy egy családon belül a megélhetéshez kapcsolódó támogatások igénylése a nőkre hárul, a **gyermekek támogatásához és védelméhez kapcsolódó támogatási formák 85-90%-ban nőkhöz kapcsolódó** aránya mögött azonban minden bizonnyal a **gyermekét/gyermeküket egyedül nevelő anyák** jelentős tömege azonosítható.

A Szociális támogatások igénybevételének fő tendenciái összegezve:

- Az utóbbi időszakban, 2006-2009 között érzékelhetően **csökkent** a támogatottak száma az önkormányzat által **nem kötelezően biztosított támogatási formáknál**.
- Nőtt a kötelezően biztosítandó rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma, mely a **családok szociális helyzetének általános romlását** mutatja.
- 2009-ben a támogatásoknak már **70%-át nők vették igénybe**, mely magas arány közvetetten utal a **gyermeküket egyedül nevelő anyák** arányának további növekedésére.

3.6.2. Szegregáció

Mint fentebb, a *2.5 Célcsoportok behatárolása, vizsgálata* fejezetben hivatkoztuk, az Antiszegregációs terv (ASZT) *4.3.6.2. Általános helyzetértékelés* fejezete megállapítja: a KSH adatai szerint **Újbuda nem néz szembe szegregációs kihívásokkal, nincs** olyan területe, **szegregátuma**, ahol az alacsony társadalmi státuszú lakosság (ASL) aránya min. 50%, **sem szegregációs veszélynek kitett kerületrésze**. Mivel az **ASL** (aktív korú, legfeljebb 8 általános iskolai végzettségű, rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők) **aránya 10%** közeli, az antiszegregációs törekvéseket a **megelőzés jegyében** fogalmazza meg az ASZT.

Ugyanakkor, egy olyan országosan, de fővárosi viszonylatban is általánosan jó helyzetű „település”, mint **Újbuda is rendelkezik marginalizációs veszélynek kitett célcsoportokkal**. Ezeket a helyzetelemzés egyes ágazatokat/szektorokat bemutató fejezetei (*3.4. Foglalkoztatottság, 3.5. Lakhatás, 3.6. Szociális helyzet*) részletesen bemutatják.

A helyzetfeltárás során több interjúalany a **Ballagi Mór utcát** említette, ahol jelenleg a kerületben a legtöbb cigány család él egymás szomszédságában. Arról, hogy pontosan milyen státuszúak az itt lakók, illetve mennyire vannak szegregációs veszélynek kitéve, jelenleg **nem állnak rendelkezésre adatok**.

A kerület legszélső (déli, dél-nyugati) peremvidékein sajátos kialakult helyzetről számoltak be az interjúalanyok: a **Balatoni út mentén** (7-es út) a kerületből kivezető szakaszon (Kőérberek), a **Kamaraerdei úton** (Kamaraerdő) a lovarda környékén, valamint **Örsöd dűlőnél** az **önkormányzati tulajdonú, zárt kertes övezetben emberek/családok élnek** az ott található kis faházakba, illetve viskókat húztak fel maguknak. A szomszédos kertek tulajdonosai, illetve a családsegítő és védőnői szolgálat

munkatársai jelezték ezt a helyzetet. Az itt tartózkodók **nem szerepelnek semmiféle kerületi nyilvántartásban**, mivel nem újbudai lakosok.

Vezetői döntés szükséges arról, hogy a kerület milyen intézkedést kíván hozni az **esetleges szegregáció megelőzése érdekében** a fent említett területeken.

3.6.3. A roma/cigány népesség helyzetének bemutatása a kerületben

A **Helyi Cigány Kisebbségi Önkormányzat** (Petzvál József u. 42.) elnökével és egyik tagjával készített interjú megerősítette az Antiszegregációs terv 4.3.6.6. A romák esélyegyenlősége pontban írottakat. A CKÖ összesen **5 főből áll**. Az Önkormányzat biztosít részükre irodát (szerdán 13.00 – 17.00 óra között van nyitva, ezen túl, amikor programok vannak), és minden felmerülő költséget áll - a telefonköltséget leszámítva. Újbuda lakosságából a 2001-es népszámláláskor **233 fő vallotta magát cigánynak**. Jelenleg a **CKÖ becslése** szerint **kb. 300 család** lehet érintett, de az erős **asszimiláció** miatt nehezen állapítható meg. A CKÖ elnök működésének 4 éve alatt összesen kb. 150 fővel került személyes kapcsolatba.

A **80-as években** a szegény, alacsony státuszú cigány lakosság a **Kondorosi úton**, ill. a **Hengermalom út - Budafoki út** környéki területen élt koncentráltan (ez utóbbit Indián-telepnek hívták a helyiek). A **területeket felszámolták, lakótelepeket építettek a helyükön**, de az ott lakó, döntően cigány **családokat a kerület különböző részein, integráltan helyezték el**, így elejét vették a gettósodásnak. Az akkori önkormányzati döntés eredménye az, hogy **ma nincs szegregátum a kerületben**.

Az újbudai cigányok romungrók, döntő **többségük magyar anyanyelvű**. Cigány hagyományörzés (nyelv, tánc, ének stb.) éppen emiatt nem jellemző a kerületben. Maga a CKÖ sem ilyen jellegű programokat szervez. Tevékenységük közvetítés a rászorultak és az önkormányzati hivatalok, bizottságok között (kérelmek benyújtásának támogatása, véleményezés, javaslattevés), gyermekeknek nyári tábor szervezése, jeles napok megünneplése (pl. anyák napja, karácsony), élelmiszer és ruha osztás koordinálása a **Vöröskeresztrel és más karitatív szervezetekkel együttműködve**. Díjhátralékosok (villany, gáz) segítése az **Önkormányzattal együttműködve**, az általa működtetett **VICUS Alapítványon** keresztül. A rászorulókat egy része nem roma származású, de a CKÖ ettől függetlenül ugyanazt a támogatást számukra is megadja. A közszféra, a közszolgáltatók részéről **hátrányos megkülönböztetésről** - hosszú időre visszamenőleg - **nincs tapasztalatuk a kerületben**.

A **kerület döntéshozóival** - mind a polgármesterrel, mind pedig a szociális ügyekért felelős alpolgármesterrel – rendszeres a kommunikáció, és **kiemelten jó kapcsolatot ápol a CKÖ**. A személyes ismeretség is régi keletű, a rendszerváltásig visszanyúló (amikor szintén a jelenlegi elnök volt a CKÖ elnöke). Problémáikkal mindig fordulhatnak a kerület vezetéséhez, mely visszajelez, reagál azokra, a polgármester pedig már számos CKÖ rendezvényen megjelent. Mindazonáltal a CKÖ politikailag független szervezet.

3.6.4. Újbuda hatályos Szociális szolgáltatás-tervezési koncepciója

Budapest Főváros XI. kerületi Önkormányzat Szolgáltatás-tervezési koncepcióját 2004-ben a Képviselő-testület 500/2004./XI.ÖK/XII.15./ sz. határozatával fogadta el. A koncepció felülvizsgálatára 2007-ben került sor (138/2007./XI.ÖK/III.23./ sz. képviselő-testületi határozat). Jelenleg a Szolgáltatás-tervezési koncepció II. felülvizsgálata alapján 2009 márciusában készült dokumentum hatályos, melyet a képviselő-testület a 52/2009./XI.ÖK/III.19./ sz. határozattal hagyott jóvá. A felülvizsgálatkor véleményezési lehetőséget kaptak a szociális feladatot ellátó, az Önkormányzat által fenntartott, illetve vele ellátási szerződésben álló intézmények vezetői, a kerületi kisebbségi önkormányzatok, a Fővárosi Önkormányzat és a Szociális kerekasztal. A beérkezett véleményeket az Szt. 92. § (7) bekezdése alapján beépítették.

Az önkormányzati szociális szolgáltatások jogi háttérét az Szt., illetve a személyes gondoskodást nyújtó ellátásokról szóló 5/2009./II.24./XI.ÖK rendelet biztosítja. Az Önkormányzat kötelező feladatait az Szt. határozza meg.

A. Szociális alapszolgáltatások:

1. étkeztetés,
2. házi segítségnyújtás,
3. családsegítés,
4. házi segítségnyújtás,
5. utcai szociális munka,
6. nappali ellátás:
 - a) idősek,
 - b) fogyatékos személyek,
 - c) hajléktalan személyek,
 - d) szenvedélybetegek,
 - e) pszichiátriai betegek részére.

B. A személyes gondoskodás keretébe tartozó szakosított ellátások:

Átmeneti elhelyezést nyújtó intézményi ellátások:

1. időskorúak gondozóháza,
2. fogyatékos személyek gondozóháza,
3. pszichiátriai betegek átmeneti otthona,
4. szenvedélybetegek átmeneti otthona.

C. Vállalt feladatként nyújtott szolgáltatások:

1. támogató szolgálat,
2. szenvedélybetegek közösségi ellátása,
3. idősek emeltszintű otthona,
4. jelzőrendszeres házi segítségnyújtás.

3.6.5. Újbuda Önkormányzata által biztosított személyes gondoskodást nyújtó ellátások

A szociális ellátórendszer bemutatása a legfrissebb adatokat tartalmazó, jelenleg még el nem fogadott, ezért munkaanyagként tekinthető 2009. évi Szociális és gyermekjóléti évkönyvön alapul, valamint Újbuda Önkormányzatának hatályos Szolgáltatás-tervezési koncepcióján, illetve annak legutolsó, II. felülvizsgálatán (2009).

A személyes gondoskodást nyújtó ellátásokat az Önkormányzat a **Szt. és a Gyvt. előírásainak megfelelően önkormányzati intézmények, feladat-ellátási szerződések**, illetve **intézményfenntartó társulás útján biztosítja**. Az önkormányzati feladatokat ellátó szervezetek részére Újbuda Önkormányzata a költségvetésben, illetve az ellátási szerződésben megállapított összegben és formában nyújt finanszírozást.

Újbuda Önkormányzata az alábbi **civil szervezetekkel** kötött 2009-ben **ellátási szerződést**: Down Alapítvány, Bliss Alapítvány, Fiatalok Önsegítő Egyesülete, Katolikus Karitás Rév - Caritas Hungarica, Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület, Szellemi Sérült Testvéreinkért Alapítvány, Anyaoltalmazó Alapítvány, Krízis Alapítvány, Sorsunk és Jövőnk Szeretetszolgálat.

Az ellátási szerződés útján ellátott szociális és gyermekvédelmi szolgáltatások finanszírozására 2009-ben összesen 45.590.000 Ft-ot költött az Önkormányzat.

3.6.6. A szociális és gyermekvédelmi szolgáltatások rendszere Újbudán

SZOCIÁLIS TERÜLET		
KÖTELEZŐ		
I. Alapszolgáltatás		
	I.1. Étkeztetés	Egyesített Szociális Intézmények
	I.2. Házi segítségnyújtás	Egyesített Szociális Intézmények
	I.3. Családsegítés	Újbudai Humán Szolgáltató Központ
	I.4. Utcai szociális munka	Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület
Nappali ellátás		
	I.5. Hajléktalanok nappali ellátása	Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület Fiatalok Önszolgáltató Egyesülete
	I.6. Időskorúak, demens személyek nappali ellátása	Egyesített Szociális Intézmények
	Pszichiátriai betegek nappali ellátása	ELLÁTATLAN
	I.7. Szenvedélybetegek nappali ellátása	Katolikus Karitász Rév
	I.8. Fogyatékos személyek nappali ellátása	Habilitációs Fejlesztő Központ Szellemi Sérült Testvéreinkért Alapítvány Bliss Alapítvány
II. Szakosított ellátás		
Átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény		
	II.1. Időskorúak gondozóháza	Újbudai Idősek Háza
	Pszichiátriai betegek	ELLÁTATLAN
	Szenvedélybetegek	ELLÁTATLAN
	II.2. Fogyatékos személyek	Down Alapítvány
VÁLLALT		
III. Alapszolgáltatás		
	III.1. Támogató szolgálat	Egyesített Szociális Intézmények
	III.2. Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	Egyesített Szociális Intézmények
	III.4. Szenvedélybetegek ellátása	Katolikus Karitász Rév
IV. Szakosított ellátás		
	IV.1. Idősek emeltszintű otthona	Újbudai Idősek Háza
GYERMEKVÉDELEM		
KÖTELEZŐ		
V. Alapellátás		
	V.1. Gyermekjóléti szolgáltatás	Újbudai Humán Szolgáltató Központ
Gyermekek napközbeni ellátása		
	V.2. Bölcsőde	Egyesített Bölcsődei Intézmények
	Családi napközi	ELLÁTATLAN
	V.3. Házi gyermekfelügyelet	Újbudai Humán Szolgáltató Központ
Gyermekek átmeneti gondozása		
	Helyettes szülői hálózat	ELLÁTATLAN
	V.4. Gyermekek átmeneti otthona	Krisis Alapítvány
	V.5. Családok átmeneti otthona	Sorsunk és Jövők Szeretetszolgálat Anyaoztalmazó Alapítvány
VÁLLALT		
VI. Alapellátás		
	VI.1. Időszakos gyermekfelügyelet	Egyesített Bölcsődei Intézmények
	VI.2. Játzócsoporthoz	Egyesített Bölcsődei Intézmények

10. táblázat: Szociális és gyermekvédelmi szolgáltatások rendszere Újbudán, 2010
Forrás: Szociális és gyermekvédelmi évkönyv, 2009 (munkaanyag) alapján

I. Kötelező szociális alapszolgáltatások

I.1. Étkeztetés

*Ellátja: **Egyesített Szociális Intézmények** (1119 Budapest, Keveháza utca 9.).*

Az étkeztetést igénybe vevő személyek esetében a **Szt.119/C §**-a szerint 2008. január 1-jétől **jövedelemvizsgálatot** kell lefolytatni. A jövedelemigazolást a Polgármesteri Hivatal adja ki. Az igénybevételre jogosító szociális rászorultság feltételeit a hatályos önkormányzati rendelet szabályozza.

Szociális étkeztetést 2009-ben **341 fő (helyben fogyasztott)** és **789 fő (kiszállított)** vett igénybe. Az **idősek klubjában étkezett 152 fő**, mely a 2009. évben az étkezés normatívában nem elszámolható.

A szolgáltatást **igénybe vevők száma folyamatosan nő**. Az étkeztetés térítési díjának/önköltségének megállapítása, valamint a szociális rászorultság feltételeinek bővítése *(lásd a személyes gondoskodást nyújtó ellátásokról szóló 5/2009./II.24/XI.ÖK. sz. rendelet (3) bekezdés)* egyaránt hozzájárultak ehhez. Az **intenzívebb igénybevételt** azonban a **főzőkonyhák egyre nehezebben tudják teljesíteni, szükséges külső szállítás igénybevétele**.

Az étkeztetés egy részét a **Mérvők u. 40.** szám alatti **szociális főzőkonyháról** 500 adag/nap, a másik részét a Sodexo Kft. **Kamaraerdei úti főzőkonyhájáról** biztosítják. Az ellátottak számára **normál és diétás melegétel-menü**t biztosítanak a **hét hat napján**. Munkaszüneti és ünnepnapokon hideg ételcsomagokkal tudnak segítséget nyújtani.

I.2. Házi segítségnyújtás

*Ellátja: **Egyesített Szociális Intézmények** (1119 Budapest, Keveháza utca 6.).*

A házi segítségnyújtás esetében az egyes szociális tárgyú kormányrendeletek módosításáról szóló **174/2009. (VIII.29.) Korm. rendelet előírta** a fenntartók számára, hogy a működési engedélyben rögzítse a házi segítségnyújtás keretében ellátható személyek számát. A működést engedélyező szerv ideiglenes működési engedélyt adott ki 2010. január 1.-től 2010. december 31-ig 309 főre.

A házi segítségnyújtás igénybevétele **2009-ben napi 160 fő volt** (2007-ben 105 fő, 2008-ban 144 fő), a szolgáltatást igénybevevők száma nőtt. A kerületben **5 gondozási központ** működik, **meghatározott ellátási területekkel**. Szükséges az **ellátási területek felülvizsgálata**, a gondozási központok átszervezése/összevonása, és új gondozási terület kijelölése **Örmező** környékén.

I.3. Családsegítés

*Ellátja: **Újbudai Humán Szolgáltató Központ Családsegítő Szolgálat** (1117 Budapest, Bogdánfy utca 7/d.)*

A családsegítés a **szociális** vagy **mentálhigiénés** problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára a **megelőzés, a krízishelyzet megszüntetése**, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtott szolgáltatás.

A családsegítő szolgálat családsegítés keretében biztosítja

- Szociális, életvezetési és mentálhigiénés tanácsadást,
- A pénzbeli, természetbeni ellátásokhoz, továbbá a szociális szolgáltatásokhoz való hozzájutás megszervezését a rászorulóknak számára,
- A családgondozást,
- Közösségfejlesztő, valamint egyéni és csoportos terápiás programok szervezését,
- Tanácsadást tartós munkanélküliek, a fiatal munkanélküliek, az adósságterhekkel és lakhatási problémákkal küzdők, a fogyatékosokkal élő, a krónikus betegek, a szenvedélybetegek, a pszichiátriai betegek, a kábítószer-problémával küzdők, illetve egyéb szociálisan rászorult személyek és családtagjaik részére,
- A szociális és egészségügyi szolgáltatók, intézmények, az oktatási intézmények, a gyermekjóléti központ, a pártfogói felügyelői és a jogi segítségnyújtói szolgálat, valamint a társadalmi szervezetek, egyházak és magánszemélyek részvételét a megelőzésben.

Az intézmények által nyújtott szolgáltatásnak – mások személyiségi jogainak sérelme nélkül - a szükséges mértékig **ki kell terjednie** az igénybe vevő környezetére, különösen **családjának tagjaira**. Kiskorú személyre a családsegítés csak akkor terjedhet ki, ha a kiskorú családtagjának ellátása a családsegítés keretében indult, és ha a kiskorú érdekei megfelelően biztosíthatók.

A családsegítő szolgálat más fontos tevékenységei

- Kapott jelzések alapján az intézmény feltérképezi az ellátási területen élő szociális és mentálhigiénés problémákkal küzdő családok, személyek körét, feltárja a probléma okait, és jelzi azokat az illetékes hatóság, vagy a megfelelő szolgáltatást nyújtó szerv felé.

- Szociális szakmai szolgáltatást nyújt: humán jellegű civil kezdeményezéseket elősegíti, és elsősorban az újbudai családok segítségével foglalkozó intézmények közötti kapcsolattartást erősíti.

Az ellátás igénybevétele módja

- A családsegítő szolgáltatás **alpellátást nyújtó** forma, **igénybevétele önkéntes** az ügyfelek részéről. **Kivételt** képeznek azok, akik részesülnek **adósságcsökkentési támogatásban** vagy **aktív korúak ellátásában**, mivel számukra az önkormányzat **helyi rendelete kapcsolattartási kötelezettséget** ír elő. Minden segítő szolgáltatás térítésmentes. Részletesebben lásd még a 3.4. *Foglalkoztatottság* pontnál!

A Családsegítő Központ illetékessége

A szolgálat illetékességi körébe tartoznak az **Újbudán lakó**, illetve **tartózkodási hellyel, lakcímmel rendelkező személyek**. Ezen túl a szolgálat segítséget, támogatást nyújt ügyeik intézésében azoknak a **hajléktalan személyeknek** is, akik **életvitelszerűen** a kerületben tartózkodnak.

A kapcsolattartás módja

A **kapcsolatfelvételt** követően **együttműködési megállapodás megkötésére** kerül sor. Ebben többek között meghatározásra kerül a kapcsolattartás gyakorisága és módja, amely az esetek túlnyomó többségében **személyes kapcsolattartást** jelent az intézmény épületében vagy az ügyfél lakásán.

A szolgáltatást igénybe vevőkről és a szolgálat tevékenységéről a legfontosabb adatokat, információkat 11. és 12. táblázat tartalmazza.

Forgalmi adatok - Ellátotti adatok	
Éves forgalom (kapcsolatfelvételek száma-forgalmi napló alapján)	5674 fő
Tárgyévben a szolgálatnál megfordult új kliensek száma	511 fő
Tárgyévben a szolgálatnál megfordult régi kliensek száma	1554 fő
A családsegítő tevékenység tárgyhavi működési napjainak száma	258 fő

11. táblázat: A Családsegítő Szolgálat forgalmi adatai, 2009
Forrás: Szociális és gyermekvédelmi évkönyv, 2009 (munkaanyag)

2009-ben **2.842 esetben** fordultak a Szolgálathoz, melyből 2.113 esetben több probléma együttesen jelentkezett. **34 esetben krízishelyzetben** voltak a kliensek.

A szolgáltatást igénybe vevők száma az elmúlt évben is kisebb mértékű növekedést mutat. A kliens-kör egy része hosszú évek óta gondozási kapcsolatot tart. Az új kliensek száma **fokozatos emelkedést mutat** annak ellenére, hogy az aktív korú, nem foglalkoztatott kliensek jelentős hányadának, a rendelkezésre állási támogatásban (RÁT) részesülőknek 2009-től már nem a Családsegítő Szolgálattal, hanem a Munkaügyi Központtal kell kötelező együttműködést kialakítani a jogszabályi változásoknak megfelelően. Részletesebben lásd még a *3.4. Foglalkoztatottság* pontnál!

Az esetkezelések jellege	Részvevők száma
Szociális, mentális esetkezelések összesen	2201 fő
Pszichológiai esetkezelés	215 fő
Jogi esetkezelések összesen	265 fő
Egészségügyi, orvosi esetkezelések	141 fő
Összesen:	2822 fő
Összesből : együttműködési megállapodás alapján végzett	413 fő

12. táblázat: A Családsegítő Szolgálat esetkezeléseinek jellege, 2009
Forrás: Szociális és gyermekvédelmi évkönyv, 2009 (munkaanyag)

A hozott problémák típusai döntően **megélhetésiek** és **foglalkoztatással** kapcsolatosak. A gazdasági válság negatív hatásai érezhető az adósságkezelési szolgáltatást igénybe vevők számának emelkedésében. Az új ügyfelek számának növekedése részben ezen a területen, részben pedig a munkanélküliséggel, elhelyezkedéssel összefüggésben jelentkezik.

Aktív korú munkanélküliekkel kapcsolatos feladatok

A **rendszeres szociális segély folyósításának feltételeként az aktív korú, nem foglalkoztatott kliensek kötelesek együttműködni** a Szolgálattal. Ellátásukhoz szükséges a családsegítés valamennyi módszere és teljes eszköztára. 2008-ban **690 fő** aktív korú, rendszeres szociális segélyt igénylő kliens került kapcsolatba az intézménnyel, ebből 391 személy esetében befejeződött a gondozási kapcsolat a segély folyósításának megszűnése miatt.

A kliensek számára a **támogatási összeg csökkenése okoz komoly nehézséget**: míg a RÁT összege fixen a nyugdíjminimummal (28.500 Ft) egyezik meg, addig a rendszeres szociális segély összegét továbbra is a háztartási fogyasztási egység alapján számolják ki. Így a **RÁT-osokká vált aktív korúak** sok esetben **jóval kisebb mértékű támogatásra** jogosultak. Az újbudai **RÁT-osok önkéntesen tartanak fenn** továbbra is

kapcsolatot a családgondozójukkal, mivel társas kapcsolatrendszerük beszűkülése miatt szükségük van intézményi háttérre.

Adósságkezelési tanácsadó szolgáltatás

Az adósságkezelési ellátás kötelező önkormányzati feladatként **kétpilléres rendszerként** működik: egyrészt az önkormányzatok főként központi forrásból (90%) **pénzbeli támogatást** biztosítanak az adósságok kifizetéséhez, másrészt a háztartások fizetőképességének elősegítése érdekében **adósságkezelési tanácsadást** nyújtanak. Újbudán a tanácsadást az Újbudai Humán Szolgáltató Központ **Családsegítő Szolgálat**a végzi, de **személyi állományuk jelenleg nem képzett** ehhez. Az utóbbi években **egyre több a családsegítőre kirótt jogszabályi, adminisztratív kötelezettség**, mely a gyakorlati terepmunkától, a kliensekkel való kapcsolattartástól, a klasszikus családsegítő feladatoktól veszi el az időt.

Az ügyfelek számára **helyi rendelet írja elő a családsegítővel való együttműködést. 2009-ben 645 kliens** számára közvetítettek valamilyen hátralék kiegyenlítő támogatást (2007-ben 549 fő, 2008-ban 585 fő).

Az **adósságcsökkentési támogatások** 2009-ben **számottevően növekedtek, 56 kérelem** érkezett be, míg 2008-ban 18 támogatott család volt.

Adósságkezelési szolgáltatás - adósságcsökkentési támogatás

Az adósságcsökkentési támogatást a Rendelet szerint azok a személyek igényelhetik Újbudán, akik **tulajdonosai, bérleti, vagy özvegyi jogon haszonélvezői** az adott **ingatlanok**, és abban **életvitelszerűen** laknak. Az adósságcsökkentési támogatás iránti kérelmek elbírálásánál a Szociális, Lakás és Sport bizottságnak nincs lehetősége méltányosság gyakorlására, ezért fontos feladata a tanácsadónak a jogosultsági feltételekről való pontos ügyfél-tájékoztatás.

Egyéb támogató program: Női Klub

Az önkormányzati családsegítés fő célcsoportjai eddig az idősek és a nagycsaládosok voltak. Ugyanakkor, az **egyszülős családok egyre növekvő arányára** csak most kezd ráirányulni a figyelem (2009-ben országos szinten a megkötött házasságok 45% bomlott fel a 7. év előtt, mely arány még drámaibb, 60-70%-os az élettársi kapcsolatoknál), mely szintén beavatkozásokat sürget.

A Gyermejköltségi Szolgálat a **40 év feletti álláskereső nőknek** néhány éve **Női Klubot** szervezett, mely sikeresen működött, de **jelenleg szünetel**. Ez a célcsoport

egyértelműen **támogatásra szorul**, mert **gyakran halmozott problémákkal küzd egyedülállóként**.

Ezek közül néhány tipikus példa:

- *nagyobb eséllyel veszíti el a munkáját életkora miatt (különösen, ha alacsony iskolai végzettségű);*
- *nehezen birkózik meg kamasz gyermekei nevelésével, akik iskolai lemorzsolódási veszélynek vannak kitéve (a családsegítővel ezen a ponton szoktak kapcsolatba kerülni); - elvált férje új családot alapít, és nem fizet rendszeres/megfelelő összegű gyerektartást; - idősödő szüleit ápolnia kell;*
- *egészségi problémákkal, esetleg szenvedélybetegséggel (pl. alkohol) küzd stb.*

Területi munka

A családgondozók munkaidejük egy részét a kliensek mikrokörnyezetében, területen töltik. A területi munka nagy részét az adósságkezeléshez szükséges (2009-ben 453 esetben), valamint a külső megkeresésre történő (2009-ben 38 esetben) **környezettanulmányok** teszik ki. Sok esetben ekkor derül ki, hogy az anyagi probléma háttere a rossz mentális állapot, illetve a környezettanulmányok kapcsán keletkeznek új esetek.

A **mozgásukban vagy más egészségügyi ok miatt korlátozott**, a szolgálathoz bejönni nem tudó kliensek **otthonában történő meglátogatása** is a területi munka részét képezi. Ha ilyen jelzés érkezik, minden esetben megtörténik a kapcsolatfelvétel a kliens lakásán.

A **rendszeres szociális segélyezettek** felkeresését, a környezettanulmány elkészítését a **jogszabály kötelezően nem írja**, elő, azonban a saját környezetben kapott információk fontosak lehetnek a későbbi **bizalmi kapcsolat kiépítéséhez**, így ezeknél a klienseknél is **minden esetben végeznek** környezettanulmányt.

Az ügyfelek ügyeinek intézéséhez kapcsolódó **kapcsolattartás a társszervekkel**, folyamatos egyeztetés a szolgáltatókkal, konzultáció a működési területükön lévő intézményekkel ugyancsak fontos része a területi munkának, mivel ezek egy része nem a telephelyen valósul meg, hanem külső helyszíneken. Ide sorolhatók e szempontból a **szakmai műhelyeken, konferenciákon, továbbképzéseken** való megjelenések is, amelyek a jövőben is prioritást élveznek a kapcsolatok kiszélesítése érdekében.

I.4. Utcai szociális munka

Végzi: **Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület Utcai Gondozó Szolgálat** (1115 Budapest, Rimaszombati út 15/a).

A XI. kerületben 2009-ben **két utcai gondozó szolgálat** végezte munkáját. A kerület **északi és déli ellátási területének** határvonala a Déli vasúti összekötő hídtól kiindulva, a Kelenföldi pályaudvaron át a Budaörsi repülőtér felé vezető vasúti töltés mentén húzódik. A két rész területileg és az **ügyfelek számában is közel azonos**. A szolgálat telephelyeként és háttérintézményeként a XI. kerület, Rimaszombati úton található Szociális Központ funkcionál.

Déli ellátási terület

Újbuda déli utcai gondozó szolgálatának ellátási területe a **Lágymányosi híd - Kelenföldi pályaudvar - Kamaraerdő irányába haladó vasútvonaltól délre eső kerületrész**, ahol alapvetően **két csomópont** határozható meg. A belső részen található **Kelenföldi pályaudvar és annak környéke**, míg a külső csomópont elsősorban a **Duna-parton** található helyszíneket foglalja magába.

A két területen életvitelszerűen tartózkodó ügyfelek gondozása is **különböző szakmai munkát igényel**: míg a **belső részen** élők között jelentős a **fluktuáció**, így az elkezdett munka sokszor félbemarad; addig a **Duna-parton faházakban, sátrakban élő ügyfelek ragaszkodnak életterükhöz**, így könnyebben elérhetőek. Az ellátási területre jellemző továbbá, hogy a **gondozottak kolóniákban, kisebb csoportokban** élnek. Ez alól csak a kerület kertvárosi része jelent kivételt, ahol a „magányos hajléktalanok” megjelenése a jellemzőbb.

2009-ben Újbuda **déli részén** összesen **245 hajléktalan** emberrel vették fel a kapcsolatot. Az ügyfelek jelentős része (75%) férfi. A nők aránya közel 25% (57 fő), amely az előző évekhez képest emelkedett. Az ellátottak életkora 20-65 év, de **többségük 40-60 év közötti**. Jelentős a fluktuáció: az ügyfelek 30-35%-val csak egy-két alkalommal találkoznak, segítséget pedig kizárólag az alapvető szükségletek kielégítéséhez (élelmiszer, ruházat, hajléktalan-igazolvány) igényelnek.

Az ügyfelek száma az elmúlt évben **jelentősen emelkedett**, melynek fő indokai a **sorozatos kilakoltatások** és a **munkanélküliség emelkedése**, de emellett a vidékről Budapestre érkezők növekvő számának is köszönhető.

Az önkormányzati támogatással, a **téli krízisidőszakban** megvalósuló **teajárat** állandó helyszíne az ellátási terület központi részén, a Kelenföldi pályaudvar mellett található

Vasút utcában helyezkedik el. A szolgáltatás szükségszerűségét bizonyítja, hogy az eddigi évekhez képest az itt megjelenő hajléktalan emberek száma is jelentősen emelkedett. Az ügyfélkör jelentős része guberálásból, újságozásból, alkalmi munkából próbálja fenntartani magát.

A kerület déli részén életvitelszerűen közterületen tartózkodó hajléktalan embereket igyekeztek **heti rendszerességgel** felkeresni. A gondozotti körben **12 fő** olyan ügyfél található, akik elsősorban betegség miatt **fokozottan veszélyeztetettek**, így őket gyakrabban, átlagban kétnaponta keresték fel.

Északi ellátási terület

A XI. kerület északi utcai gondozó szolgálatának ellátási területe az elmúlt években nem változott. Ennek megfelelően központi helyként határozhatók meg a **Kosztolányi Dezső tér** és a **Móricz Zsigmond körtér**, valamint a **Hamzsabégi úttól északra elhelyezkedő belvárosias utcák, terek**, ahol elsősorban a nappali órákban tartózkodnak ügyfeleik. Ellátási területük hangsúlyos részét képezik a belső részen elhelyezkedő **parkok (Függetlenségi par, Feneketlen tó, Hamzsabégi út melletti part, Gellérthegy és környéke)**. A kerület sasadi részen elsősorban kertes házak helyezkednek el. Ezen a területen gondozottjaik, valamint állandó helyszíneik száma minimális. A gazdagréti lakótelepre az elmúlt évben csak néhány bejelentést kaptak.

Gazdagrét és Budaörs közötti területen többnyire hétvégi, valamint beépítetlen telkek találhatóak, ahol **sátorban és elhagyott házakban** is élnek hajléktalan emberek.

2009-ben Újbuda északi részén összesen **187 fő hajléktalan embert** regisztráltak. A gondozotti körükben alacsony, 27 fő (14%) a nők száma. Ügyfeleik többsége **40-60 év közötti**, 21-70 év közötti a teljes megoszlás. **96 főt heti, kétheti rendszerességgel** kerestek fel, ügyfeleik egy részével pedig alkalmanként volt lehetőségük találkozni, mivel gyakran változtatták helyszíneiket, búvóhelyeiket. A regisztrált ügyfelek mellett azonban **25-30 fő, nem regisztrált hajléktalan** is segítséget kért a szolgálattól.

Elsősorban a **téli krízisidőszak folyamán egy-két naponta felkeresték** azokat a gondozottakat, akiknek egészségi állapota ezt megkívánta. A hajléktalan emberek között nagy arányban vannak jelen a daganatos megbetegedések, a TBC, a keringési zavarok, a fekélyes sebek, a különböző bőrproblémák, a végtag (elsősorban fagyási) sérülések, valamint mentális zavarok. Az elmúlt évben betegség következtében hét fedél nélkül élő hunyt el az ellátási területen.

A Szolgálat munkája során az **1/2000. (I.7) SZCSM rendeletben** meghatározott feladatokat látta el. Az ellátási terület rendszeres időközönként történő feltérképezése

mellett **folyamatosan tájékoztatták** a hozzájuk segítségért fordulókat a fővárosban igénybe vehető hajléktalanellátó intézményekről és az általuk nyújtott szolgáltatásokról és nyitvatartási időről, az elhelyezéssel, ügyintézésrel kapcsolatos tudnivalókról. Hangsúlyt fektettek a **hivatalos ügyintézésben** történő **segítségnyújtásra** (pl. illetékmentességi igazolás, anyakönyvi kivonat, TAJ-kártya beszerzése, nyugellátás stb.), továbbá több ügyfelüket rendszeresen szállítják orvosi vizsgálatra különböző egészségügyi intézménybe (kórház, szakellátás).

2009-ben 3 ügyfél esetében sikerült felvenni a kapcsolatot a közvetlen hozzátartozókkal. Az elmúlt évben **32 ember elhelyezését sikerült megoldaniuk**. Többségüket éjjeli menedékhelyen és átmeneti szállón helyezték el.

A hajléktalanság a rendszerváltástól kezdődő, **fokozatosan növekvő, komplex probléma**, mely csak az egyes kerületeken túlmutató **összefogással, fővárosi szinten** kezelhető. 2009-ben - az eddigi éveknek gyakorlatának megfelelően - Szolgálatuk **szorosan együttműködött a Magyar Máltai Szeretetszolgálat hajléktalanellátó intézményeivel** (szociális központ, hajléktalan szállók, egészségügyi centrum, Mozgó Orvosi Rendelő, Mobil Tüdőszűrő Állomás), kiemelten a budai kerületben dolgozó, szintén a Szeretetszolgálat keretein belül működő **utcai szolgálatokkal**. Rendszeres információáramláson alapuló kapcsolatot alakítottak ki a **Menhely Alapítvány Diszpécserszolgálatával**, a **Budapesti Módszertani Szociális Központ** és intézményeivel, az Önkormányzattal, valamint a Közterület-felügyelettal, az **Újbudai Humán Szolgáltató Központtal**, a **Menedékház Alapítvány éjjeli menedékhelyével és nappali melegedőjével**, a **Fiatalok Önsegítő Egyesületével**, az **Oltalom Karitatív Egyesülettel**, a **Magyar Katolikus Karitás** helyi szervezetével, valamint a **Jövőt a Hajléktalanoknak Kiemelten Közhasznú Alapítvánnyal** és a főváros több **Utcai Gondozó Szolgálatával**.

Szolgálatuk ugyancsak együttműködik az Önkormányzat keretein belül működő **Városüzemeltetési Osztállyal**. Segítségükkel több helyszínen sikerült konténereket kihelyezni, így ügyfeleik a környezetükben felhalmozódott szemetet ide helyezhetik el.

1.5. Hajléktalan emberek nappali ellátása

Az ellátást **két szolgáltató**, a **Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület Nappali Központ** és a **Fiatalok Önsegítő Egyesülete** nyújtja.

a.) Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület Nappali Központ (1115 Budapest, Rimaszombati út 15/a)

Az intézmény adottságai **nappali ellátás biztosítására**, valamint **időszakos férőhelyek** kialakítására adnak lehetőséget. A Központ **integrált intézménnyé** alakult át: két utcai gondozó szolgálattal és egy, a krízisidőszakban nyitva lévő éjjeli menedékhellyel bővült.

A Központ **napi forgalma 50-60 fő** között mozog. Ügyfeleik jelentős része a XI. és a XXII. kerületben utcán vagy viskókban, önmaguk által épített faházakban, barlangban, sátorban, lépcsőházakban élő hajléktalan emberek.

b.) Fiatalok Önsegítő Egyesülete (1114 Budapest, Major utca 37.)

A Fiatalok Önsegítő Egyesülete elsősorban volt állami gondozott, szenvedélybeteg, különösen veszélyeztetett, hajléktalan emberekkel foglalkozik.

Az egyesület **nappali melegedője** 2009-ben 261 napot tartott nyitva, **naponta átlagban 88 főnek** nyújtott ellátást. Normatív támogatást 65 főre igényeltek, így a vállalt feladataikat ténylegesen napi 23 fővel túlteljesítették. A melegedő **délelőtt-délután**, 2 „turnusba” üzemel. Délelőtt átlagosan **18-20 fős** a látogatottság. Délután **rehabilitációs önsegítő klubok** is működnek, így a napi átlag 88 fő, melyből **30 fő** kerületi lakos. A klubokban **2009-ben** összesen **16.743 fő** számára biztosítottak részvételi lehetőséget, és 22.971 adag ételt osztottak ki.

Egyéb **szociális szolgáltató tevékenységük** (foglalkoztatás szervezés, orvosi, pedagógiai, jogi és szociális tanácsadás, ügyintézés, valamint személyes gondozás.) során átlagban **napi 15 fő** ügyét intézték.

A Fővárosban a **Fővárosi Önkormányzat gondoskodik a hajléktalanok éjjeli menedékhelyének és átmeneti szállásának megszervezéséről és fenntartásáról**, ezek tehát nem önkormányzati feladatok.

1.6. Időskorúak nappali ellátása (klub), demens személyek nappali ellátása

A szolgálatot az **Egyesített Szociális Intézmények** (1119 Budapest, Keveháza utca 6.) nyújtja.

A kerületben **7 telephelyen** működik **idősek klubja**, a férőhelyek száma 270 fő. Az étkezés biztosításához működési engedély szükséges, amelynek alapja a szakhatósági hozzájárulás.

A működési engedély az idősök klubjában 225 fő számára teszi lehetővé az **étkezést**. 2009-ben **143 fő vette igénybe** a szolgáltatást, mely jogszabályban rögzítetten térítésköteles (20 Ft/nap).

A **demens ellátottak számára** célzott, **egyéni foglalkoztatásokat** szerveztek **mentálhigiénés szakember bevonásával**, melynek pozitív volt a visszhangja a családtagok körében. A klubvezetők segítséget nyújtottak az „**Idősbarát Lakásprogram**” pályázat megírásában, melyen 2 pályázó támogatást nyert.

1.7. Szenvedélybetegek nappali ellátása

A szolgáltatást a **Katolikus Karitás Rév Szenvedélybeteg-segítő Szolgálat Nappali Ellátó Részleg** (1115 Budapest, Csóka utca 5.) nyújtja.

A Szenvedélybeteg-segítő Szolgálatban 2009-ben **2.491 főnek** nyújtottak segítséget, összesen **13.971 esetben** történt ellátás. **1.265 fő preventív foglalkozásokon** vett részt. Újbudai lakos összesen 1.027 fő volt, az összes kliens 41%-a.

2009-ben 50%-kal nőtt a kliensek száma, melynek egyik fő oka, hogy **beindították 2009. január 1-jétől az alacsonyküszöbű szolgáltatást** (telefonos és személyes információadás, megkereső munka, drop-in, pszicho szociális intervenciók).

Új csoportokat indítottak: újságolvasó klub, játék klub, film klub, játékszenvedélybetegek részére csoport, infó klub, (inter)-akció-csoport. Továbbra is a nappali ellátás része a tisztálkodás, személyes ruházat mosásának lehetősége, illetve szabadidős tevékenységek.

A **Révész Hozzá tartozói Csoport** népszerűsége nőtt: 2009-ben 240 alkalommal jelentek meg a csoportban, melyből a XI. kerületi lakosok **92 alkalommal**.

Az újbudai lakosok közül az intézményben segítséget kérők **jellemzően a 15-24. év közötti korosztály** tagjai.

A 2009-es évben a **nappali ellátó részlegben** különböző **csoportokat** működtettek (Csóka csoport, Gamma GT, Biblia csoport, ping-pong klub, újságolvasó klub, csocsó klub, játszó klub, film klub).

A Rév által ellátott főbb feladatok 2009-ben

- Erősítették együttműködésüket Újbuda egészségügyi, szociális intézményeivel.
- Alapító tagjai az Újbudai KEF-nek (Kábítószer Egyeztető Fórum).

- A Katolikus Karitás Rév Szenvedélybeteg-segítő Szolgálat együttműködő partnerként részt vett Budapest Főváros XI. kerületi Önkormányzatának TÁMOP 5.2.5.-es programjának megvalósításában.
- Akkreditált szakmai műhelyt szerveztek az ország szenvedélybeteg ellátásában dolgozó szakembereinek, heti rendszerességgel van szupervízió, esetmegbeszélés.
- Szociális munkás, szociálpedagógus és szociálpolitikus egyetemi- és főiskolai hallgatók terepgyakorlatot végeztek az intézményben.
- Rendszeresen tartanak prevenciós foglalkozást Budapest Főváros, XI. kerületi általános és középiskoláiban.
- Szülőknek, pedagógusoknak tájékoztató-kiadványt készítettek a drogok fajtáiról, tüneteiről, szerhasználat felismeréséről.

I.8. Fogytékos személyek nappali ellátása

Az ellátást három szolgáltató, a **Habilitációs Fejlesztő Központ**, a **Szellemi Sérült Testvéreinkért Alapítvány**, valamint a **Bliss Alapítvány** nyújtja.

a) Habilitációs Fejlesztő Központ (1118 Budapest, Ménesi út 16.)

Az intézményt a Budavári, az Újbudai és a Hegyvidéki Önkormányzat Intézményfenntartó Társulása tartja fenn. Működési engedélye szerint az intézmény 25 fő **súlyosan és halmozottan sérült 3-18 éves** korú gyermek **nappali ellátását** látja el, emellett **korai fejlesztést** és **fejlesztő felkészítést**, tehát közoktatási feladatokat is ellát. 2009-ben az intézmény szolgáltatásait átlagosan **10 fő** vette igénybe a kerületből.

b) Szellemi Sérült Testvéreinkért Alapítvány Árpád-házi Szent Margit Napközi Otthon (1116 Budapest, Rácz L. u. 73.)

Közösségükhöz **72 értelmileg akadályozott és halmozottan sérült**, 20-70 év közötti személy tartozik, legtöbbjük családban él. A velük és családjukkal való foglalkozás alkotják az alapítvány tevékenységét, melynek fő elemei:

- Az Árpád-házi Szent Margit Napközi Otthonban folyó munka 1992 óta,
- Kéthetenként közös összejövetel sérültekkel, szülőkkel és a segítő fiatalokkal,
- Hitoktatás 1984 óta,
- Nyári táborozás vidéken 1984 óta,
- Szent Mihály Lakóotthon működtetése 2001 óta,

- Szent Márton Lakóotthon működtetése 2007 óta,
- Szakemberek képzése, fejlesztése,
- Segítők és önkéntesek felkészítése.

Az ÉNO gondozottainak létszáma 20 fő, ebből **15 fő** XI. kerületi lakos. Állandó napirend szerint folynak a foglalkozások, melyeket szakemberek – gyógypedagógus, terápiás munkatárs, valamint szociális gondozók – vezetnek.

Az állandó nappali ellátást még nem igénylő **sérültek és családtagjaik számára** is biztosítani szeretnék a fejlesztő foglalkozásokat, **közösségbe való beilleszkedésüket**. Minden szombaton **közös programot, hitoktatást** szerveznek számukra gyógypedagógus-teológus irányításával, ahol találkozhatnak egymással és nem fogyatékos barátaikkal.

c.) Bliss Alapítvány Segítő Kommunikáció-módszertani Egységes Pedagógiai Szakszolgálat, Fogyatékosok Nappali Intézménye és Járóbeteg Szakrendelő (1112 Budapest, Neszmélyi út 36.)

A Bliss Alapítvány a **halmozottan sérült**, mozgás- és beszédképtelen gyermekek/fiatalok érdekében létrehozott Segítő Kommunikáció-módszertani Központot működteti, beleértve a rászorulókat **komplex rehabilitációját**, gyógyító fejlesztő foglalkoztatását, szűrését, gondozást, korai fejlesztését stb., valamint az érintett családok szakmai támogatását. 2009-ben az **info-kommunikációs akadálymentesítés** jegyében törekedtek az 1997. évi XCII. törvényben foglaltak megvalósítására, azaz az **augmentatív és alternatív kommunikációs (AAK) eszközök és módszerek rászorultakhoz való eljuttatására**, és az ehhez szükséges **szakemberek képzésére**. Ennek főbb elemei voltak a képzés (saját dolgozók képzése, külső hallgatók, ill. oktatók képzése, továbbképzése), ismeretterjesztés, valamint az eszközkölcsonzés.

II. Kötelező szociális szakosított ellátások

II. 9. Időskorúak gondozóháza

A szolgáltatást az **Újbudai Idősek Háza** (1115 Budapest, Fraknó utca 7.) nyújtja.

Az idősek átmeneti otthona teljes körű ellátást nyújt azon időskorúak, illetve 18. életévüket betöltött beteg személyek részére, akik **önmagukról betegségük miatt vagy más okból otthonukban ideiglenesen nem képesek gondoskodni**; valamint azon személyek, akik idősek otthonába beutaló határozattal rendelkeznek, elhelyezésük

sürgős, de férőhely hiánya miatt elhelyezésükre nincs lehetőség. Az átmeneti elhelyezést nyújtó ellátás **legfeljebb egy év** időtartamra szól (indokolt esetben további 1 évvel meghosszabbítható).

2009. március 1-jétől **28 felvételi kérelmet nyújtottak be** intézményben történő elhelyezésre. A felvételt kérelmezők közül **14 fő nyert felvételt**. 6 kérelem került megszüntetésre (4 fő elhalálozása, 1 fő kérelmének elutasítása, 1 fő kérelmének visszavonása miatt). 2009. december 31-én az ellátottak száma **10 fő** volt. Év végén a **várakozók száma 6 fő** volt.

Az ellátást igénybe vevők **átlagéletkora 82,5 év**, a nőknél 82 év, a férfiaknál 83 év. Az életkor szerinti megoszlás alapján az ellátást igénybe vevők 80%-a 80-90 év közötti.

II.10. Fogyatékos személyek gondozóháza

A szolgáltatást a **Down Alapítvány Átmeneti és Napközi Otthona** (1116 Budapest, Szalóki utca 53.) nyújtja.

A tavalyi évben 30 fő gondozott ellátására 6 fő szakképzett ápolót/gondozót alkalmaztak. Összesítések alapján **9-10 fő újbudai állandó lakost láttak el**, akik éves szinten 3.275 gondozási napot töltöttek el az intézményben.

2009. január 1-jétől napi rendszerességgel **foglalkoztatási naplót** vezetnek, beosztást készítenek és a fejlesztési terveket megújítják. **Éves munkatervben** meghatározták a **foglalkozások** területeit: divatékszerek készítése, szövés, kreatív díszítés, gyöngyfűzés, üvegfestés, papírmunkák, továbbá üdvözlő kártyák készítése. Klienseik munkaalkalmasságát saját **munkapszichológus** szakemberük vizsgálta, **gyógypedagógusuk** pedig folyamatosan **egyéni fejlesztést** végez és tanácsokat ad a **személyre szabott foglalkoztatásra**.

Havi rendszerességgel **foglalkoztatói értekezleteket** tartottak, problémás esetekben **esetmegbeszélést** végeztek.

Az Átmeneti Otthonban előkészített terv szerint folytatták klienseink **egészségügyi állapotának felmérését**, mely rendszeres szűrő és szakorvosi vizsgálatokat jelent.

III. Vállalt alapszolgáltatási feladatok

III.1. Támogató szolgálat

A szolgáltatást az **Egyesített Szociális Intézmények** (1119 Budapest, Keveháza utca 6.) nyújtja.

A feladat finanszírozása 2009-től pályázat útján történik. Újbuda Önkormányzata a pályázatot 3 éves időtartamra elnyerte, így **2009-2011 között a szolgáltatás a kerületben a fogyatékosokkal élőkhöz számára biztosított.**

2009-ben az állandó **ellátottak száma 29 fő**. Személyi segítséget 27 fő, szállító szolgáltatást 23 fő vett igénybe.

A fogyatékos emberek személyi segítségét szakképzett, továbbképzésben részt vett munkatársak végzik. A szállítási szolgáltatást két gépkocsival biztosítják, a Mercedes autóbussz alkalmas kerekesszéket használó személyek szállítására is, mivel rendelkezik mobil rámpával és 4+3 pontos biztonsági rögzítő rendszerrel.

A Támogató szolgálat a pályázatban meghatározott 3.300 feladategységét túlteljesítette és lehetőség volt arra, hogy még 400 feladategységet az FSZH többlet finanszírozzon.

III.2. Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás

A szolgáltatást az **Egyesített Szociális Intézmények** (1119 Budapest, Keveháza utca 6.) nyújtja.

A **jelzőrendszeres házi segítségnyújtás** 2010. január 1-jétől a **Szt.86.§.(2) bekezdés c.) pontja** alapján **nem kötelező önkormányzati feladat**, hanem pályázati rendszerben, központi támogatásból finanszírozott ellátás lett. A **pályázaton** a jelenleg működő **85 db jelzőkészülék** 3.475.000 Ft támogatást kapott. 2009-ben **84 fő** vette igénybe a szolgáltatást.

A szolgáltatás szakmai központja a Keveháza utca 4. szám alatt található. A diszpécser-szolgáltatást szerződés alapján a Body Guard Hungary Kft. látja el. A szolgáltatás **24 óras ügyeletét** folyamatos munkarenddel és készenléti ügyelet formájában biztosítják. A készülékre **várakozók száma: 49 fő**.

III.3. Szenvedélybetegek ellátása, alacsonyküszöbű ellátás

A szolgáltatást a **Katolikus Karitás Rév Közösségi Ellátó Részleg** (1111 Budapest, Bartók Béla út 96.) nyújtja.

A Rév által nyújtott **közösségi ellátás** szolgáltatást a Bartók Béla út 96. szám alatt lévő telephelyen vehetik igénybe a kerület lakosai 2005 óta. 2009. január 1-jétől kaptak engedélyt az ún. **alacsonyküszöbű ellátásra** is Bartók Béla út 96., Csóka utca 5. szám alatti telephelyen. Céljuk a **szenvedélybetegek**, valamint közvetlen környezetük **minél szélesebb körének elérése**, fogadása, a szerhasználatnak, valamint járulékos

ártalmainak csökkentése, a **változás elindítása és segítése**, az életmód, életvitel váltásának ösztönzése, az **utógondozás**, illetve a visszaesés megelőzése.

A kezelésre jelentkezés **önkéntes**. Fontos elv az **anonimitás**, a minél könnyebb igénybevétel biztosítása (beutaló, TB kártya, személyi igazolvány nem szükséges). A **terápiás folyamat** célja az absztinencia elérése, de a folyamatban való részvételnek nem feltétele. A Rév az **egészségüggyel szorosan együttműködve** fejti ki tevékenységét. A kliens állapotához és helyzetéhez igazítják a viszonylag könnyen teljesíthető elvárásokat, amelyek elindíthatják a **kliens és családja** életében a változást. Az ellátásban való részvételhez nem szükséges vallási elkötelezettség, az ellátás **ingyenes**, önkéntesek tevékenységére is építenek (pl. **önsegítő csoportok** működtetése).

IV. Vállalt szakosított ellátási feladatok

IV.1. Ápolást, gondozást nyújtó intézmény – idősök emeltszintű otthona

*A szolgáltatást az **Újbudai Idősök Háza** (1115 Budapest, Fraknó utca 7.) nyújtja.*

A szociális otthoni gondozás komplex célja a kornak, **egészségi állapotnak megfelelő létfeltételek biztosítása** és végleges otthon teremtése. Az emeltszintű idősök otthona az átlagos szociális intézményi elhelyezésnél jóval magasabb színvonalú körülményeket biztosít az Szt.-ben meghatározottak szerint. A teljes körű ellátásnak négy alapfeladata van: a fizikai, egészségügyi, pszichés gondozás, valamint a célszerű és tervezett szabadidős foglalkozások.

Az **egyévre szabott fizikai, egészségügyi, mentális és életvezetési segítségnyújtási** tevékenységüket a **gondozási tervben** határozzák meg, melyet évente, illetve szükség szerint értékelnek. Az intézmény 2009. évi statisztikai **átlagléttszáma: 62 fő** volt.

Az ellátást igénybe vevők **átlagéletkora 81,5 év** (nők: 81 év, férfiak: 82 év). Az életkor szerinti megoszlás alapján a lakók közel 55%-a 80-90 év közötti, 13%-a 90 év feletti.

Az új kérelmek beadásának száma a bekerülés törvényi szabályozásnak 2008. évi szigorítása miatt csökkent. 2009. dec. 31-én a **kérelmezők száma 70 fő** (ebből 12 házaspár); 22%-uk, **20 fő nem kerületi lakos**.

A Szociális és gyermekjóléti ellátások főbb problémái

A **2009-es adatok alapján** a szociális és gyermekjóléti ellátórendszerben viszonylag **kevés kötelező ellátatlan terület** mutatkozott a helyzetfeltárás során a kerületben. Ezeket túl **listáztuk a helyzetfeltárásból következő, további fontosabb problémákat** is a két területen.

I. Szociális ellátások

I.1. Szociális terület kötelező **ellátatlan feladatai**

Alapszolgáltatás:

- **Pszichiátriai betegek nappali ellátása**

Szakosított ellátás:

- **Pszichiátriai betegek átmeneti otthona**
- **Szenvedélybetegek átmeneti otthona**

I.2. A szociális terület további ellátási problémái

Étkeztetés

A szociális étkeztetés iránti igény egyre nő, a megnövekedett igények kielégítéséhez szükséges a kapacitás fejlesztése.

Elöregedés, idősek ellátása

Újbuda egyik kiemelt problémája a kerület lakosságának elöregedése. Az idősek nem alkotnak homogén közösséget: vannak közöttük aktív(abb) életet igénylők, és olyanok is, akik tartósan betegek, ápolásra gondozásra szorulnak. Az idősbarát intézkedéseknek a változó igényekre figyelemmel kell lennie. Az idősek ellátása, a részükre nyújtott szolgáltatások köre kiemelt feladat.

Házi segítségnyújtás

A házi segítségnyújtás területén jelenleg Őrmezőn és Kamaraerdőn nincs gondozási központ, a feladatot a kerület más részeiről kijáró gondozónők látják el.

Aktív korú tartós munkanélküliek, egyszülős családok

A hatályos törvényi szabályozás miatt rendelkezésre állási támogatásban (RÁT) részesülő, aktív korú tartós munkanélküliek általában jóval kisebb mértékű támogatásra jogosultak, mint korábban. Jellemző, hogy az anyagi bázisuk gyengülésével társadalmi kapcsolataik, szabadidős lehetőségeik is erősen beszűkülnek, mentális állapotuk is jelentősen romlik, önbizalmuk rohamosan leépül.

Az egyszülős családok - ezen belül a nők, mint gondviselők - egyre növekvő aránya jellemző tendencia. A jelenlegi ellátórendszer nem készült még fel, nem képes lefedni a gyakran halmozott problémákkal küzdő, gyermeküket egyedül nevelők szükségleteit.

Adósságkezelési tanácsadás ellátása

Az adósságkezelési tanácsadás kötelező önkormányzati feladat ellátása nagymértékű adminisztrációs terhet ró a Családsegítő Szolgálat személyi állományára.

Hajléktalan emberek ellátása

A különböző okból hajléktalanná vált emberek száma fokozatosan növekszik. Ellátásuk kiemelt, komplex, részben fővárosi feladat. A hajléktalanok többsége nem foglalkoztatott, és halmozott hátrányai (kirekesztődés, rossz egészségi állapot, szenvedély és pszichés betegségek stb.) miatt életminőségük (munka, jövedelem, lakhatás) javítására, a társadalmi reintegrációra önerejükben nem képesek.

A kerület legszélső peremvidékein megjelentek az önkormányzati telkeket kisebb csoportokban, illegálisan elfoglaló, fabódékban, viskókban élő, a kerületi nyilvántartásokban nem szereplő, valahol hajléktalanná vált emberek.

Fogyatékos emberek ellátása

Jelenleg a felnőtt korú (23 év feletti) autista személyek nappali elhelyezése, foglalkoztatása megoldatlan.

V. Kötelező gyermekvédelmi alapellátások

V.1. Gyermekjóléti szolgáltatás

*A szolgáltatást **Újbudai Humán Szolgáltató Központ Gyermekjóléti Központja** (1117 Budapest, Bogdánfy utca 7/d.) nyújtja.*

A kerületi lakosság lélekszámának megfelelően az Önkormányzat Gyermekjóléti Központ keretein belül biztosítja a gyermekjóléti szolgáltatást. A Gyvt. által meghatározott feladatok a **prevencióra** összpontosítanak. Cél a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése, melynek érdekében a Központ tanácsadási módszertant dolgozott ki.

Tanácsadásban részesül az a gyermek/család, amely nem veszélyeztetett, de átmeneti életvezetési problémáinak kezeléséhez **önként** igénybe veszi/elfogadja a Gyermekjóléti Központ segítségét a különféle igénybe vehető szolgáltatásokról, illetve az egyéb elérhető támogatásokról. A tanácsadás keretein belül nyújtott gondozás 2009-ben **354 alkalommal** valósult meg.

Az **alapellátásban gondozott**, a **védelembe vett**, illetve a **családjából kiemelt** gyermekek egyaránt veszélyeztetettek. 2009-ben **808 fő veszélyeztetett gyermeket** gondozott a Központ. Az együttműködő kliensek esetében alapellátásban folyik a **családgondozás**.

A gyermekek veszélyeztetettségének okai	Fő
Anyagi (megélhetési, lakhatással összefüggő)	181
Gyermeknevelési	140
Gyermekintézménybe való beilleszkedési nehézség	99
Magatartás-, teljesítmény zavar	97
Családi konfliktus	113
Szülők, család életvitele	99
Szülői elhanyagolás	31
Családon belüli bántalmazás	27
Fogyatékoság, retardáltság	7
Szenvedélybetegségek	14
Összesen	808

13. táblázat: A gyermekek veszélyeztetettségének okai 2009-ben
Forrás: Szociális és gyermekvédelmi évkönyv, 2009 (munkaanyag)

Ha az alapellátás nem vezetett eredményre, a szülő nem volt együttműködő, a veszélyeztetettség megszűnése érdekében **védelembe vételre** került sor, mely 2009-ben **101 gyermek** esetében történt meg.

A védelembe vétel okai:

- elhanyagolás
- szökés
- öngyilkossági kísérlet
- abúzus (lelki, fizikai, szexuális).

A Gyermekjóléti Központ egyéb gondozási feladatai

Szociális válsághelyzetben lévő várandós anya gondozása: 3 esetben történt 2009-ben. A válsághelyzetet a **hajléktalanság** jelentette, ezért a Máltai Szeretetszolgálat utcai szociális munkásaival **közösen** történt a gondozás, az elhelyezés. Egyik esetben súlyosbította a problémát, hogy **kábítószer-használó** is volt az anya.

Ebben az ügyben **szakmai tanácskozás** is történt széles körből meghívott szakemberekkel, de csak az vált egyértelművé, hogy a gyermek megszületéséig a Gyermekjóléti Szolgálat sajnos tehetetlen.

2009-ben **131 fő átmeneti nevelésbe vett** gyermek szerepelt az intézmény nyilvántartásában. Ebből 42 gyermek állandó bejelentett lakcíme a Kossuth Lajos Gyermekotthon (Menyecske u. 16.), mivel szüleik tartózkodási helye ismeretlen, vagy nem rendelkeznek állandó bejelentett lakcímmel. A Központ 89 esetben volt illetékes az átmeneti nevelt gyermekek szüleinek gondozására.

2009-ben **30 család, 47 gyermek** vette igénybe az **átmeneti gondozást** hosszabb-rövidebb időre. Évek óta jól működő kapcsolat jellemzi a közös munkát az átmeneti gondozást nyújtó alapítványokkal. A Repülőtéri úton működő munkásszállóból átalakult **átmeneti otthon** nyújtott segítséget ezekben az esetekben.

A jelzőrendszer tagjaival való együttműködés során 2009-ben 4 fő koordinátor végezte az iskolai szociális munkát az oktatási intézményekben, óvodákban, általános és középiskolákban, illetve a bölcsődékben.

Havonta, kéthavonta **szakmai munkacsoport** keretében az iskolai gyermekvédelmi felelős, osztályfőnöki munkaközösség-vezető, iskolai mentálhigiénés szakember, iskolapszichológus, iskolai fejlesztő pedagógus, logopédus, szabadidő-szervező, védőnő a koordinátor részvételével segítették a közös gondolkodást, kommunikáció kialakítását a gyermekeket érintő kérdésekben. Ezek a szakmai megbeszélések már számos oktatási intézményben, sok iskolában, óvodában eredményesen megvalósultak. Magántanulók számára **önismereti csoportot** szervezett a Központ.

A védőnőkkel közös gondolkodás eredményeként jött létre a **védőnői jelzőlap**, melynek alkalmazása, fejlesztése folyamatban van.

Az **orvosokkal** az együttműködés jó, minden esetben kitöltésre került a GYSZ 4. számú adatlap, mely a védelembe vételi eljárás lefolytatásához szükséges.

A kerületi **rendőrkapitányság** munkatársaival 2009-ben megerősödött a Központ kapcsolata: a rendőrség él jelzési kötelezettségével (2009-ben **149 esetben**), és a visszajelzést is minden esetben megkapják a Központtól. Segítettek családok felkutatásában, illetve a gondozási folyamat egyes szakaszaiban. Egészségnapot, iskolai bűnmegelőzési órákat, vándorkiállítást stb. szervezett együtt a két intézmény. Több megkeresés történt a rendőrség részéről azokban az esetekben, amikor kiskorú közvetlen veszélyeztetését észelve a távollátás intézményének alkalmazása vált szükségessé. Nagy számban **megnőtt a szabálysértő és bűncselekményt elkövető fiatalok száma.**

2009-ben változatlanul eredményes volt a kapcsolat a **kerületi Nevelési Tanácsadóval**, a **Logopédiai Intézettel**, valamint az **Újbudai Pedagógiai Intézettel.**

Az iskolai szociális munka megerősödésének köszönhetően a koordinátorok aktívan közvetítettek az iskolák és a segítő intézmények között.

A civil szervezetekkel, alapítványokkal továbbra is igen hatékony a Központ kapcsolata.

Összegezve: A jelzőrendszer minden tagjával jó az együttműködés, és az évek alatt kialakított formában történik a jelzésátadás és kapcsolattartás. Az esetmegbeszéléseken és esetkonferenciákon a részvételi arány közel 100%-os, így az esetkezelések **hatékonysága számottevően nőtt.**

Gyermekjóléti Központ speciális feladatai

- Kórházi szociális munka,
- Utcai és lakótelepi szociális munka,
- Készenléti szolgálat,
- Kapcsolat ügyelet, -mediáció,
- Prevenció (drog, szexuális, iskolai agresszió stb. területeken),
- Szabadidős programok, táborok

V.2. Bölcsőde

A szolgáltatást az **Egyesített Bölcsődei Intézmények** (1119 Budapest, Tétényi út 46-48.) nyújtja.

A személyes gondoskodást nyújtó **gyermekjóléti alapellátások** körébe tartozik a **bölcsődei szolgáltatás**, mely hozzájárul a gyermekek testi, értelmi, érzelmi fejlődéséhez.

Az intézmény alapfeladata a családban nevelkedő 3 éven aluli, átlagos fejlődésű gyermekek napközbeni szakszerű gondozása, nevelése, az életkori és egyéni sajátosságok figyelembe vételével, valamint a sajátos nevelési igényű gyermekek napközbeni gondozása, nevelése, korai fejlesztése a Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői Bizottság javaslata alapján.

A feladat ellátása az Egyesített Bölcsődei Intézmények **9 tagbölcsődéjében**/helyszínen 2009. augusztus 31-ig 635, **2009.** szeptember 1-jétől **655 férőhelyen** történt.

Bölcsőde neve és címe	Gyermeklétszám (fő)
Napsugár Bölcsőde (Csikihegyek u. 9.)	154
Kuckó Bölcsőde (Bogdánfy u. 4/a.)	113
Pöttöm Bölcsőde (Ménesi u. 41.)	66
Mogyoróskert Bölcsőde (Fraknó u. 13-15.)	120
Szemünk Fénye Bölcsőde (Tétényi u. 46.-48.)	202
Katica Bölcsőde (Törökugrató u. 10.)	117
Dúdoló Bölcsőde (Menyecske u. 2.)	156
Bóbita Bölcsőde (Fonyód u. 3.-5.)	197
Mesevár Bölcsőde (Zólyomi u. 20.-22.)	114
Egyesített Bölcsődei Intézmények összesen	1239

14. táblázat: A kerületi bölcsődék igénybevétele 2009-ben
Forrás: Szociális és gyermekvédelmi évkönyv, 2009 (munkaanyag)

2009-ben a bölcsődei férőhelyek átlagosan **118%-os kihasználtsággal** működtek a kerületben. Az év folyamán **20 férőhely-bővítés történt** szeptember hónaptól a Törökugrató utca 11. szám alatti bölcsődében. Ennek ellenére, 2009-ben **83 gyermek részére nem tudtak bölcsődei férőhelyet biztosítani** a családok által kért időpontban.

Az intézmény alapellátás szintjén biztosítja a **6 éven aluli sajátos nevelési igényű gyermekek** korai rehabilitációs és rehabilitációs célú nevelését, gondozását is korai fejlesztéssel. A szakszerű ellátásról **4 segítő szakember** gondoskodik (pszichológus, gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus, gyermek szakorvos).

Bölcsőde neve és címe	Fő
Szemünk Fénye Bölcsőde (Tétényi út 46-48.)	1
Pöttöm Bölcsőde (Ménesi u. 41.)	1
Katica Bölcsőde (Törökugrató u. 10.)	1
Bóbita Bölcsőde (Fonyód u. 3.-5.)	6
Mesevár Bölcsőde (Zólyomi u. 20.-22.)	1
Egyesített Bölcsődei Intézmények összesen	10

15. táblázat: A korai fejlesztés mutatói 2009-ben
Forrás: Szociális és gyermekvédelmi évkönyv, 2009 (munkaanyag)

A **sajátos nevelési igényű gyermekek** egyre **nagyobb számban igényelnék** a bölcsődei ellátást, de a magas feltöltöttség beszűkíti az intézmény lehetőségeit.

Az intézmény a 15/1998. (IV. 30.) NM rendeletben meghatározott **módszertani feladatok ellátását** 2003 szeptembere óta végzi, 2006. május 1-jétől az **egész Közép-**

Magyarország régióra kiterjedően. 202 bölcsődei intézmény és 105 családi napközi szakmai segítségét, ellenőrzését, szakmai programjaik szakértését végzik. A feladatot ellátó szakemberek száma 5 fő.

V.3. Házi gyermekfelügyelet

A szolgáltatást **Újbudai Humán Szolgáltató Központ Gyermekjóléti Központja** (1117 Budapest, Bogdánfy utca 7/d.) részben biztosítja.

A szolgáltatás azoknak a - pl. egyedülálló - szülőknek nyújt segítséget, akik munkaideje/munkarendje nem illeszkedik az óvoda/iskola nyitva tartásához. A házi gyermekfelügyelet a gyermek otthonában, környezetében történik. Ellátását megbízható, **szakirányú végzettséggel rendelkező szociális asszisztens szakember** végezheti. Jelenleg a családgondozás során felmerült igények egy részét a Gyermekjóléti Szolgálat által biztosított **1 fő szakember** végzi. Ez a kapacitás azonban messze nem kielégítő, a **kerületi igények ennél sokkal nagyobbak.**

V.4. Gyermekek átmeneti otthona

Szolgáltató: a **Krízis Alapítvány Átmeneti Otthona** (1225 Budapest, Nagytétényi út 266.).

A Krízis Alapítvány gyermekotthona - szabad kapacitásának mértékéig - az Önkormányzattal 1999-ben **feladat-ellátási szerződést** kötött. Az Alapítvány **átmeneti gyermekotthonának** alapvető célja, hogy a **Gyermekjóléti Szolgálatokkal szorosan együttműködve** segítsen a szociálisan, mentálisan rászoruló szülőknek, gyermekeknek problémáik kezelésében.

A XI. kerület által fenntartott **12 férőhely elegendő volt a feladat ellátására.** Helyhiány miatt egyetlen rászorulót sem kellett elküldeni. A gondozási folyamat szoros intézményi együttműködéssel történik.

A gondozottak életében a **veszélyeztető tényezők** általában **halmozottan** jelentkeztek. Az alábbi felsorolás ezeket esetszám szerint adja meg:

- hajléktalanság: 15,
- elégtelen lakhatási körülmények: 16,
- bántalmazás: 7,
- szülő egészségügyi problémája: 3,
- családi konfliktus: 5,
- gyermek magatartási problémája: 9,

- szülő életvezetési problémája: 5,
- szülő szenvedélybetegsége: 4,
- szülő kórházi kezelése: 2,
- szülő – gyerek közötti kommunikációs probléma: 6,
- lakhatás megszűnése: 10.

Összesítve: a XI. kerületi **ellátottak száma 39 fő**, ami 2009-ben 2.445 gondozási napot jelentett. A átmeneti gondozottak száma összesen 68 fő volt (5.227 gondozási nap), szakellátásban részesült 6 fő (933 napon), míg az utógondozott 6 fiatal 1.853 gondozási napot töltött az Otthonban.

A gondozási folyamat során előfordulhat, hogy a gyermek/ fiatal alapellátásból szakellátásba kerül át. Ez a gyermekotthon gyakorlatában csupán adminisztratív különbséget jelent, mivel **szakellátási jogosítvánnyal is rendelkeznek**. A Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat helyezési bizottságának javaslattetele, a Gyámhivatal gondozási hely kijelölő határozata után, a gyermek/ fiatal már a számára **hosszú távon megoldást jelentő intézménybe kerülhet**, mentesülve egy másik átmeneti otthonba költözés fizikai és pszichés terheitől.

V.5. Családok átmeneti otthona

Az ellátást két szolgáltató, az **Anyaoztalmazó Alapítvány** és a **Sorsunk és Jövőnk Szeretetszolgálat** nyújtja.

a) Anyaoztalmazó Alapítvány Anyaotthona (1201 Budapest, Török Flóris utca 228.)

Az Anya- és Gyermekotthon 1992 óta, immár 18 éve nyújt segítséget az átmenetileg vagy tartósan otthontalanná vált családok befogadásával annak érdekében, hogy megelőzze, illetve megszüntesse a gyermekek veszélyeztetését, közreműködjön az átmeneti gondozást szükségessé tevő okok megszüntetésében, a család helyzetének rendeződésében.

2009-ben összesen 69 édesanyának és 164 gyermeknek nyújtottak segítséget, melyből újbudai lakos volt **1 anya 3 gyermekével**, akik **átmeneti elhelyezést** kaptak az otthonban (összesen 256 gondozási napig). Az otthon magas kihasználtsága miatt néhány további alkalommal előfordult 2009-ben, hogy aktuálisan nem tudtak helyet biztosítani a rászoruló újbudaiaknak.

Munkájuk során nagy hangsúlyt fektettek az intézményben élő marginalizált helyzetű, megélhetési gondokkal küzdő anyák szociális, foglalkoztatási problémáinak orvoslására, életminőségük javítására.

Kiemelt figyelmet szenteltek a **halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek/fiatalok korai pszicho-szociális támogatását** célzó programoknak, a **szocializációs hátrányok mérséklésének**, a **prevenciónak**, társadalomba való beilleszkedésük elősegítésének.

Rendszeresen működő főbb szolgáltatások:

- Egészségügyi szolgáltatás,
- Jogi tanácsadás,
- Pszichológiai tanácsadás,
- Pedagógusok foglalkozásai,
- Óvodai, iskolai szünetekben külső programok,
- Egyéni korrepetálás
- Az iskoláskorú gyerekek számára interaktív prevenciós programok,
- Családi kirándulások, programok,
- Szerdánként ruhabörze és adományosztás (élelmiszerek, bébiétel, testápoló termékek, babaápolási termékek, tisztasági szerek),
- Gyermeknevelő csoport,
- Torna,
- Szupervíziós foglalkozás.

b) Sorsunk és Jövőnk Szeretetszolgálat Családok Átmeneti Otthona (2045 Törökbálint, Köztársaság tér 7.)

A Sorsunk és Jövőnk Kiemelten Közhasznú Alapítvány Újbuda Önkormányzatával kötött **ellátási szerződés** alapján a XI. kerületből érkező családokat is ellátja. A tapasztalatok azt mutatják, hogy egyre több család szorul erre a segítségre. A XI. kerületből érkező családok a **törökbálinti** vagy a **diósdai otthonba** kerülnek elhelyezésre. 2009-ben összesen **10 család** (15 felnőtt és 18 gyermek) kapott elhelyezést.

Az Alapítvány **szoros szakmai kapcsolatot** tart fenn az **Újbudai Humán Szolgáltató Központ** munkatársaival és a családgondozókkal. A beköltözött családokról rendszeresen tájékoztatást küldenek, a bekövetkezett változásokat közösen értékelik. Szükség esetén **esetkonferenciát** tartanak a család előrelépésének érdekében. A család természetes

támaszainak felkutatásában együttműködnek. Amennyiben a család igényli, **mentális és pszichológusi segítséget** adnak. A gyermekek részére felzárkóztató korrepetálást, közös sportrendezvényeket és játékos délutánokat szerveznek. **Egyéni esetkezeléssel** segítik a problémamegoldásban a családokat.

A törvényi előírás szerint 12 + 6 hónapig lakhatnak az otthonban a családok, de kevés kivétellel sikerül egy év alatt elrendezni a munkahelyi és lakhatási problémákat. A családok sok esetben a kiköltözés után is rendszeresen visszajárnak, kapcsolatot tartanak a családgondozókkal.

VI. Vállalt gyermekvédelmi alapellátások

VI.1. Időszakos gyermekfelügyelet

A szolgáltatást **5 bölcsődei telephely** nyújtotta, **összesen 47 gyermeknek**. Az év második felében az intézmények **az alapellátási feladataik nagysága miatt alig néhány esetben** tudták ellátni ezt a szolgáltatást, pedig **szülői igény volt** rá.

VI.2. Játsszóház

A szolgáltatást 2009. I. félévében még 3 bölcsőde összesen 142 gyermeknek, az év második felében pedig **1 bölcsőde összesen 70 gyermeknek** nyújtotta.

PROBLÉMA: A játszóházi szolgáltató tevékenység **számottevő szűkülését** – az időszakos gyermekfelügyelethez hasonlóan – az okozta, hogy **az alapellátás biztosításához szükség volt a férőhelyekre** és a szakemberekre.

A szociális és gyermekjóléti ellátások összegzése

Általában elmondható, hogy **a kerület szociális ellátórendszere erős, jól kiépített**, különösen a **pénzügyi támogatások tekintetében jól lefedett**, sőt több esetben nagyvonalú, hiszen **a kötelező támogatásokon túl helyi rendeletekben szabályozott módon többeltámogatásokat biztosít**, illetve a kötelező ellátásokon túl **önként vállalt feladatokat is végez**, illetve fővárosi hatáskörbe tartozó feladatokban is részt vállal Újbuda Önkormányzata. **A jövőbeli fejlesztések fókuszában továbbra is a prevenció, valamint a személyes gondoskodást nyújtó ellátási formák, ezen belül a mentális támogatás áll.**

II. Gyermekjóléti szolgáltatások

II. Gyermekjóléti kötelező *ellátatlan* feladatok

Alapellátás

- Gyermek napközbeni ellátása területén: **Családi napközi**
- Gyermek átmeneti gondozása területén: **Helyettes szülői hálózat**

Bölcsődei ellátás

A bölcsődék, mint napközbeni ellátást nyújtó intézmények az idei bővítés ellenére sem tudnak elegendő férőhelyet biztosítani.

A sajátos nevelési igényű gyermekek egyre nagyobb számban igényelnék a bölcsődei ellátást, de a magas feltöltöttség beszűkíti az intézmény lehetőségeit.

Időszakos házi gyermekfelügyelet és játszóház

A bölcsődék által nyújtott, vállalt szolgáltatásokat szűkítették, illetve részlegesen felfüggesztették, mivel a bölcsődei alapellátás biztosítása lekötötte mind a férőhelyeket, mind a szakembereket, így a felmerült igényeket nem tudták ellátni.

3.7. Oktatás-nevelés, közoktatási feladatellátás

A közoktatási feladatellátás helyzetelemzése Budapest Főváros XI. kerület Újbuda Önkormányzata **Nevelési-oktatási koncepciója és közoktatási intézkedési terve** (2007), valamint a **437/2007./XI.ÖK/X.18./határozattal elfogadott** Budapest Főváros XI. kerület Újbuda Önkormányzata **Közoktatási esélyegyenlőségi programja** (2007) dokumentumokon, valamint az önkormányzat szakterületi felelőseivel készített interjúkon alapul. A Közoktatási esélyegyenlőségi program (továbbiakban KEP) az OKM által megbízott, külső **közoktatási esélyegyenlőségi szakértő közreműködésével** és jóváhagyásával készült, jelenleg is hatályos dokumentum, melynek **adatállományát a 2009. évi októberi kerületi közoktatási statisztikák alapján frissítette** az önkormányzat.

A **2007/2008-as tanévtől** a demográfiai mutatók – ezzel párhuzamosan az intézményi kapacitás-kihasználtság - kedvezőtlen alakulása, valamint az integrált nevelés jogszabályi feltételeinek biztosítása érdekében a **közoktatási intézményrendszerben jelentős változások** történtek.

1999 és 2006 között 14,8%-os volt az teljes **tanulólétszám csökkenése**, mely ésszerűsítő intézkedések végrehajtását vont maga után: **intézmények megszüntetése, összevonása**, estenként vállalt feladat lévén a Fővárosnak történő visszaadás formájában.

3.7.1. Önkormányzati oktatási-nevelési feladatellátás

Kötelező nevelési, oktatási feladatok

- óvodai nevelés
- általános iskolai nevelés-oktatás
- beleértve a nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek nevelését és oktatását
- sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók nevelése és oktatása
- alapfokú művészetoktatás
- általános iskolai felnőttoktatás
- nevelési tanácsadás
- logopédiai szolgáltatás
- gyógytestnevelés
- pedagógiai szakmai szolgáltatás az óvodákban és az általános iskolákban.

Önként vállalt feladatok:

- középiskolai oktatás
- szakiskolai oktatás
- középiskolai felnőttoktatás
- középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelés és oktatása
- autista gyermekek nevelése, oktatása.

3.7.2. Újbuda Közoktatási intézményrendszere 2009-ben

Újbuda Önkormányzata fenntartóként az alábbi intézményeket működteti:

- 23 óvodát,
- 11 általános iskolát,

- 3 általános és középiskolát,
- 1 gimnáziumot (4 évfolyamos)
- 1 többcélú művészeti intézményt (alap- és középfokon zenét oktató),
- 1 értelmi fogyatékosokat nevelő óvoda, általános- és középiskolát,
- 1 értelmi fogyatékosokat képző szakiskolát,
- pedagógiai-szakmai szolgáltatást végző, valamint pedagógiai szakszolgálatot ellátó intézményeket (Újbudai Pedagógiai Intézet, Újbudai Nevelési Tanácsadó, XI. Kerületi Logopédiai Intézet).

Óvodai nevelés

A 2000-es évek első felében az önkormányzati fenntartású óvodák gyermeklétszáma lényegesen kisebb arányú (átlag 5%) csökkenést mutatott, mint az iskolai korosztályé. Sőt az utóbbi 3 év kedvezőbb demográfiai hatásainak és az új lakóparkok átadásának eredményeként mára már növekedés is tapasztalható, így a jelenlegi óvodahálózat kapacitása várhatóan nem lesz elegendő a következő években.

A 2009/2010-es nevelési évben a **23 óvodában 145 óvodai csoport működik**, melyek átlagléttszáma 25 fő (ez lassan közelít az 1990. évi 26,2 fős, kiemelkedő átlaghoz).

A szakértői véleménnyel rendelkező, sajátos nevelési igényű gyermekek száma összesen 16 fő. A kerületben egy fogyatékos gyermekeket nevelő óvodai tagozat van. 1 fő felmentett a rendszeres óvodába járás alól, 9 fő pedig napi 4 órás óvodai ellátást vesz igénybe. 2009-ből az óvodás korosztály hátrányos helyzetűnek (HH) vagy halmozottan hátrányos helyzetűnek (HHH) minősülő gyermekeiről nem állnak rendelkezésre összesített statisztikai adatok.

Újbuda Önkormányzata **prioritásként** kezeli, hogy **minden igénylő kerületi gyermek óvodai elhelyezését biztosítsa**. A teljes kerületet lefedő, jól működő **gyermekvédelmi jelzőrendszer** is elősegíti, hogy **minden érintett, hátrányos helyzetű gyermek 3 éves korától** kötelezően beóvodázásra kerüljön. A kerületi óvodák **családbarát** szemlélettel, hétköznaponként **napi 12 órában tartanak nyitva**, 6.00 – 18.00 között.

A **sajátos nevelési igényű** gyermekek (összesen **16 fő**) **integrált nevelését** jelenleg 3 óvoda látja el a kerületben: a Nyitnikék, a Neszmélyi úti és a Tesz-vesz.

A kerület elhelyezkedésénél fogva az **agglomerációból, a szomszédos településekről**, továbbá **más kerületekből** is beóvodáz gyermekeket: 2009-ben **504 fő (13,7%)** nem kerületi lakos gyermeket.

ÓVODA	Kiscsoport		Középső csoport		Nagycsoport		Vegyes csoport		Összes csoport	Összes létszám	Átlag-létszám	Szakértői véleménnyel rendelkező gyermekek	Rendszeres óvodába járás alól felmentett gyermekek	Kerületen kívüli gyermekek	Csak napi négy órai óvodai nevelésben részesülő óvodakötelezett gyermekek
	csop.	fő	csop.	fő	csop.	fő	csop.	fő							
Alsóhegy Utcai Óvoda	2	55	1	27	1	27	1	29	5	138	28			9	
Bükköny Óvoda	1	25	1	26	2	49	5	122	9	222	25			24	
Cseperedő Óvoda	1	25	1	25	1	25	2	52	5	127	25			19	
Csicsergő Óvoda	3	76	1	26	1	28			5	130	26			23	
Ezüstfenyő Óvoda	2	49	1	26	3	74	2	31	8	180	23			37	
Fürkész Óvoda	1	24			2	55	2	52	5	131	26			36	
Gazdagréti Szivárvány Óvoda							14	342	14	342	24			54	
Gesztenyéskert Óvoda	2	46	1	25	2	53	2	52	7	176	25			21	4
Hétszínvirág Óvoda	2	46	1	26	2	57	1	29	6	158	26			29	
Karolina Óvoda			1	25			3	67	4	92	23			12	
Kelenvölgyi Óvoda	1	30	1	29	1	29	1	29	4	117	29			23	
Keveháza Utcai Óvoda	1	28	1	28	0	0	4	107	6	163	27			25	1
Lurkó Óvoda			1	27			5	125	6	152	23			21	
Mozgolóda Óvoda							9	210	9	210	23			24	1
Napraforgó Óvoda							10	257	10	257	26			40	
Napsugár Óvoda	1	19					5	119	6	138	23			22	
Neszmélyi Úti Óvoda	1	24	1	23	2	37			4	84	21	7		11	
Nyitnikék Óvoda	2	52	1	30	3	81			6	163	27	8		24	1
Pajkos Óvoda							5	119	5	119	24			3	
Palánták Óvoda	2	50	1	28	1	27	3	82	7	187	27			21	
Pitypang Óvoda	1	27	2	50	2	52	1	27	6	156	26				1
Tesz-Vesz Óvoda					1	26	3	75	4	101	25	1	1	18	1
Törcsvár Utcai Óvoda	1	25	1	29	2	60			4	114	29			8	
Összesen	24	6	17	450	26	680	78	1926	145	3657	25	16	1	504	9

16. táblázat: Az óvodai nevelés főbb mutatószámai
 Forrás: Újbuda Önkormányzat Humánszolgálati Igazgatósága, Oktatási és Kulturális Osztály

Általános iskola neve, címe	Tanulólétszám tanévenként (fő)			
	2006/2007	2007/2008	2008/2009	2009/2010
Keveháza u. Általános Iskola 1119 Bp. Keveháza u.2.	454	376	0	0
Bethlen Gábor Általános Iskola és Újreál Gimn. 1115 Bp. Bartók B.út 141.	434	434	731	723
Lágymányosi Általános Iskola 1111 Bp. Egry J.u.3-11.	352	338	0	0
Lágymányosi Bárdos Lajos Ált. Isk. és Gimn. 1117 Bp. Baranyai u.16-18.	522	509	722	872
Teleki Blanka Általános Iskola 1119 Bp. Bikszádi u.61-63.	573	595	609	620
Farkasréti Általános Iskola 1112 Bp. Érdi út 2.	525	534	553	556
Ádám Jenő Fenntartói Gyakorló Ált. Isk 1118 Bp. Köbölkút u.27.	452	457	482	501
Mérei Ferenc Ált.Isk. és Felnyitotttatási Gimn. 1116 Bp. Mezőkövesd u.10.	123	131	0	0
Petőfi Sándor Ált.Isk.Gimn.és Szakközépisk. 1116 Bp. Kiskőrös u.1.	420	410	499	697
Gárdonyi Géza Általános Iskola 1114 Bp. Bartók B.út 27.	443	431	438	453
Újbudai Grosics Gyula Sport Általános Iskola 1119 Bp. Bikszádi u.11-15.	388	388	412	412
Kelenvölgyi Általános Iskola 1116 Bp. Kecskeméti J.u.14.	365	368	391	396
Gazdagrét-Törökugrató Általános Iskola 1118 Bp. Törökugrató u.15.	438	412	372	345
Gazdagrét-Csíkihegyek Általános Iskola 1118 Bp. Csíkihegyek u.13-15.	289	285	299	314
Bocskai István Általános Iskola 1113 Bp. Bocskai u.47-49.	251	237	219	223
Őrmezei Általános Iskola 1112 Bp. Menyecske u.2.	263	240	217	209
Domokos Pál Péter Általános Iskola 1119 Bp. Sopron u.50.	430	434	425	440
Montágh Imre Ált. Isk., Óvoda és Készségfejlesztő Speciális Szakiskola 1119 Bp. Fogócska u.6.	182	138	172	122
Újbudai Speciális Szakiskola 1119 Bp. Leiningen u.27-35.	522	485	486	486
József Attila Gimnázium 1117 Bp. Váli u.1.	588	579	580	593
Weiner Leó Zeneisk. és Zeneművészeti Szakközépisk. 1112 Bp. Neszmélyi út 30.	169	146	128	124
összesen:	8183	7927	7253	8086

17. táblázat: Az általános iskolák tanulólétszámának alakulása 2006-2010
 Forrás: Újbuda Önkormányzat Humánszolgálati Igazgatósága, Oktatási és Kulturális Osztály

Alapfokú és középfokú oktatás

Az általános iskolás korosztály létszáma 1999 és 2006 között 21%-os csökkenést mutatott. Az erőteljes **csökkenés lelassult**, a közeljövőben a létszámok stagnálása jellemzőbb.

Jelenleg az önkormányzat az alábbi intézményeket működteti:

- 11 általános iskolát,
- 3 általános és középiskolát,
- 1 gimnáziumot (4 évfolyamos),
- 1 többcélú művészeti intézményt (alap- és középfokon zenét oktató),
- 1 értelmi fogyatékosokat nevelő óvoda, általános- és speciális készségfejlesztő szakiskolát
- 1 értelmi fogyatékosokat képző speciális szakiskolát.

Az önkormányzati fenntartású alap- és középfokú oktatási intézmények tanulólétszámának alakulását az utóbbi 4 tanévben (a speciális és művészeti képzéssel együtt) a 17. számú táblázat mutatja.

Együttműködés a nem önkormányzati intézményekkel

A fentiekén túl több **egyéb fenntartású iskola** is ellát **alapfokú oktatási** feladatokat:

- Albertfalvi Don Bosco Katolikus Általános Iskola
- Talentó - Ház Alapítványi Általános Iskola
- Carl Rogers Személyközpontú Iskola
- Csillagjáró Iskola
- Waldorf Általános Iskola
- Kamaraerdei Kerekerdő Iskola (4 évfolyamos)

Az önkormányzat a Don Bosco Katolikus Általános Iskolával, a Talento – Ház Alapítványi Általános Iskolával **közoktatási megállapodást** kötött. Ezeknek az intézményeknek a működését is figyelembe veszik a várható demográfiai változásokból adódó feladatellátás számításánál.

Az önkormányzati középiskolák száma már korábban lecsökkent a Római Katolikus Egyháznak történő átadással (1996-ban a József Attila Gimnázium – ma Szt. Imre, valamint 1998-ban a Kaffka Gimnázium – ma Szt. Margit). Mindkét egyházi

gimnáziummal jó kapcsolatot ápol az Önkormányzat (a József Attila Gimnázium új épületben működik tovább).

Megjegyzendő, hogy az **alapítványi és egyházi fenntartású intézmények részére nincs kötelező adatszolgáltatás** (pl. a hátrányos helyzetű vagy sajátos nevelési igényű tanulók számáról sem), **sem kötelezően előírt szakmai együttműködés** az Önkormányzattal. Ennek következtében **egységes, minden kerületi intézményt magában foglaló oktatási statisztika** vagy **esélyegyenlőségi beavatkozási terv nem készülhet.**

Az egyházi intézményekkel van **közoktatási megállapodás**, de ez döntően **finanszírozási** természetű: az Önkormányzat az állandó kerületi lakos, alapfokú tanulók után normatívát fizet. A **középiskolák** esetében a **kötelező normatíván felül** is nyújtanak hozzájárulást. Ezen túl **kulturális** és **sport** területen van rendszeres intézményközi együttműködés, illetve jelentősebb oktatási **szakmai konferenciákra** meghívják a nem önkormányzati intézményeket is.

3.7.3. A Közoktatási intézkedési terv (2007) feladatainak végrehajtása

A fentebb leírt okokból a **2008/2009-es tanévtől végrehajtották** a 2007-es **Közoktatási intézkedési terv** tervezett, az intézményhálózatot érintő racionalizálást:

Albertfalva

A **Petőfi Sándor Általános Iskola, Gimnázium és Szakközépiskola** 2008 szeptemberétől nem vesz fel új középiskolai tanulókat, így a **középfok kimenő rendszerben megszűnik**. Továbbá, az intézményt **összevonták a Mérei Ferenc Általános Iskola, Szakiskola és Felnőttoktatási Gimnáziummal**, melynek **jogutód** intézménye lett.

A **Mérei Ferenc Általános Iskola, Szakiskola és Felnőttoktatási Gimnázium középfokú tagozatai** 2008. szeptember 1-jétől **kimenő rendszerben megszűnnek**. Az általános iskolai tagozat a Petőfi Sándor Általános Iskolával került **összevonásra** annak telephelyeként. Ebben a régióban működik sikeresen az Albertfalvi Don Bosco Katolikus Általános Iskola, mely szintén megfelelő oktatást nyújt a méreisi tanulók egy részének. A Mérei megszüntetése jelentősen **hozzájárult a kerületben az integrált nevelés megvalósulásához**, mivel az intézmény a nehezen kezelhető/nevelhető tanulók „gyűjtőhelye” volt korábban.

Kelenföld

Bethlen Gábor Általános Iskola és Újreál Gimnázium 2008. szeptember 1-jétől már nem vesz föl gimnáziumába tanulókat, a **középfok kimenő rendszerben megszűnik**. Továbbá összevonásra került a **Keveháza utcai** Általános Iskolával, melynek jogutód intézménye lett és telephelye a Keveháza utcai épület.

Lágymányos

Bárdos Lajos Általános Iskola és Gimnázium 2008. szeptember 1-jétől nem indít ötödik évfolyamon gimnáziumi osztályt: **a középfokú kimenő rendszer megszűnik**, továbbá **összevonásra kerül a Lágymányosi Általános Iskolával**. Az Önkormányzat **létrehoz egy 8 évfolyamos általános iskolát**, mely jogutód intézménye a Bárdos Lajos Általános Iskola és Gimnáziumnak és a Lágymányosi Általános Iskolának, és Baranyai utcai székhellyel **működik Lágymányosi Bárdos Lajos Általános Iskola és Gimnázium** néven, az Egry J. utcai épület telephelye lett.

Régiókhöz nem tartozó intézmények

Újbuda Önkormányzata a **József Attila Gimnáziumot** 2008. július 1-jétől a Fővárossal történt megállapodás alapján működteti tovább, mivel az nem kötelező önkormányzati feladat. A Fővárosi Önkormányzat a szerződésben rögzített összeget fizet ezért tanulónként.

Hasonlóképpen történik a **Montágh Imre Általános Iskola, Óvoda és Készségfejlesztő Speciális Szakiskola** működtetése, mely esetben a Fővárosi Önkormányzat emelt normatív összeget fizet tanulónként, tekintettel a különböző sajátos nevelési igényekre és a súlyossági fokra.

A **Weiner Leó Zeneiskola és Zeneművészeti Szakközépiskolát** 2008. szeptember 1-jétől megosztott feladatellátással működtetik: az alapfokú ellátást a kerület finanszírozza, a zeneművészeti szakközépiskola működtetése együttműködési megállapodás keretében történik a Fővárossal annak érdekében, hogy a tanulók együtt tanuljanak tovább a megszokott környezetben.

Az **Újbudai Speciális Szakiskolát** a kerület működteti továbbra is, azonban a szakképzési hozzájárulások és az emelt normatíva miatt fenntartása nem költségigényes.

3.7.4. Sajátos nevelési igényű és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók oktatása, nevelése

Sajátos nevelési igényű tanulók oktatása, nevelése

Az Európai Unióhoz való csatlakozást követően a **hatályos közoktatási törvény 86.§ (2)** bekezdése a **sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek, tanulók** ellátását, amennyiben azok **a többi gyermekkel, tanulóval együtt nevelhetők, oktathatók**, ill. a 86.§ (4) bekezdésének értelmében az **enyhe értelmi fogyatékos tanulók** általános iskolai oktatását (mely a sérüléstől függően történhet szegregált, ill. integrált módon) az önkormányzat kötelező feladatkörébe sorolja.

Elvben **kerületrészenként egy-egy általános iskola alkalmas** sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésére, azonban **Örmezőn jelenleg nincs** ennek megfelelő intézmény.

Az SNI gyermekek integrált nevelését ellátó iskolák a 2010/11-es tanévben: a Domokos Péter Pál Általános Iskola (10 fő), a Petőfi Sándor Általános Iskola, Szakiskola, Gimnázium, Szakközépiskola és Felnőttoktatási Gimnázium (8 fő), a Bocskai István Általános Iskola, a Gazdagrét-Csíkihegyek Általános Iskola, valamint a Lágymányosi Bárdos Lajos Általános Iskola és Gimnázium.

Speciális oktatást a szakértői bizottsági véleménnyel rendelkező, integráltan nem oktatható SNI tanulók számára két intézmény, az Újbudai Speciális Szakiskola (486 fő), valamint a Montágh Imre Általános Iskola, Óvoda és Készségfejlesztő Speciális Szakiskola (122 fő) lát el.

Halmozottan hátrányos helyzetű tanulók oktatása, nevelése

A 2009. októberi önkormányzati statisztika alapján 8.086 tanulóból mindössze **44 fő** (0,5%) a **halmozottan hátrányos helyzetű** (HHH) tanulók száma a 2009. májusi adatok alapján. A 18. számú összesítő táblázat vonatkozó rovatából megállapítható, hogy az integrált nevelést folytató intézmények között viszonylag **egyenletesen oszlik meg**, és a **Kt. előírásainak megfelelő**. Azonban ez **nem jelenti** azt, hogy **valóban ennyire kedvező a HHH-helyzet a kerületben**. A fő ok, hogy **az érintett szülők döntő többsége nem tesz nyilatkozatot gyermeke halmozottan hátrányos helyzetéről**. Országos tapasztalatok alapján az érintettek 20%-a tesz csak HHH-nyilatkozatot, melynek szerepével, előnyeivel valószínűleg nincsenek tisztában, **stigmatizáló** voltát viszont feltételezik.

3.7.5. Vállalt feladatot ellátó önkormányzati intézmények

Újbudai Speciális Szakiskola

Tanulólétszámának **13%-a kerületi**, több mint 50%-a budapesti gyermek, akiknek a munkába álláshoz ez az iskola nyújtja az egyetlen esélyt. Az Újbudai Speciális Szakiskola teljes egészében **fővárosi feladatot** lát el.

Montágh Imre Általános Iskola, Óvoda és Készségfejlesztő Speciális Szakiskola

Az intézmény által ellátott feladatok közül csak azoknak az **enyhe fokban értelmileg sérült gyermekeknek az ellátása kerületi feladat**, akik integráltan nem fejleszthetők. A Montághban az ellátottak közel **50%-a középsúlyos vagy halmozottan fogyatékos**, illetve **autista** tanulók, akik ellátása a **fővárosi önkormányzat kötelező feladata** volna.

József Attila Gimnázium

A József Attila Gimnázium jelenleg **4 évfolyamon** 593 tanulóval működik. A 2004/2005. tanévtől évfolyamonként egy **idegen nyelvi előkészítő osztályt** indítanak (570/2003./XI.ÖK/X.16./ sz. határozat), mely iránt igen nagy a kereslet. Egyéb tanulócsoportjait is maximális létszámmal indítja, **kihasználtsága** közel **105%-os**. Kizárólag fővárosi feladatot lát el az intézmény.

Alap- és középfokú művészetoktatás

A Weiner Leó Zeneiskola és Zeneművészeti Szakközépiskola **többcélú intézmény**. A zenei alapfokon csak **zenei képzés** folyik. A szakközépiskolai tagozaton 1990-ben kezdődött az oktatás. Tekintettel arra, hogy a zenei szakközépiskola vállalt feladat, az Önkormányzatnak lehetősége van a feladat Fővárosi Önkormányzatnak történő átadására.

Általános iskolai felnőttoktatás

A felnőttek általános iskolai oktatására **elenyésző igény** (kb. 3 évente 1-2 fő) mutatkozik a kerületben. Amennyiben van jelentkező, azt a vonatkozó rendelkezések szerint, a Munkaerő-piaci Alapból magán képzőcégek bevonásával oldják.

OM azonosító	intézmény neve	tanulólétszám az intézményben (fő)			tanulólétszám az iskolában az osztályszervezés módja szerint (fő)							
		Összes	HHH*	SNI	normál (általános) tanterv			emelt szintű oktatás és/vagy két tanítási nyelvű iskolai oktatás			gyógypedagógiai tagozat	
					Összes	HHH	SNI	Összes	HHH	SNI	Összes	HHH
34986	Ádám Jenő Fenntartói Gyakorló Ált. Iskola	501	-	-	308	-	-	193	-	-	-	-
34990	Domokos Pál Péter Általános Iskola	440	5	10	440	5	-	-	-	-	-	-
34994	Gazdagrét-Törökugrató Általános Iskola	345	1	-	199	1	-	146	-	-	-	-
34993	Gazdagrét-Csikihegyek Általános Iskola	314	-	-	314	-	-	-	-	-	-	-
201263	Lágymányosi Bárdos Lajos Általános Iskola és Gimnázium	872	5	-	670	5	-	202	-	-	-	-
<i>megszűnt</i>	<i>Lágymányosi Általános Iskola 1111 Bp. Egy J.u.3-11.</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
35328	Bethlen Gábor Általános Iskola és Újreál Gimnázium.	723	7	-	723	7	-	-	-	-	-	-
<i>megszűnt</i>	<i>Keveháza u. Általános Iskola 1119 Bp.Keveháza u.2.</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4980	Bocskai István Általános Iskola	223	3	-	223	3	-	-	-	-	-	-
34978	Újbudai Grosics Gyula Sport Általános Iskola	412	-	-	412	-	-	-	-	-	-	-
34983	Farkasréti Általános Iskola	556	-	-	556	-	-	-	-	-	-	-
34876	Gárdonyi Géza Általános Iskola	453	1	-	453	1	-	-	-	-	-	-
34984	Kelenvölgyi Általános Iskola	396	3	-	396	3	-	-	-	-	-	-
38419	Montágh Imre Ált. Isk., Óvoda és Készségfejlesztő Speciális Szakiskola	122	-	122	-	-	-	-	-	-	122	-
102796	Őrmezei Általános Iskola	209	5	-	209	5	-	-	-	-	-	-
34974	Petőfi Sándor Általános Iskola, Gimnázium és Szakközépiskola	697	8	8	600	8	-	97	-	-	-	-
<i>megszűnt</i>	<i>Mérei Ferenc Általános Iskola, Szakiskola és Felnőttoktatási Gimnázium 1116 Bp. Mezőkövesd u.10.</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
34979	Teleki Blanka Általános Iskola	620	6	-	423	6	-	197	-	-	-	-
038412	Újbudai Speciális Szakiskola	486	-	486	-	-	-	-	-	-	486	-
34982	József Attila Gimnázium 1117 Bp.Váli u.1.	593	-	-	524	-	-	69	-	-	-	-
35462	Weiner Leó Zeneiskola és Zeneművészeti Szakközépiskola	124	-	-	-	-	-	124	-	-	-	-
	Összesen	8086	44	673	6450	44	-	1028	-	-	608	-

18. táblázat: Az önkormányzati fenntartású közoktatás intézmények adatai és integráltságának (HHH/SNI arányának) mutatói 2009. októberben
Forrás: Újbuda Önkormányzat Humánszolgálati Igazgatóság - a Közoktatási Esélyegyenlőségi Program és a 2009. október 1-jei intézményi statisztikák alapján

*Megjegyzés: A HHH adatok 2009. májusiak

3.7.6. Demográfiai tendenciák, kapacitástervezés

Míg 2000 és 2006 között 1.627 fővel (19,8%-kal) lett kevesebb a kerületi intézményekben tanuló általános iskolás korosztály létszáma - melynek eredményeként 75 tanulócsoporthal kevesebbet működtettek, intézményeket szüntettek meg - a demográfiai előrejelzések és a Népszétség-nyilvántartó számadatai azt mutatják, hogy a belátható jövőben várható az általános iskolás korosztály létszámának **lassú növekedése** is. Ennek előjele már az **óvodás korosztálynál** tapasztalható, mely akár 3-5 éven belül érezteti enyhe pozitív hatását az alapfokú intézmények tanulócsoportjaiban.

Az általános iskolás korosztály **lakóhely szerinti megoszlása** a következő: 73% újbudai lakhelyű, 15%-a Budapest egyéb kerületeinek lakója, 12% vidéki állandó lakos. Az újbudai gyerekek közel 40%-a számára lakóhely szerint kijelölt, körzetes iskola tanulója.

A következő 5 évben várható körzetes tanulók létszáma mellett az egyes régiókban épülő új lakások, lakónegyedek is módosítják az iskolahálózat régiókénti igényeit. Ezért **folyamatos önkormányzati feladat** az **alapfeladatot ellátó intézmények kapacitás-kihasználtságának**, hatékony és a jogszabálykövető **működésének felülvizsgálata**.

3.7.7. Szakmai szolgáltatási feladatok

Újbudai Pedagógiai Intézet

A közoktatási törvényben meghatározott szakmai szolgáltatási feladatokat a kerületben a XI. Kerületi Pedagógiai Szolgáltató Központ látja el. Munkája kiterjed a **pedagógiai értékelésre**, a **szaktanácsadásra**, a pedagógiai tájékoztatásra, a pedagógusok képzésére és **továbbképzésére**, tanulmányi és tehetség gondozó versenyek szervezésére. A működéséhez szükséges tárgyi és személyi feltételei jelenleg biztosítottak: pedagógiai szakkönyvtárral, számítógépes oktatóteremmel, felújított előadóteremmel rendelkezik.

3.7.8. Szakszolgálati feladatok

A hatályos jogszabályoknak megfelelően a pedagógiai szakszolgálati **kötelező feladatokat** Újbudán a **nevelési tanácsadás, logopédiai szolgáltatás** és az iskolai **gyógytestnevelés** keretében végzik. A szakszolgálati feladatokat két intézmény, az **Újbudai Nevelési Tanácsadó** és a **XI. Kerületi Logopédiai Intézet** látja el.

XI. Kerületi Logopédiai Intézet

Az intézmény törvény által előírt tevékenysége: **beszédindítás, beszédhibák javítása, nyelvi-kommunikációs zavarok javítása, dyslexia megelőzése és gyógyítása** stb. Feladatukat egyrészt a nevelési és **nevelési-oktatási intézményekben közvetlenül** (utazó szakember hálózatán keresztül), másrészt az intézeten belül **ambuláns** formában végzik. A feladatellátáshoz megfelelő végzettségű és képzettségű szakemberekkel (20,5 státusz) rendelkezik, azonban az egyre növekvő ellátandó létszám miatt kismértékű fejlesztést igényelnének.

Újbudai Nevelési Tanácsadó

A nevelési tanácsadás tevékenységi körébe tartozik jelenleg a **beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek problémáinak feltárása**, ennek alapján **szakvélemény készítése**, a gyermekek **rehabilitációs célú foglalkoztatása** a pedagógus és a szülő bevonásával, az óvoda megkeresésére szakvélemény készítése az iskolakezdéshez. 2008. augusztus 1-jétől feladatkörük bővült: a pszichés fejlődés zavarai miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott gyermekek, tanulók ellátásában is kötelezően közreműködnek. Az intézmény jelenleg két telephelyen, a törvénynek megfelelő képzettségű szakemberekkel működik.

Gyógytestnevelés

A gyógytestnevelés feladata a **gyermek, a tanuló speciális egészségügyi célú testnevelési foglalkoztatása**, ha az iskolaorvosi vagy szakorvosi szűrővizsgálat gyógy- vagy könnyített testnevelésre utalja. Az **általános iskolai gyógytestnevelés** az önkormányzat **kötelező**, míg **az óvodai önként vállalt feladata**. Ez utóbbi 2000-től működő, pro-aktív kerületi kezdeményezés az egyre kisebb életkorban jelentkező mozgásszervi problémák javítása érdekében.

Közoktatási, nevelési feladatellátás területének főbb problémái

- A jelenleg is hatályos Főváros XI. kerület Újbuda Önkormányzata Közoktatási esélyegyenlőségi program 2007-ben készült. Szükséges a legalább kétévenkénti felülvizsgálat, mely magában foglalja a vonatkozó adatállomány, valamint az akciótervben foglalt feladatok és határidejük frissítését.***
- Halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) tanulók reális és aktuális számának meghatározását befolyásolja, hogy az érintett szülők döntő többsége nem tesz nyilatkozatot gyermek halmozottan hátrányos helyzetéről.***

- ***Az érintett korosztályok demográfiai tendenciáinak módosulása miatt szükséges a közoktatási alapfeladatot ellátó intézmények kapacitás-kihasználtságának, hatékony és a jogszabályi előírásokat követő működésének a szakaszos, évenkénti felülvizsgálata***
- ***A XI. Kerületi Logopédiai Intézetben egyre növekszik az ellátandó gyermeklétszám, ellátásukhoz nincs elég szakember.***
- ***Őrmezőn nincs sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelését biztosítani tudó közoktatási intézmény.***

3.8. Egészségügyi ellátórendszer

Újbuda egészségügyi ellátásában **komplex** és **központi** szerepet játszik a **Gyógyír XI. Egészségügyi Szolgáltató Nonprofit Kft.**, melynek tevékenysége az **alapellátás** egyes területeit és a **járóbeteg-ellátást** öleli fel. A Gyógyír XI. Kft. működésének alapját a **kerületi önkormányzattal** (a fővárosi önkormányzattól 2003 júliusától átvállalt feladat) kötött **közszolgáltatási szerződés**, valamint az **Országos Egészségbiztosítási Pénztárral** aláírt **finanszírozási szerződés** jelenti. Az egészségügyi alap- és szakellátás mellett a háziorvosi ellátás infrastrukturális működését is támogatja.

Újbuda lakossága számára kiemelt jelentőséggel bír a **központi kórház** szerepkörű **Szent Imre Kórház**, mely komplex szakma-összetételű gyógyítási profillal és a kerületnél nagyobb területi vonzáskörzettel rendelkezik. Mivel a kórház **fenntartója a Fővárosi Önkormányzat**, ezért kapacitása (ágyszám, óraszám) nem vetíthető Újbudára. A kerületben **több magánkórház** (pl. Kelen Kórház Egészségügyi Ellátó Kft., Medical Center Budapest, Dévai Intézet) is működik, ezek kapacitása a Szt. Imre Kórháznál lényegesen kisebb, az egészségügyi szolgáltatásokon belül kiegészítő jellegű és pacienskörük is csak részben újbudai.

3.8.1. Alapellátás

A helyi önkormányzatokról szóló **1990. évi LXV. törvény** szerint a helyi (kerületi) önkormányzatoknak gondoskodni kell a lakosság egészségügyi alapellátásának biztosításáról. XI. kerületi Képviselő-testület **13/2009./III.24./XI.ÖK** számú, az egészségügyi alapellátás körzeteinek kialakításáról szóló rendeletében Újbuda területét **81 felnőtt** és **25 gyermek háziorvosi**, valamint **28 felnőtt, 8 gyermek** és **egy ifjúsági fogorvosi körzetre** tagolta. Ezen körzetek lakosságát minden év február 28-ig felül kell vizsgálni.

A **23/2008./X.22./XI.ÖK** sz. rendelet a területi és intézményi védőnői ellátás (mely a kötelező egészségügyi alapellátás szerves része) körzeteit határozza meg. Az Önkormányzat területe eszerint **38 területi védőnői körzetre** és **16 intézményi védőnői körzetre** tagolódik, melyek felülvizsgálata évente, legkésőbb szeptember 30-ig kell, hogy megtörténjen. A védőnői tevékenység középpontjában a **primer prevenció** áll. A Védőnői Szolgálat feladatának tekinti az óvodás- és iskoláskorú gyermekek körében végzett **egészségnevelést** és **egészségfejlesztést**, ugyanakkor célul tűzte ki a lakosság egészségtudatának fejlesztését, az **egészség megőrzését**, az **egészséges életmód iránti érdeklődés növelését**. A védőnői munka **színterei**:

- a **tanácsadó helyiségében** folyó gondozó-tanácsadó tevékenység várandós anyáknak és kisgyermekes családoknak
- **családlátogatáson** adott tanácsadás, elvégzett gondozás, anyai tevékenységre oktatás
- **nevelési-oktatási intézményben** történő szűrés, egészségnevelés

A **felnőttek** éjszakai és hétvégi (rendelési időn kívüli) **ügyeletét** a **Szent Imre Kórház** területén a Főnix S.O.S. Zrt. látja el, ambulancián történő ellátás, ill. telefonon történő bejelentés esetén a helyszíni ellátás is biztosított. A **gyermekorvosi ügyeletet** azonban a Szent János Kórház égisze alá tartozó, **II. kerületi Budai Gyermekkórház** és Rendelőintézet oldja meg, ami különösen Újbuda déli részéhez képest igen távol esik (közvetítő szintén a Főnix S.O.S.).

3.8.2. Szakellátás

A kerületi **járóbeteg-szakellátásért** felelős **Gyógyír XI. Kft.** orvosszakmai munkáját alapvetően befolyásolták a közelmúltban az egészségügyben lezajlott nagyarányú változások, ugyanis a fekvőbeteg-ellátások általános szűkülését nem követte a járóbeteg-ellátó kapacitás bővítése. Ennek eredményeként a Gyógyír keretében működő szakellátásokban egyre nagyobb problémaként jelentkezik az **előjegyzési idők jelentős meghosszabbodása**, valamint az **egyes szakmák képviselőinek hiánya**. Az átlagos előjegyzési idő több szakrendelés esetében is meghaladja az egy hónapot.

A Gyógyír **Fehérvári úti épülete** 2004-ben **teljes belső felújításon** esett át, így annak infrastrukturális adottságai kifejezetten jónak mondhatók, **akadálymentesítése megoldódott**. A megújult intézetben 2006 decemberében szakrendeléseken, majd 2009 áprilisától a laboratóriumban is bevezetésre került az **előjegyzési rendszer**, és átadásra került a magasabb színvonalú, kulturáltabb, a betegek személyiségi jogainak védelmét

maximálisan biztosító **beteghívó rendszer**. Probléma azonban, hogy ezzel párhuzamosan az **elavult orvosi eszközök és gépek** cseréje nem történt meg, ill. csak nagyon lassan zajlik. A rendelőintézet **elérhetősége** a kerület **bel-budai részeiről kiváló**, egyes **nyugati kerületszervezetekből** viszont kifejezetten **nehézkés** az eljutás (viszonylag nagy a távolság, és rosszak a közlekedési kapcsolatok).

A Gyógyír profiljához tartozó szakellátások közül a **nem manuális szakmák** közé sorolható a belgyógyászat (angiológia, endokrinológia), a kardiológia, a reumatológia, a gyógytorna és a fizioterápia.

Manuális szakmák: sebészet, ortopédia, nőgyógyászat, szemészet, fül-orr-gégészet, urológia, szájsebészet.

Gondozók: bőr- és nemibeteg gondozó és szakellátás (külső telephelyen, az Ulászló utcában), pszichiátriai gondozó (külső telephelyen, a Tétényi úton + a XXII. kerületben is), tüdőgondozó és ernyőképszűrő állomás (a XXII. kerületi tüdőgondozót is a Gyógyír üzemelteti, Albertfalva lakosságát itt látják el).

Gyermekszakrendelések: gyermeksebészet, gyermek fül-orr-gégészet, gyermek allergológia, gyermek bőrgyógyászat, gyermek szemészet, gyermek ortopédia, gyermek idegyógyászat és pszichiátria.

Diagnosztika: általános röntgen, ultrahang, mammográfia, laboratórium.

Az Egészségügyi terület főbb problémái:

- **A gyermekorvosi ügyelet a II. kerületben működik.**
- **Egyes szakrendeléseken hosszú előjegyzési idő.**
- **A Fehérvári úti rendelőintézet a kerület egyes nyugati részeiről nehezen elérhető.**

3.9. Önkormányzati közszolgáltatások egyenlő esélyű, akadálymentes lakossági hozzáférhetősége

A **2007. évi XXIII. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról** szóló **1998. évi XXVI. törvény módosításáról** dokumentum már **konkrét ütemezést is rendel az önkormányzati közszolgáltatások**, ill. az önkormányzati feladatellátást biztosító egyes közszolgáltatások **akadálymentes elérhetőségének megvalósításához**. Ennek értelmében az akadálymentesítés kerületi önkormányzatot érintő határidői a következők:

2008. december 31.:

- egészségügyi alapellátás

2009. december 31.:

- szociális és gyermekvédelmi alapellátás
- óvodák és általános iskolák
- egészségügyi szakellátás (jelen esetben átvállalt feladat)

2010. december 31.:

- az önkormányzati ügyfélszolgálatok

A **magántulajdonú, közszolgáltatást ellátó egységeikben** az akadálymentesség szempontjainak legkésőbb **2013. december 31**-ig érvényt kell szerezni.

Az alábbiakban Újbuda Önkormányzata által fenntartott intézményeket vizsgáltuk a **minden helyi lakos számára egyenlő esélyű, akadálymentes elérhetőség biztosítása** szempontjából. Az „akadálymentesítettség” oszlopban az **X** jelölés jelenti az **igent**-t, azaz az adott állítás teljesülését az adott épületben (**komplexen, részben, vagy nem akadálymentes**). Releváns esetben az egyes intézmények külön épületben helyet foglaló tagintézményeit is feltüntettük.

A komplex akadálymentesítés fogalmát az ÚMFT keretében megvalósítandó uniós pályázatoknál kötelezően alkalmazandó **Segédlet a komplex akadálymentesítés megvalósításhoz** (összeállította: P. Farkas Zsuzsa – Pandula András, Épített Környezetért Alapítvány, 2007).

- **Komplexen akadálymentes**, azaz **teljes körűen, az egész épületre kiterjedően a fizikai és az infó-kommunikációs akadálymentesítés megoldott**. A fogyatékossgal élők bármelyike egyenlő eséllyel fér hozzá minden olyan szolgáltatáshoz, amelyet az intézmény nyújt, és amelyet a többség használhat.
- **Részben akadálymentes** megjelölést akkor alkalmazunk, ha az épület nem komplexen akadálymentes, azonban **vannak akadálymentes részelemei**. Itt az utolsó, „Megjegyzés” oszlopban pontosítjuk, hogy mit jelent ez konkrétan *(pl. a bejáratnál rámpa van, csak a kert felől lehet rámpán bejutni stb.)*.

Intézmény		Akadálymentesítettség			Megjegyzés
TÍPUSA / Neve	Címe	Komplex	Részleges	Nincs	
BÖLCSŐDE					
Bóbita Bölcsőde	1116 Fonyód u. 3-5.		X		bejáratoknál rámpa van
Dúdoló Bölcsőde	1112 Menyecske u. 2.		X		csoportszobák küszöbjeinél kis rámpa
Egyesített Bölcsődei Intézmények	1119 Tétényi út 46-48.			X	
Katica Bölcsőde	1118 Törökugrató u. 11.			X	
Kuckó Bölcsőde	1117 Bogdánfy u. 4/a.			X	
Mesevár Bölcsőde	1118 Zólyomi út 20-22.			X	
Mogyoróskert Bölcsőde	1115 Fraknó u. 13-15.		X		bejáratoknál rámpa van
Napsugár Bölcsőde	1118 Csikihegyek u. 9.			X	
Pöttöm Bölcsőde	1118 Ménesi út 41.			X	
Szemünk Fénye Bölcsőde és Módszertani Központ	1119 Tétényi út 46-48.		X		bejáratnál rámpa van
ÓVODA					
Alsóhegy Utcai Óvoda	1118 Alsóhegy u. 13-15.			X	
Bükköny Óvoda	1116 Bükköny u. 9.			X	csak a kert felől lehet rámpán bejutni
Bükköny Óvoda tagintézmény	1116 Derzsi u. 54.			X	
Cseperedő Óvoda	1119 Albert u. 28-30.		X		bejáratnál rámpa van
Csicsergő Óvoda	1117 Siroki u. 6.			X	
Ezüstfenyő Óvoda	1116 Ezüsfenyő tér 1.			X	
Fürkész Óvoda	1117 Bogdánfy u. 1/b.			X	
Gazdagréti Szivárvány Óvoda	1118 Gazdagréti tér 2/a.			X	
Gazdagréti Szivárvány Óvoda tagintézmény	1118 Törökugrató u. 13.			X	
Gesztenyés kert Óvoda	1113 Badacsonyi u. 20-22.			X	
Gesztenyés kert Óvoda	1113 Diószegi út 44.			X	
Hétszínvirág Óvoda	1118 Dayka G. u. 4/b.			X	
Karolina Óvoda	1113 Karolina út 64-72.		X		bejáratnál rámpa van
Kelenvölgyi Óvoda	1116 Kecskeméti J. u. 11-15.			X	
Keveházai Utcai Óvoda	1119 Keveháza u. 4.			X	

Lurkó Óvoda	1119 Bornemissza u. 21.			X	főbejáratnál eleve nincs lépcső
Montágh Imre Óvoda	1116 Rázt László u. 73.			X	a bejárat ajtóig nincs lépcső
Mozgolóda Óvoda	1119 Lecke u. 15-19.		X		bejáratoknál rámpa van
Napraforgó Óvoda	1119 Tétényi út 46-48.			X	
Napraforgó Óvoda tagintézmény	1119 Bikszádi u. 57-59.			X	
Napsugár Óvoda	1112 Menyecske u. 2.			X	
Neszmélyi Úti Óvoda	1112 Neszmélyi út 22-24.		X		gazdasági bejáratnál rámpa van
Nyitnikék Óvoda	1114 Kanizsai u. 17-25.		X		bejáratnál rámpa van
Pajkos Óvoda	1116 Pajkos u. 35.			X	
Palánták Óvoda	1119 Mérnök u. 42.		X		bejáratnál rámpa van
Pitypang Óvoda	1118 Csikihegyek u. 11.		X		bejáratoknál nem szabályos rámpa van
Tesz-vesz Óvoda	1118 Zólyomi út 20-22.			X	
Törcsvár Utcai Óvoda	1112 Törcsvár u. 19-23.			X	
ÁLTALÁNOS ISKOLA					
Ádám Jenő Fenntartói Gyakorló Általános Iskola	1118 Köbölkút u. 27.			X	
Bethlen Gábor Általános Iskola és Újreál Gimnázium	1115 Bartók Béla út 141.			X	
Bethlen Gábor Általános Iskola és Újreál Gimn.(teleph.)	1119 Keveháza u. 2.			X	főbejáratnál eleve nincs lépcső
Bocskai István Általános Iskola	1113 Bocskai út 47-49.			X	
Domokos Pál Péter Általános Iskola	1119 Sopron út 50.			X	
Farkasréti Általános Iskola	1112 Érdi út 2.			X	
Gárdonyi Géza Általános Iskola	1114 Bartók Béla út 27.			X	
Gazdagrét - Csikihegyek Általános Iskola	1118 Csikihegyek u. 13-15.		X		bejáratnál nem szabályos rámpa van
Gazdagrét-Törökugrató Általános Iskola	1118 Törökugrató u. 15.			X	
Kelenvölgyi Általános Iskola	1116 Kecskeméti J. u. 14.			X	
Kincskereső Iskola (Bethlen Gábor Ált. Isk. tagint.)	1116 Fogócska u. 6.			X	főbejáratnál eleve nincs lépcső
Lágymányosi Bárdos Lajos Általános Iskola és Gimn.	1117 Baranyai u. 16-18.			X	
Lágymányosi Bárdos Lajos Általános Iskola és Gimn.	1111 Egry J. u. 3-11.			X	
Montágh Imre Ált. Iskola, Óvoda és Készségfejlesztő Szakiskola	1116 Fogócska u. 4.	X			
Órmezei Általános Iskola	1112 Menyecske u. 2.			X	

Petőfi Sándor Általános Iskola, Szakiskola, Gimnázium, Szakközépiskola és Felnőttoktatási Gimnázium	1116 Kiskőrös u. 1.			X	
Teleki Blanka Általános Iskola	1119 Bikszádi u. 61-63.			X	
Újbudai Grosics Gyula Sport Általános Iskola	1119 Bikszádi u. 11-15.			X	
KÖZÉPISKOLA					
József Attila Gimnázium	1117 Váli u. 1.			X	
Újbudai Speciális Szakiskola	1119 Leiningen út 27-35.			X	
Weiner Leó Zeneiskola és Zeneművészeti Szakközépiskola	1112 Neszmélyi út 30.			X	
Weiner Leó Zeneiskola és Zeneművészeti Szakközépiskola	1112 Menyecske u. 2.			X	
SZOCIÁLIS INTÉZMÉNYEK					
Egyesített Szociális Intézmények	1119 Keveháza u. 6.		X		bejárati rámpa és mozgássérült WC van
I. sz. Házi Szociális Gondozási Központ	1113 Bocskai út 43-45.			X	az intézmény elköltözött
II. sz. Házi Szociális Gondozási Központ	1111 Budafoki út 55.			X	
III. sz. Házi Szociális Gondozási Központ	1119 Keveháza u. 6.		X		ESZI-vel közös
IV. sz. Házi Szociális Gondozási Központ	1116 Kenderes u. 4.		X		a bejárati ajtóig rámpa van
V. sz. Házi Szociális Gondozási Központ	1118 Gazdagréti tér 1.		X		mozgássérült WC
1. sz. Idősek Klubja	1111 Budafoki út 12.			X	
4. sz. Idősek Klubja	1116 Kisújszállás u. 10.			X	
5. sz. Idősek Klubja	1116 Kenderes u. 4.		X		a bejárati ajtóig rámpa van
6. sz. Idősek Klubja	1116 Gazdagréti tér 1.		X		mozgássérült WC
7. sz. Idősek Klubja	1113 Bocskai út 43-45. fsz.			X	
8. sz. Idősek Klubja	1119 Keveháza u. 6.	X			
Házi Szociális Gondozó Szolgálat (Támogatói Szolgálat)	1119 Keveháza u. 6.		X		ESZI-vel közös
Szociális Konyha	1119 Mérnök u. 40.	X			2010 nyarán készül!
Újbudai Idősek Háza	1115 Fraknó u. 7.	X			
KÖZMŰVELŐDÉSI INTÉZMÉNYEK					
Albertfalvi Közösségi Ház	1116 Gyékényes u. 45-47.			X	
Gazdagréti Közösségi Ház	1118 Törökugrató u. 9.			X	
Karinthy Szalon	1111 Karinthy Frigyes út 22.			X	
Karinthy Szalon telephely	1111 Bartók B. út 32.			X	

Kelenvölgyi Községi Ház	1116 Kardhegy u. 2.			X	
Órmezei Községi Ház	1112 Cirmos u. 8.		X		szabályos rámpa a főbejáratnál
Órmezei Községi Ház telephely	1119 Petzvál u. 42.			X	
EGÉSZSÉGÜGYI INTÉZMÉNYEK					
Járóbeteg Szakrendelő	1117 Fehérvári út 12.		X		szabályos rámpa a főbejáratnál
Irodaház (jelenleg bérlők)	1119 Fejér Lipót u. 59.		X		szabályos rámpa a főbejáratnál
Felnőtt és Gyermekek Háziorvosi Rendelő	1116 Albertfalva u. 3.		X		szabályos rámpa a főbejáratnál
Felnőtt Háziorvosi Rendelő	1114 Bartók Béla út 61.			X	
Felnőtt Háziorvosi Rendelő	1119 Hengermalom út 14.			X	
Felnőtt Háziorvosi Rendelő	1117 Hamzsabégyi út 60.			X	
Felnőtt + Gyermekek Háziorvosi Rendelő és Védőnői Szolgálat	1112 Menyecske út 17.		X		szabályos rámpa a főbejáratnál
Háziorvosi Rendelő	1118 Sasadi út 13.			X	
Háziorvosi Rendelő	1117 Szerémi sor 4.			X	
Háziorvosi Rendelő	1112 Érdi út 2.		X		szabályos rámpa a főbejáratnál
Háziorvosi Rendelő	1113 Villányi út 74.			X	
Felnőtt és Gyermekek Háziorvosi Rendelő	1113 Dávid Ferenc út 10.			X	
Háziorvosi Rendelő	1113 Bazsalikom út 60.			X	
Gyermekek Háziorvosi R. és Védőnői Szolgálat	1118 Gazdagréti tér 5.		X		
Felnőtt és Gyermekek Háziorvosi Rendelő	1113 Keveháza u. 10.		X		szabályos rámpa a hátsó bejáratnál
Gyermekek Fogászat	1118 Regős köz 6.		X		lépcső nélküli bejáratral rendelkezik
Gyermekek Fogászat	1118 Kőbölökút út 27.			X	
Védőnői Szolgálat	1113 Kőköröcsin u. 5.			X	
II. Tüdőgondozó	1221 Városház tér 1.			X	
Pszichiátriai Gondozó	1115 Tétényi út 18.		X		szabályos rámpa a hátsó bejáratnál
Allergológiai Gondozó	1119 Ezüstenyő tér 2.			X	
Bőr és Nemibeteg Gondozó	1111 Ulászló u. 1.		X		szabályos rámpa a főbejáratnál
Gyermekek Pszichiátriai Gondozó	1115 Petzvál József u. 3.			X	
Felnőtt Háziorvosi Rendelő	1118 Gazdagréti tér 1.			X	
Pszichiátriai Rendelő	1222 Magasház u. 2.		X		lépcső nélküli bejáratral rendelkezik

Háziorvosi Rendelő	1117 Erőmű u. 8.		X		akadálymentes WC és közlekedés
ÖNKORMÁNYZATI ÜGYFÉLSZOLGÁLATOK					
Polgármesteri Hivatal - Ügyfélszolgálat és Okmányiroda	1113 Bocskai u. 39-41.	X			
Polgármesteri Hivatal - Ügyfélszolgálat	1113 Zsombolyai u. 4.	X			indukciós hurok és tapintható infó nincs
Eleven Center - Kihelyezett Ügyfélszolgálat és Okmányiroda	1118 Rétköz u. 7.		X		bejárat, belső körny. akadálymentes
Kihelyezett Ügyfélszolgálat	1116 Kardhegy u. 2.			X	
Kihelyezett Ügyfélszolgálat	1116 Fehérvári út 182.		X		megközelítése akadálymentes
EGYÉB VONATKOZÓ INTÉZMÉNYEK					
Habilitációs Fejlesztő Központ	1118 Ménesi út 16.		X		az épületben lift, a bejáratnál rámpa
Közterület Felügyelet	1115 Fraknó u. 32.		X		bejáratoknál rámpa van
Újbuda GAMESZ	1116 Bükköny u. 2-4.			X	főbejáratnál eleve nincs lépcső
Újbudai Humánszolg. Közp. Gyermekejól. és Módsz. Családseg. Szolg.	1117 Bogdánfy u. 7/d.			X	
Újbudai Nevelési Tanácsadó telephely	1118 Rétköz u. 14.			X	
Újbudai Pedagógiai Intézet, Újbudai Nevelési Tanácsadó	1117 Erőmű u. 4.			X	
XI. Kerületi Logopédiai Intézet	1117 Kanizsai u. 17-25.		X		bejáratnál rámpa van

19. táblázat: Újbuda közszolgáltatásokat ellátó intézményeinek akadálymentesítetttsége
Adatforrás: Újbuda GAMESZ

Az **oktatási, nevelési, szociális és közművelődési intézmények** akadálymentesítése a már említett **Újbuda GAMESZ** (Gazdasági Műszaki Ellátó Szolgálat) feladatköréhez sorolható. A GAMESZ az általa kezelt intézményekre vonatkozóan **évente beruházási és felújítási tervet** készít, melynek szerves része az adott épületre vonatkozó akadálymentesítés megvalósítása. A **javasolt beavatkozások listáját a GAMESZ továbbítja az Önkormányzatnak**, melynek Képviselő-testülete az **adott évre rendelkezésre álló források függvényében dönt** arról, hogy mely beruházások valósíthatók meg.

Az **önkormányzati épületek** és a **közterületek** akadálymentesítéséért a **Városüzemeltetési Igazgatóság Beruházási Csoportja** felelős. Arról, hogy mely közterületi részek esetében **legszükségesebb a beavatkozás**, arról az Önkormányzat **fogyatékosügyi szakértője** készít ajánlást – aki maga is érintett, fogyatékossgal élő személy -, egyeztetve a **Budapesti Mozgássérültek Egyesületével**.

A közszolgáltató intézmények táblázatát vizsgálva megállapíthatjuk, hogy **komplex módon akadálymentesített** épületet alig találunk köztük. A **pozitív példák**: Montágh Imre Általános Iskola, Óvoda és Készségfejlesztő Szakiskola; 8. számú Idősek Klubja; Szociális Konyha; Újbudai Idősek Háza, valamint a Polgármesteri Hivatal Bocskai és Zsombolyai úti ügyfélszolgálati.

A komplex mellett a **részleges akadálymentesítés** terén sem mondható túl kedvezőnek a helyzet. A **10 bölcsőde-épületből 4**, azaz **40%-uk** tekinthető részben akadálymentesnek, az **óvodák** esetében **28-ből 7**, azaz **25%-os** az arány. A **legrosszabb**, mindössze **11%-os** akadálymentesítési arány a **kerület általános iskoláiban** van jelenleg: 18 iskolából a Montágh mellett csak egy részlegesen akadálymentesített.

A **közművelődési intézmények** esetében is hasonlóan rossz az arány: 7 intézményből egy akadálymentesített részlegesen, ami **14%-os** arányt jelent.

A **szociális intézmények** épületei a fentieknél jobb helyzetben vannak, hiszen **kétharmaduk részlegesen akadálymentes**, **3 pedig komplexen**. Ugyanakkor, **egyharmaduk esetében nem beszélhetünk semmiféle akadálymentesítésről**, ami tekintettel az itt **ellátott speciális igényű célcsoportokra** nem nevezhető kedvező aránynak összességében.

Az **egészségügyi alap- és szakellátás intézményei** között **egyetlen komplex módon akadálymentesített sem** találunk, és a **részleges akadálymentesítés mértéke sem éri el az 50%-ot** (24-ből 11; a statisztikába nem került beszámításra a Gyógyír XI. Kft. által működtetett, de a XXII. kerületben található II. Tüdőgondozó, ill. Pszichiátriai Rendelő).

A **Polgármesteri Hivatal** kettő már említett, **komplexen akadálymentesített ügyfélszolgálat** (a Bocskai úti épületben helyezkedik el a kerület egyik okmányirodája is)

mellett további **két, részben akadálymentesített** épülettel rendelkezik (köztük van az Eleven Centerben helyet foglaló, másik újbudai okmányiroda is), csak a **Kardhegy utcai kihelyezett ügyfélszolgálat nem akadálymentes**. Ez azt jelenti, hogy a kerületi ügyfélszolgálatok **80%-a legalább részlegesen akadálymentes**.

Mindezek alapján megállapítható, hogy **a törvényi kötelezettségek teljesítése tekintetében** (az önkormányzati ügyfélszolgálatok kivételével) **komoly elmaradásban van a kerület**, ami az akadálymentesítés aktuális üteme mellett rövid- és középtávon nem orvosolható.

Az Önkormányzat honlapján található információk szerint a kerület **teljesen akadálymentesített járdái** a következők: Bartók Béla út, Szent Gellért tér, Móricz Zsigmond körtér, Tétényi út, Etele út, Dávid Ferenc utca, Vincellér utca, Zsombolyai utca, Mezőkövesd utca, Kisköre utca, Kisköre tér, Etele tér, Borszéki utca.

Részben akadálymentesített járdák: Fehérvári út, Móricz Zsigmond körtér-Bocskai út között, Ulászló utca, Fraknó utca, Bártfai utca, Hengermalom út, Hadak útja, Nagykikinda utca, Bikszádi utca, Albert utca, Rátz László utca, Petzval József utca, Fegyvernek utca, Vegyész utca, Gyékényes utca, Karcag utca, Albertfalva utca, Menyecske utca, Budafoki út, Gazdagréti út, Rétköz utca.

A fizikai akadálymentesítés mellett a **közzolgáltatások info-kommunikációs akadálymentesítésének elterjesztése is fontos cél**. Újbuda honlapja (www.ujbuda.hu) informatív: számos hasznos információ és releváns kerületi dokumentum érhető el rajta. Azonban a **weboldal nem rendelkezik vakok és gyengénlátók számára optimalizált változattal**, valamint **a fogyatékossgal élőknek szóló aloldal** (http://www.ujbuda.hu/page.php?template=fogyatekkal_elok) **menüpontjainak 50%-a** (8-ből 4) **„feltöltés alatt”** üzenettel fogadja a látogatót. Illetve, az alacsonypadlós tömegközlekedési járművek listája és járatszámai már hónapok óta **nem aktuálisak**.

Az önkormányzati közzolgáltatások egyenlő esélyű, akadálymentes lakossági hozzáférhetőségének főbb problémái:

- A komplexen akadálymentesített közzolgáltatásokat ellátó intézmények aránya elenyésző.**
- A részlegesen akadálymentesített közzolgáltatásokat ellátó intézményekből is kevés van, az alapellátás számos intézménye nem felel meg a törvényi kötelezettségeknek.**
- Az önkormányzat weboldala jelenleg info-kommunikációs szempontból nem akadálymentesített, a fogyatékossgal élőknek szóló információk hiányosak és részben elavultak.**

4. Újbuda Kerületi Esélyegyenlőségi Beavatkozási Akcióterve 2010-2015

A 3. fejezetben elkészített Átfogó helyzetelemzés Újbuda Esélyegyenlőségi Programjához az előzetesen meghatározott szektorok/ágazatok szerint bemutatta a rendelkezésre álló dokumentumok és adatok alapján az adott területet. A helyzetfeltáráskor feltérképezett **problémák, hiányok, lakossági szükségletek nyomán a vizsgált szektorokra kiterjedő rövid (2010-2011), közép (2012-2015) és hosszú (2016-tól) távú beavatkozási akcióterv** készült.

A Beavatkozási akcióterv készítésének módszertana, szerkezete

A helyzetfeltáráskor ágazati szinten feltárt problémák egy részéről az állapítható meg, hogy megoldásuk nem vagy döntően nem Újbuda Önkormányzata hatókörébe tartozik (hanem kormányzati, fővárosi, civil szervezeti stb.), így ezeket a problémákat jelen beavatkozási fejezetben nem tárgyaljuk.

Továbbá a fennmaradó, **önkormányzati hatáskörbe tartozó, lefedetlen igények** jó részéről az állapítható meg, hogy egyrészt **közös gyökerűek** és a szükséges beavatkozások is meglehetősen hasonlóak, ezért az **akciótervben csoportosítottuk** őket. Másrészt, a különböző ágazatokban jelentkező problémák is gyakran összefüggnek – főleg az azonos célcsoportok, illetve a közös ellátórendszer miatt – így ezekben az esetekben célszerűbb, ágazatokat-célcsoportokat átfogó, **komplex akciókat** tervezni.

Az akcióterv egy minden ágazatot érintő, **Általános beavatkozással** kezdődik, melyet a konkrét **Szektor/ágazat specifikus beavatkozások 2010-2015** követnek.

A helyzetelemzés egyes fő fejezetei végén, **ágazatonként keretben összegzett problémák ismételt megjelenítésével indulnak a beavatkozási fejezet vonatkozó ágazati pontjai**. Ezt követően a beavatkozási fejezetben mutatjuk be azokat a kerületben zajló ágazati kezdeményezéseket: **tevékenységeket / projekteket / jó példákat** is, melyek **már folyamatban vannak** az aktuális szükségletek minél hatékonyabb kezelése érdekében. Ezek már maguk is beavatkozások, így az **akciótervben nem jelennek meg új tevékenység-elemként**.

A **Szükséges további beavatkozások 2010-2015 között** pont minden ágazatnál – csakúgy, mint a végső összefoglaló táblázat – kizárólag azokat a konkrét területeket nevesítik, ahol **szükséges** valamilyen **konkrét új vagy további beavatkozási tevékenység rövid, közép és hosszú távon**.

A könnyebb áttekinthetőség és nyomon követhetőség érdekében az anyag végén, az 5. fejezetben a Beavatkozási akcióterv 2010-2015 **összesített, táblázatos formában** is elkészült a kitűzött célok, az elérésükhöz szükséges beavatkozások (tevékenységek), valamint a felelősök, határidők és a (potenciális) források megnevezésével.

4.1. Általános beavatkozások 2010-2015

A helyzetelemzés során feltárt átfogó probléma:

4.1.1.: Tekintettel a kerület méreteire és lakosság számára, az esélyegyenlőségi terület átfogó koordinációja, egységes kezelése jelenleg hiányzik.

Rövid távú beavatkozások: 2010-2011

4.1.1.1.: Önkormányzati esélyegyenlőségi felelős kinevezése, aki **koordinálja** a Kerületi Esélyegyenlőségi Program 2010-2015 beavatkozási akciótervében megjelölt feladatokat, **nyomon követi** a teljesülésüket, és **évente beszámolót készít** az önkormányzati döntéshozók, illetve a képviselőtestület számára, **kapcsolatot tart** a különböző önkormányzati, szakmai háttérintézményi és civil szervezeti feladatgazdákkal.

Javasolt 1 fő esélyegyenlőségi koordinátor teljes állású vagy félállású, rész munkaidős foglalkoztatása.

4.2. Szektor/ágazat-specifikus beavatkozások 2010-2015

4.2.1. Demográfia

A helyzetelemzés alapján összegezve a demográfiai terület legfőbb problémája:

4.2.1.1. A lakosság nagymértékű elöregedése: az idős korosztály számának és arányának folyamatos növekedése.

Az öregedés problémája általános jelenség, mely az Európai Unió országaiban, országos szinten és a fővárosban egyaránt jelentkezik, és amely megmutatkozik mind az idősebb korú munkavállalók (55-64 év), mind az idős korú (65-79), mind pedig a nagyon idős korú, 80+ korosztály arányának fokozatos növekedésében az össznépességben belül.

Alapelve, hogy ez a demográfiai probléma csak komplexen, és természetéből fakadóan nem rövid távon, hanem döntően közép és hosszú távon kezelhető. Kiszámíthatósága miatt azonban fel lehet és fel is kell rá készülni például a teljes vonatkozó, elsősorban szociális és

egészségügyi ellátórendszer átgondolásával. Újbuda Önkormányzata kiemelten kezeli az öregedés problémáját, ezért stratégiai célkitűzései közé emelte a minőségi időskor biztosítását, intézkedéseket dolgozott ki és forrásokat is biztosít ezekhez, illetve folyamatosan keresik a vonatkozó pályázati lehetőségeket.

Folyamatban levő, konkrét beavatkozások / jó példák / kezdeményezések Újbudán az idősödés problémájának kezelésére

4.2.1.1:

Újbuda 60+ Program - Újbuda Önkormányzatának idősbarát programja

Újbuda közel 140.000 fős lakosságából **40.000 fő (29%) betöltötte a 60. életévét**. E korosztály számára Újbuda Önkormányzata – a szociális és egészségügyi ellátórendszer mellett – **komplex programot** dolgozott ki, melynek **célja az időskorúak életminőségének javítása, az idősekről alkotott kép megváltoztatása**, valamint **közösségi szerepük és érdekérvényesítésük erősítése**.

Fontos elem a **társadalmi szemléletváltás erősítése**: az időskorúakra nem szociális ellátottként, hanem **partnerként** tekintenek, akik tapasztalatukkal, tudásukkal és segítségükkel aktív és fontos tagjai Újbuda társadalmi közösségének.

Az Újbuda 60+ Programon keresztül az Önkormányzat a szervezeti háttér, a közösségi helyszínek (pl. közösségi házak, idősek klubjai) és pénzügyi támogatás biztosításával, a szakmai, koordinatív és szervezési feladatok ellátásával, valamint sokszínű programkínálattal támogatja az időskorúakat. A Program épít az önszerveződésre és a már korábban is meglévő kezdeményezésekre.

A 60+ Program 2008. október 1-jén indult, 2009-ben megnyertek kapcsolódó témában egy jelentős EU-s pályázatot (*Q-Ageing* címmel, mely az alábbiakban kerül bemutatásra), így a **programok szinergiája** is megvalósul. Továbbá, Újbuda Önkormányzata **elnyerte az „Idősbarát Önkormányzat” címet** is.

Az Újbuda 60+ Program főbb elemei (2008 – 2010)

Közösségfejlesztés

A közösségfejlesztés az **emberi kapcsolatok kialakítását** támogató és azok **minőségének fejlesztését** célzó, **önkéntesek** vezetett közösségekkel foglalkozik. A kisközösségek tájékoztatják, segítik, tanítják egymást és **közösen dolgoznak különböző helyi ügyek megoldásán**. Az önkéntes közösségek között legspeciálisabb az ún. **Médiaműhely Csoport**,

amelyben laikus érdeklődőkből képzett újságírók, rádiósok és TV-sek készítenek híreket, idősekről, időseknek.

Újbuda 60+ Kedvezménykártya

Minden 60 év feletti kerületi polgárnak **ingyenesen jár a 60+ Kedvezménykártya**, amely feljogosítja a központilag szervezett tanfolyamokon, rendezvényeken való kedvezményes vagy ingyenes részvételre, illetve a „Újbuda 60+ Idősbarát Vállalkozás” címmel megjelölt üzletekben, általában 5-20% közötti **kedvezmény igénybevételére**. 2010 áprilisában adták át a **8000. tagkártyát**. A szolgáltatás a Q-Ageing program keretében tovább folytatódik, bővül.

Kommunikáció

A **kerületi újság** és **internetes honlap**, a **80 kerületi hirdetőtábla**, e-mailben megküldött és nyomtatott *hírlevelek*, – megtalálhatóak az Újbuda 60+ Programközpontján és az önkormányzat recepcióin - rendszeresen adnak hírt az eseményekről, programokról és az önszerveződő csoportok munkájáról.

Érdekvédelem, közélet, civil szerveződések

Újbuda **Idősügyi Tanácsot** hozott létre 2008-ban, amely az érintettek képviseletében a **polgármester tanácsadó testülete** a helyi időspolitika alakításában. Ezen szerveződés tagjai többek között a kerületben működő, idősügyeket felvállaló **civil szervezetek**, akik részére a jövőben képzést és segítségnyújtást (pl. pályázati tanácsadás) is biztosít a Program.

Kultúra

Színházjáró Program (**kedvezményes színházjegyek** biztosítása), Tarka színpad (időskorúakból álló **színházi társulat**), Senior Ki-Mit-Tud?, Senior Alkotótábor, Magyar Kábelművek Férfikórusa, Alkotó Muzsikusok, Opera és Dal Stúdió, Civil Alkotók Közössége, útifilm–vetítés, irodalmi előadások stb. **kulturális tevékenységek** megvalósítása.

Helytörténet és a helyi értékek védelme

Helytörténeti körök (Etele Helytörténeti Kör, Albertfalvi Helytörténeti Gyűjtemény és Iskolamúzeum) működése, Újbuda városrészei **helytörténeti kiadványainak** szerkesztése, gondozása.

Üdülés

Belföldi üdülések szervezése, többek között az önkormányzati üdülőhelyekben, valamint **külföldi csereüdülés** a testvérvárosok bevonásával.

Testmozgás és szellemi és sportok

Természetjárás, botos gyaloglás (*nordic walking*), szervezett **kerékpáros túrák**, **gyógytorna**, vízi torna, társastánc, **sakk** és bridzs-oktatás, keresztrejtvény klub stb.

Egészségfejlesztés

Előadások, **szűrések** (pl. csontritkulás vizsgálat), **tanácsadás** különböző, az egészséget érintő témákban (pl. mozgásszerveink védelme).

Bűnmegelőzés

A kerületi kapitányság és közterület felügyelet valamint az ORFK és BRFK munkatársaival **bűnmegelőzési modellprogram** kidolgozása, **tájékoztatás**, **prevenció** kifejezetten az idősek védelmében.

Idősbarát telefon

A világon egyedülálló, **időskorúak számára kialakított mobiltelefonnal** látja el az Önkormányzat a 60+ Programban dolgozó **önkénteseit** és szervezi a készülék vásárlási lehetőségének biztosítását a kerületi polgárok részére is.

4.2.1.1:

Q-AGEING: minőségi időskor városi környezetben (Q-AGEING: Quality Ageing in an Urban Environment)

Az idősbarát újbudai 60⁺ program (2008-2010) mellett **Újbuda Önkormányzata kezdeményező félként és vezető partnerként** szervezi az Európai Területi Együttműködés **CENTRAL EUROPE Programjának** keretében nyertes „Q-AGEING – minőségi időskor városi környezetben” című **innovatív** projektet, amely lehetőséget kínál arra, hogy az idősbarát célkitűzéseket az Európában megtalálható korszerű modellek és a felhalmozott tapasztalok alapján, **nemzetközi partnerségben** valósítsa meg. A projekt futamideje **38 hónap**, 2008. december – 2012. január között.

A Q-AGEING projekt az **Európai Unió és a Magyar Köztársaság társfinanszírozásával** valósul meg, teljes költségvetése **2.612.750 EUR**, a nemzeti hozzájárulás országonként különböző mértékű. A projekt megvalósításáért Újbuda Önkormányzata mint vezető partner felelős.

A projekt partnerségi köre

A Q-AGEING projekt **9 uniós partnerszervezet** aktív közreműködésével valósul meg:

- Újbuda Önkormányzata – vezető partner, Magyarország
- Maribor Önkormányzata, Szlovénia
- Slovenska Bistrica Önkormányzata, Szlovénia
- Közgazdasági Intézet, Maribor – Humán Erőforrás Fejlesztési Központ, Szlovénia
- Treviso Tartomány, Olaszország
- Genova Önkormányzata, Olaszország
- Nemzeti Egészségügyi Akadémia, Olaszország
- Sopot Önkormányzata, Lengyelország
- Civil Társadalom Fejlesztési Központ, Freiburg, Németország.

A partnerek **döntéshozói szinten** képviseltetik magukat a projektben, hogy ezzel is biztosítsák a **hosszú távú szakpolitikai beágyazottságot** és megvalósítást.

A helyi kezdeményezésű **60+ és a Q-AGEING azonos célcsoportoknak** szóló, sok szempontból **egymásra épülő, egymást erősítő** programok.

A Q-AGEING projekt célja, hogy az **öregedés problémájára hatékony megoldást** keressen két fontos, egymást átfedő területen: a **közzolgáltatások színvonalának javításával** és azoknak az idősök szükségleteihez való hozzáigazításával, valamint a **változó életstílus** és a városi társadalom öregedéséből adódó **új szükségleteket** is előtérbe helyező új városi környezet kialakításával. Mindennek központi célja az **idős lakosság nagyobb fokú társadalmi integrációja**.

A projekt szakmai végrehajtásának fő mérföldkövei, várt eredményei

- Helyzetelemzés a partnerek által közösen meghatározott módszertan segítségével: széles körű **helyzetfeltárás** (nagy mintán végzett vizsgálat és mélyinterjúk), azaz kvantitatív és kvalitatív vizsgálati módszerek kombinált alkalmazásával. Az elemzés célterülete: 50+, 60+; egészség, mobilitás, foglalkoztatottság, mindennapi életkörnyezet.
- Regionális akciótervek: a felmérések eredményeinek közös kiértékelése alapján a stratégiaileg legfontosabb **beavatkozási területek meghatározása** és a **pilot** szakaszban megvalósítandó **konkrét akciók** részletes **kidolgozása**.
- A **Pilot tevékenységek** megvalósítása 5 témakörben zajlik partneri szinten, folyamatos együttműködés mellett. Az **5 témakör** a következő: városi környezet és mobilitás; városi terek/középületek; alkonygazdaság; alkonygazdaság - tudás társadalom; e-alapú információs rendszerek.
- Pilot akciók értékelése: a pilot tevékenységek partnerenkénti értékelése és közös **összehasonlító értékelő tanulmány** elkészítése.
- ToolBox: A **legjobb pilot programok** kiválasztása, az azok keretében kidolgozott megoldások, eszközök, **módszertanok összegyűjtése**, leírása partnerenként és összesítve.
- Politikai ajánlások, hosszú távú megvalósítás: a partnerek a számukra leginkább releváns, ún. eszköztárakban foglalt megoldásokat a **nemzeti és helyi döntéshozatal számára ajánlasként** bemutatják, illetve amennyiben lehetséges, megvalósítási terveket dolgoznak ki.

Fő tevékenységek

A projekt 1. szakaszában, **2009-ben megtörtént a helyzetfeltárás**. Újbudán 2009-ben, **1.250 fős** célcsoport megkérdezésével, **reprezentatív mintán** a TÁRKI Zrt. és a BME Szociológia és Kommunikáció Tanszéke végezte el **átfogó kutatás** keretében a **pontos igényfelmérést**, melyen alapult a projekt konkrét, rövidtávú céljainak meghatározása.

A helyzetfeltárás eredményei alapján **dolgozzák ki és tesztelik** a partnerek a **pilot projekteket**, amely alapján jön létre a projekt **fő kimeneteként a letesztelt módszerek, megoldások és gyakorlatok eszköztára**. Az eszköztárban foglaltak alapján a projektpartnerek **javaslatokat** fogalmaznak meg mind a **helyi**, mind az **EU-s döntéshozók számára**.

A projekt nagy hangsúlyt helyez a **disszeminációra** és a **jó gyakorlatok** megismerésére, ennek megfelelően **minden partner régióban road-show** típusú rendezvény valósul meg. A szolgáltatás-fejlesztés érdekében a helyi érintettek bevonását az ún. **helyi stratégiai platformok biztosítják**. Ezen felül **három tanulmányút** (Genova, Maribor, Sopot) és **három nemzetközi workshop** (Treviso, Genova, Freiburg) támogatja a sikeres megvalósítást.

A fokozott **kommunikáció** (szórólapok nemzetközi és helyi szinten, hírlevelek, szakmai publikációk stb.) szintén része a megvalósításnak.

Újbuda folyamatban levő pilot szakmai programjai a Q-AGEING Projekt keretében

„Szívesség Bank”

A program fő célja, hogy a kerületben lakó idősök már korábban **megszerzett tudásuk révén aktív részeseivé** váljanak a társadalomnak. A tervek szerint Újbuda Önkormányzata kialakít egy **adatbázist** azokból az **önkéntesekből**, akik úgy érzik felhasználva a munkaerőpiacon szerzett tapasztalataikat, segíthetnek egymásnak/egymáson. A program előnye, hogy a 60 év felettiak így módon pénzt tudnak spórolni, ugyanakkor barátságok, kapcsolatok is létrejöhetnek.

„Nagyi tanít nagyit” Program

A program során kizárólag 60 év felettiak tartanak **képzést/oktatást** a helyi idős közösséget érdeklő témákról. A tanfolyamok várhatóan kis csoportokban zajlanak, **önkéntesek** részvételével. A projekt révén Újbuda azt szeretné elérni, hogy a helyiek **nyitottak** legyenek a nekik szóló **közösségformáló** programokra.

Újbuda Idősek Akadémiája

2010-ben is szeretné az önkormányzat folytatni az „élethosszig tartó tanulási” programkezdeményezését, az Újbuda Idősek Akadémiáját. Az akadémia tanfolyamsorozata olyan témákat érint, mint a **bűnmegelőzés, önellátás, internet** és különböző **nyelvtanulási** lehetőségek. E program során Újbuda együttműködik a szlovén és a lengyel partnerrel.

Szenior Barát Szolgáltatások és IKT eszközök

A program során az önkormányzat célja a szeniorok kulturális életben és tudástársadalomban való **fokozott részvételének** erősítése. Így a tavalyi kezdeményezést folytatva idén is megszervezi a **„Színházjáró Programot”**, mely keretében a jelentkezők különböző színházak előadásait tekinthetik meg.

Az idősek **új technológiákkal való megismertetése** érdekében, az önkormányzat ingyenes **email címet** biztosít minden kártyatulajdonos részére, valamint tervezi idősbarát mobiltelefonok kipróbálását, **számítógépek elérhetővé tételét** a 60+ központban.

Szenior Közösségfejlesztés

A program fő céljai közt szerepel a **közösségi csoportok létrehozása** Újbuda azon városrészeiben, ahol ez még nem valósult meg, valamint a korábban létrejött közösségek működtetése. Kiemelkedő része a projektnek az **önkéntesek toborzása** a kerületben különböző médiumokon, idősbarát szervezeteken és a szomszédsági önkéntes napokon keresztül. A közösségi csoportok révén lehetőség nyílik a független életre és az **önszerveződés ösztönzésére**.

Hangsúlyosan jelennek meg a program során a generációk közötti szolidaritás érdekében tervezett **intergenerációs programok**, melynek során a helyi **egyetem diákjai** kulturális és tájékoztató programokat tartanak a 60 év felettieknek.

2010 nyarán ismét megrendezésre kerül a **Szenior Alkotótábor**, mely közel 100 idősnek biztosítana egy hetes vidéki pihenést. A tábor során a résztvevők megismerkedhetnek a képzőművészetek alapjaival. Továbbá, **Szenior Ki-Mit-Tud?**-ot is szerveznek a célcsoportnak.

60+ Kártya

2010-ben **folytatódik** a 60+ kártya program. A tervek szerint ez évben a kártyatulajdonosok száma eléri a **9.000 főt**, ugyanakkor a programban résztvevő **szolgáltatók körének bővítésére** is sor kerül **új tagok bevonása** érdekében.

Szükséges további beavatkozások 2010-2015 között

Rövid távú beavatkozások: 2010-2011

4.2.1.1: Folyamatban vannak:

- *A 60+ és Q-Ageing kifejezetten idősbarát programjai lefedik és kezelik a 2009-ben átfogóan feltárt szükségleteket.*
- *A meglévő szociális ellátórendszer szinten tartása rövid távon megoldott.*
- *Az Újbudai Idősek Házában 2009-ben 10+4 férőhellyel került kialakításra az Időskorúak Gondozóháza szakosított, átmeneti elhelyezést nyújtó ellátás. A szolgáltatás a 18. évüket betöltött súlyos beteg, nem önellátó személyek időleges ellátását is biztosítja. A fejlesztés végső célja a férőhelyek 20 főig történő bővítése.*

Közép távú beavatkozások: 2012-2015

4.2.1.1.: A növekvő igények függvényében a szociális és egészségügyi ellátórendszer folyamatos fejlesztése szükséges, melyhez az önkormányzat vonatkozó adatállományát folyamatosan aktualizálni kell. *Lásd még a szociális és egészségügyi szektorok beavatkozásainál!*

Hosszú távú beavatkozások: 2016-tól

4.2.1.1.: A növekvő igények függvényében a szociális és egészségügyi ellátórendszer folyamatos fejlesztése szükséges, melyhez az önkormányzat vonatkozó adatállományát folyamatosan aktualizálni kell. *Lásd még a szociális és egészségügyi szektorok beavatkozásainál!*

4.2.2. Foglalkoztatottság

A helyzetelemzés alapján összegezve a foglalkoztatottsági terület legfőbb problémái:

4.2.2.1. Az alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők (ezen belül a 45-50 év feletti nők) csoportja fokozottan veszélyeztetett a tartós és a passzív munkanélküliség tekintetében, ez középtávon társadalmi integrációs problémákat is generál: „kiilleszkedési spirált” indít el.

4.2.2.2. A megváltozott munkaképességű és fogyatékossgal élő emberek többségének foglalkoztatási esélyei csekélyek.

Folyamatban levő, konkrét beavatkozások / jó példák / kezdeményezések Újbudán a foglalkoztatás problémáinak kezelésére

A fentebb leírt probléma kezelése **komplex beavatkozást, a foglalkoztatási, képzési és szociális szektorok közötti együttműködést** igényel.

4.2.2.1.:

2009-től a jogszabályi változások következtében a rendszeres szociális segélyt fokozatosan felváltó **rendelkezésre állási támogatásban** (RÁT) részesülőknek már nem a Családsegítő Szolgálattal, hanem a **Munkaügyi Központtal kell kötelező érvényű együttműködést kialakítani.**

Az együttműködés keretén belül a klienseket **nyilvántartásba** veszik, velük írásban **megállapodást kötnek** a beilleszkedést segítő programról, amelynek a célja a munkába állás

elősegítése. A programban **személyre szabottan** kerülnek meghatározásra az együttműködés keretében nyújtott szolgáltatások, illetve a segélyre jogosult személy munkavállalással kapcsolatos kötelezettségei (álláskeresőként történő regisztráció, közcélú munkában való részvétel stb.).

Az újbudai családsegítő szolgálatnál az a jellemző gyakorlat, hogy a RÁT-ban részesülő korábbi rendszeres szociális segélyezett **önkéntes elhatározásából továbbra is kapcsolatot tart családgondozójával**, mivel a családsegítő által biztosított **szakértelem és intézményi háttér fenntartása** éppen a **társadalmi integráció biztosítása** érdekében fontos ennél a célcsoportnál.

Az „**Út a munkához**” országos **közfoglalkoztatási program** keretében a segélyezési rendszerből kiesett munkanélkülieket foglalkoztatnak a kerületben (a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 37/A § (6) bekezdése a települési önkormányzat feladatai közé sorolja az aktív korú nem foglalkoztatott személyek munkaerőpiaci helyzetének javítása érdekében a közhasznú és közcélú foglalkoztatás megszervezését).

Újbuda Önkormányzata **évente** készít **Közfoglalkoztatási tervet**. 2009-ben közel **háromszorosára bővítették** a közfoglalkoztatási programba **bevontak számát** és jelentősen **bővült a képzettségi** paletta (közép- és felsőfokú végzettségűeket is bevontak), valamint a **betöltött munkakörök** is sokkal színesebbek voltak. 2009-től az **Újbuda Prizma** mellett bevonóként a **GAMESZ és az Újbudai Humán Szolgáltató Központ** is megjelent. A 2010-es terv a közfoglalkoztatottak számának **további bővítését** irányozza elő, mivel döntően **pozitív tapasztalataik vannak a RÁT-osként érkező közfoglalkoztatottakkal: a 90 munkanap leteltével több dolgozó szerződését is meghosszabbították**. Akik már hosszú évek óta kiszorultak a munkaerőpiacról, azoknál a reintegrációs tevékenység az elsődleges feladat: pontos munkába járás, hatékony közös munka a társakkal, vezetői iránymutatások követése stb.

Az Újbuda Prizma a **kerület szociális foglalkoztatójaként kiemelt jelentőségű**, és Újbuda Önkormányzata ennek megfelelően évről évre **jelentős támogatást nyújt** működésének segítésére és eszközparkjának modernizálására.

4.2.2.2.:

Az Újbuda Prizma megváltozott munkaképességű és fogyatékossgal élő kerületi lakosokat is foglalkoztat, bővülő mértékben. A rehabilitációs szakmai program végrehajtásában fontos elem a megfelelő monitoring rendszer, amelynek alapján **egyéni rehabilitációs tervek** készülnek, illetve **adekvát csoportosításokat** terveznek:

- az egészségkárosodás jellege és mértéke,
- iskolai, szakmai végzettség,
- életkor,
- családi, szociális helyzet,
- egyéni motiváltság, valamint a foglalkozási rehabilitáció eredményessége szerint.

A **foglalkoztatási rehabilitáció** eredményességének elősegítése érdekében kitűzött feladatok közül a szakmai felkészültség javítását szolgálják a munkahelyen történő **szakipari betanítások**, valamint a különböző **tanfolyamokon, képzéseken való részvétel** biztosítása és finanszírozása. Az Újbuda Prizma több **szabadidős rendezvényt** is szervez dolgozóinak: ilyen a februári Prizma-farsang, az augusztus végén megrendezésre kerülő Prizma-nap (közös főzés és sporttevékenység), évente több alkalommal közös buszos kirándulások.

A Prizma létszáma a jelenlegi telephely (Hamzsabégyi út 60.) infrastrukturális adottságai miatt maximálisnak tekinthető.

Lásd még az Önkormányzati közszolgáltatások egyenlő esélyű, akadálymentes lakossági hozzáférése pontot!

Szükséges további beavatkozások 2010-2015 között

Rövid távú beavatkozások: 2010-2011

4.2.2.1.:

- Az „**Út a munkához**” program folytatása, kiterjesztése.
- Az Újbudai Humán Szolgáltató Központ **családsegítő szociális munkájának folytatása**.
- Az Újbuda Prizma 2010-re **50 fő alacsony képzettségű munkavállaló** – főleg park-fenntartóként, ill. segédmunkásként történő - közcélú foglalkoztatását irányozza elő, továbbá szakmunkásokat (pl. villanyszerelő, kertész) is tudnak foglalkoztatni.

4.2.2.2.:

Az Újbuda Prizmánál évente kb. **30 új** (és alkalmas), **megváltozott munkaképességű, ill. fogyatékossgal élő ember jelentkezik munkára, őket azonban csak a távozó helyére tudják felvenni** (a 168/2009. (VIII.26.) Korm. rendelet alapján 2009. szept. 1-től az új bértámogatási kérelmek – a hatósági szerződésben szereplő munkavállalói létszám bővítése is ennek minősül – befogadása szünetel).

Közép távú beavatkozások: 2012-2015

4.2.2.1.:

Az „**Út a munkához**” program folytatása, kiterjesztése.

A Humán Szolgáltató Központ **családsegítő szociális munkájának folytatása.**

Alacsony végzettségű munkavállalók közcélú foglalkoztatása, pályázati forrásokból szakmászító továbbképzésük, szakmai betanításuk biztosítása.

4.2.2.2.:

Az Újbuda Prizmánál a további létszámbővítéshez **infrastrukturális bővítést** kell végrehajtani: az öltöző, a fürdő és az üzemterület bővítésével. A bővülő foglalkoztatáshoz **plusz megrendelések**, további **önkormányzati támogatás is szükséges feltétel.**

Hosszú távú beavatkozások: 2016-tól

4.2.2.1. és 4.2.2.2.:

Szociális gazdaságok kialakításának megalapozása, támogatása, pályázatok benyújtása.

Foglalkoztatók körének bővítése, cégek érdekeltségi rendszerének kidolgozása.

4.2.3. Lakhatás

A helyzetelemzés alapján összegezve a lakhatási terület legfőbb problémái:

4.2.3.1. Az önkormányzati bérlakások modernizálása tőke hiányában csak nagyon lassú léptékben halad: sem az önkormányzat, sem a bérlők nem tudják finanszírozni a felújítást.

4.2.3.2. Az önkormányzati lakásállomány egyre szűkül, a szociális bérlakásra várók listája folyamatosan bővül.

4.2.3.3. A komfort nélküli önkormányzati bérlakások aránya relatíve magas (10%).

A helyzetelemzésben említett, a kerületi panellakások átfogó felújításának, korszerűsítésének szükségességét jelző probléma fontos ugyan, de mivel magántulajdonú házak/lakások felújításának finanszírozási kérdéseit célozza, nem képezi részét jelen esélyegyenlőségi akciótervnek.

Folyamatban levő, konkrét beavatkozások / jó példák / kezdeményezések Újbudán lakhatás problémájának kezelésére

4.2.3.1. és 4.2.3.3.:

Az önkormányzati **bérlakás-állomány felújítása**, a komfort nélküli vagy félkomfortos lakások **komfortfokozatának növelése** csak nagyon **lassan halad**, hiszen az alacsony bérleti díjak miatt az önkormányzat részéről ennek nincs meg az anyagi fedezete.

Amennyiben a lakások felújításának, modernizálásának **költségeit az Önkormányzat viseli**, úgy a 41/2001./XII.29./XI.ÖK rendelet 39. § alapján „a lakás átalakítását, korszerűsítését követően **a lakásbérleti szerződést** – az Önkormányzat lakbérre vonatkozó külön rendeletében meghatározott **lakbér összegére is kiterjedően** – **módosítani kell**, ha a lakás komfortfokozata, szobaszáma, alapterülete megváltozott”.

Ugyanezen rendelet 38. § paragrafusa tartalmazza a teendőket arra az esetre vonatkozóan, amikor a bérlakás **átalakítását, korszerűsítését bérlő saját maga végzi vagy végezteti** a Polgármesterrel való írásbeli megállapodás alapján, aminek tartalmaznia kell az elvégzendő munkák:

- *konkrét megjelölését,*
- *befejezésének határidejét,*
- *költségeit és azok megfizetésének feltételeit, módját, valamint azt, hogy a munkálatok megkezdéséhez szükséges hatósági engedélyt a bérlő köteles megkérni.*

(3) Az **Önkormányzat a számlákkal igazolt költség 50%-át** a munkák befejezését követő **30 napon belül, a fennmaradó 50%-át részletfizetéssel legfeljebb 2 éven belül** – a Ptk. 232. § (2) bekezdésében meghatározott kamattal növelten – **téríti meg** a bérlő részére. A havi részlet összege nem haladhatja meg a bérlő által fizetett lakbér 50%-át.

(4) A bérlő kérelmére - a Polgármester javaslata alapján - a Szociális, Lakás és Sport Bizottság a teljes összeg egyösszegű megtérítéséhez hozzájárulhat.

A lakások felújítására a bérlők nem kötelezhetőek, az **állagmegóvás** azonban nagyon fontos a részükről: ennek **érdekében az Önkormányzat évente bérlemény-ellenőrzéseket hajt végre** a tulajdonában lévő lakásokban.

A **komfort nélküli lakások** számának csökkentésére költséghatékony módja azok **szanálása** (várhatóan ez fog történni a kelenföldi Vasút utcában, ahol emiatt a megürülő lakásokat már nem adják ki új bérlőnek), ez azonban a lakásállomány további szűkülését vonhatja maga után, amennyiben nem építenek új lakásokat a régiek helyén.

4.2.3.2.:

Az önkormányzati lakásállomány növelésének lehetőségei

Legjobb megoldás **új önkormányzati lakások építése** (akár önállóan, akár PPP-konstrukció keretében) vagy használt **lakások megvásárlása** volna, ennek **költségvonzatait** azonban **Újbuda Önkormányzata nem tudja vállalni**. Az önkormányzat legfeljebb oly módon juthat befektetés nélkül új lakásokhoz, ha a **tulajdonában lévő telkeket** a társasházakat építő beruházóknak **nem eladja, hanem lakásokat kér cserébe** a leendő új épületben.

Az Önkormányzat lakáshoz juthat még a **41/2001./XII.29./XI.ÖK** rendelet 20. § (1) alapján is: *Nyugdíjasházi lakás adható bérbe annak az önmaga ellátására képes nyugdíjasnak, aki (...) a kizárólagos tulajdonát képező lakásingatlanát üresen, beköltözhető állapotban az Önkormányzat javára adásvételi szerződéssel értékesíti a tulajdonát képező lakás és a nyugdíjasházi lakás forgalmi értéke közötti különbséget 100%-ának megfelelő vételáron.*

A **szociális bérlakások számának növelése érdekében** további lehetőség, hogy **magántulajdonban lévő lakásokat vonnak be a rendszerbe**: az önkormányzat bérbe veszi a lakást, amellyel hozzá kerül a bérlőkijelölés joga. A tulajdonosok ily módon törvényesen és adómentesen adhatják bérbe üres lakásaikat - minimum 3 évre szóló, határozott idejű bérleti szerződés aláírása esetén.

Szükséges további beavatkozások 2010-2015 között

Rövid távú beavatkozások: 2010-2011

4.2.3.1. - 4.2.3.2. - 4.2.3.3.:

Akcióterv kidolgozása évenkénti ütemezéssel az önkormányzati tulajdonú, ezen belül a szociális bérlakások arányának növelése, illetve a meglévő állomány modernizálása érdekében.

Közép távú beavatkozások: 2012-2015

4.2.3.1. - 4.2.3.2. - 4.2.3.3.:

Az Akciótervben szereplő évenkénti ütemezés végrehajtása. Az Akcióterv kétévenkénti felülvizsgálata, aktualizálása.

Komfort nélküli önkormányzati lakásállomány fokozatos felszámolása (3-5 lakás/év) korszerűsítéssel, illetve szanálással.

Hosszú távú beavatkozások: 2016-tól

4.2.3.1. - 4.2.3.2. - 4.2.3.3.:

Az Akciótervben szereplő évenkénti ütemezés végrehajtása. Az Akcióterv kétévenkénti felülvizsgálata, aktualizálása.

Komfortnélküli lakásállomány teljes felszámolása korszerűsítéssel, illetve szanálással.

4.2.4. Szociális terület

A helyzetelemzés alapján összegezve a szociális terület legfőbb problémái:

4.2.4.1. A Szociális terület kötelező, jelenleg ellátatlan önkormányzati feladatai: alapszolgáltatásként a pszichiátriai betegek nappali ellátása; szakosított ellátásokként a pszichiátriai betegek átmeneti otthona és a szenvedélybetegek átmeneti otthona.

4.2.4.2. A szociális étkeztetés iránti igény egyre nő, a főzőkonyhák mellett külső szállítást is igénybe kell venni.

4.2.4.3. Nagymértékű előregedés a kerületben; az idősök nem alkotnak homogén csoportot, szükségleteik eltérőek.

4.2.4.4. A házi segítségnyújtás területén Órmező és Kamaraerdő körzetében nincs gondozási központ, nehéz a többi kerületrészről a gondozónők átirányítása.

4.2.4.5. Az aktív korú, tartós munkanélküliek, ezen belül az egyszülős családok, gondviselő nők gazdasági-társadalmi lecsúszása, marginalizálódása.

4.2.4.6. Adósságkezelési tanácsadás ellátása kötelező önkormányzati feladat, a Családsegítő Szolgálat személyi állományára jelentős adminisztrációs terhet ró.

4.2.4.7. Hajléktalansággal járó komplex problémák (lakhatás, foglalkoztatás, egészségi állapot stb.), hátrányok, reintegrációs nehézségek. Különböző okokból hajléktalanná vált csoportok azonosíthatósága.

4.2.4.8. Fogyatékos emberek ellátásában jelenleg az autista személyek nappali elhelyezése, foglalkoztatása megoldatlan, különös tekintettel a 23 év felettiekre.

Folyamatban levő, konkrét beavatkozások / jó példák / kezdeményezések Újbudán a szociális terület problémáinak kezelésére

4.2.4.1.:

A szenvedélybetegek nappali ellátását a **Katolikus Karitás Rév Szenvedélybeteg-segítő Szolgálat Nappali Ellátó Részlege** nyújtja ellátási szerződés keretében. Klienseik 41%-a kerületi lakos. Tevékenységük részét képezik a **prevenciós foglalkozások** is. 2009-ben 50%-kal nőtt a kliensek száma, mivel 2009. január 1-jétől beindították az **alacsonyküszöbű szolgálatot** (telefonos és személyes információadás, megkereső munka, drop-in, pszichoszociális intervenciók).

Céljuk a **szenvedélybetegek**, valamint közvetlen környezetük **minél szélesebb körének elérése**, fogadása. A szerhasználatnak, valamint járulékos ártalmainak csökkentése, a **változás elindítása** és **segítése**. Az életmód, életvitel váltásának ösztönzése, az **utógondozás**, illetve a visszaesés megelőzése. A kezelésre jelentkezés **önkéntes**. Fontos elv az **anonimitás**, a minél könnyebb igénybevétel biztosítása (beutaló, TB kártya, személyi igazolvány nem szükséges). A **terápiás folyamat** célja az absztinencia elérése, de a folyamatban való részvételnek nem feltétele. A Rév az **egészségüggyel szorosan együttműködve** fejt ki tevékenységét. A kliens állapotához és helyzetéhez igazítják a viszonylag könnyen teljesíthető elvárásokat, amelyek elindíthatják a **kliens és családja** életében a változást. Az ellátásban való részvételhez nem szükséges vallási elkötelezettség, az ellátás **ingyenes**, önkéntesek tevékenységére is építenek (pl. **önsegítő csoportok** működtetése).

Új csoportokat indítottak: újság olvasó klub, játék klub, filmklub, játékszenvedély-betegek részére csoport, infó klub stb. A családtagok számára működtetik a **Révész Hozzá tartozói Csoportot**, melynek tagsága növekvő.

A kerületben folyik egy **uniós** forrásból finanszírozott, **átfogó drog-prevenciós felvilágosító program**: a TÁMOP-5.2.5/08/1/C „Gyermekek és fiatalok integrációs programjai” pályázat kábítószerügyi komponensének keretéből közel 20 millió Ft vissza nem térítendő támogatást nyert az **„Eséllyel az esélyért – az újbudai fiatalok drog-prevenciós alternatívája”** című projekt. Ebben az Önkormányzat mellett az Újbudai Humán Szolgáltató Központ, több civil szervezet (pl. Katolikus Karitás Rév, Magadért Alapítvány), valamint a rendőrség is részt vesznek.

A program **alapvető célja** a problémás **droghasználat kialakulásának megelőzése és kezelése** oly módon, hogy a projekt eredményeképpen a kerületi fiatalok produktív

életvezetésének és a munka világába való belépésének esélyei megnövekedjenek. **Közvetlen cél** egy **szabadidős programokkal szolgáló színtér („Hamzsa Klub”) létrehozása**, mely színes programválasztékával a **14-25 éves korosztály** specifikus problémáira választ adó, egyénre szabott „egészségzigetté” válhat. Ennek keretében sportesemények, éjjeli sportrendezvények, kreatív, ill. drámapedagógiai foglalkozások, előadások, meditációs és élménypsichológiai tevékenységek, egészségnapok; továbbá tematikus elemeket tartalmazó csoportfoglalkozások kerülnek megvalósításra.

A projekt maximálisan **illeszkedik** az Újbuda Önkormányzata által készített **kerületi drogstratégiához**.

4.2.4.2.:

A szociális étkeztetés színvonalának javítása érdekében a **Méző utca 40.** szám alatti **Szociális Konyha és Étkezde akadálymentesítése és korszerűsítése** céljára a **KMOP-4.5.3-09-2009 pályázatán** 14 millió Ft támogatást nyert az önkormányzat. A munkálatok 2010.06.16 és 07.31 között folynak. A projekt összköltsége 21 millió Ft. A felújítás alatt az ellátás zavartalanul működik az ESZI Kenderesi út 4. szám alatti részlegében. **2010 augusztusától egy korszerűbb, kerekesszékekkel is igénybe vehető épületben**, kulturáltabb körülmények között folytatódik az ellátás. Mivel **az ellátandók körét rendelet szabályozza**, a szolgáltatás keretében igénybe vehető adagszám jelenleg **nem bővíthető**.

4.2.4.3.:

Az idősek nem alkotnak homogén közösséget: vannak közöttük aktív(abb) életet igénylők, és olyanok is, akik tartósan betegek, ápolásra, gondozásra szorulnak. Az idősbarát intézkedéseknek a változó igényekre figyelemmel kell lennie. Újbuda Önkormányzata **prioritásként kezeli az idősügyet**, és a kötelező feladatellátáson túl **saját forrásból, önként vállalt feladatokat** is ellát. **Jó példák** erre az **Újbudai Idősek Házában 14 férőhellyel** rendelkező **átmeneti gondozóház** szolgáltatás vagy a kerületben jelenleg is futó **innovatív idősbarát programok**: a saját kezdeményezésű **60+** és az uniós szinten megvalósuló **Q-Ageing** programok, melyek egyaránt a **minőségi időskor biztosítását** szolgálják. *Ezeket részletesen a 4.2.1. Demográfia pont alatt ismertetjük!*

Egyesített Szociális Intézmények keretében működnek az idősek klubjai. **5 idősek klubja** vesz részt a 60+ programban. A klubokban **demens idős emberek számára** célzott, **egyéni foglalkoztatásokat** szerveztek **mentálhigiénés szakember bevonásával**, melynek pozitív visszhangja a családtagok körében. A klubvezetők segítséget nyújtottak az **„Idősbarát Lakásprogram”** pályázat megírásában, melyen 2 pályázó támogatást nyert.

4.2.4.5.:

Az újbudai **aktív korú, tartós munkanélkülieket** (RÁT-osokat) **családsegítés keretében, önkéntes alapon támogató** intézkedések egy részét a 4.2.2. *Foglalkoztatás* pont alatt részletesen bemutatjuk. Ezen túl - éppen **elszigetelődésük csökkentése érdekében** - 2008 szeptemberétől a Családsegítő Szolgálat **Álláskeresők Teaházát** működtet, mely terápiás célú **csoportfoglalkozásokat is magában foglal**. Továbbá, a tagok itt gyakorolhatják a **számítógép és az internet használatát, mobiltelefonok** állnak rendelkezésükre, hogy munkavállalás céljából felhívhassák a munkáltatókat és információhoz jussanak.

A Családsegítő Szolgálat 10 éve működteti sikeresen a Szabad Metodista Egyházzal közösen az **Angol nyelvi klubot**, melyet egy elhivatott amerikai házaspár vezet. A csoport egyre bővül, jelenleg **36 fővel** működik hetente csütörtökön 15-18 óra között. A csoport az **esélyegyenlőség jegyében** mindenkit integrál: mozgássérültek, kismamák, gyermeküket egyedül nevelők, munkanélküliek, nyugdíjasok és diákok egyaránt vannak a tagok között.

Az önkormányzati családsegítés fő célcsoportjai eddig az idősek és a nagycsaládosok voltak. Ugyanakkor, az **egyszülős családok számottevően növekvő arányára** csak most kezd ráirányulni a figyelem, mely szintén beavatkozásokat sürget. A Gyermekjóléti Szolgálat a **40 év feletti álláskereső nőknek** az utóbbi években **Női Klubot** szervezett, mely sikeresen működött, de jelenleg szünetel. Ez a célcsoport is egyértelműen **támogatásra szorul**, mert **gyakran halmozott problémákkal küzd egyedülállóként** (elveszíti állását, gyermekét el kell tartani, nevelni kell, idős szüleit gondozni kell, egészségi problémákkal, esetleg szenvedélybetegségekkel is küzd).

A Zoril Alapítvány 2009-ben **„Kézikönyv a szociális és egészségügyi ellátásban részesülő, rászoruló családoknak”** címmel egy átfogó, gyakorlati ismereteket közvetítő kiadványt készített neves szociális szakemberek, köztük az **Újbudai Humán Szolgáltató Központ** több munkatársának **részvételével**. Az **ingyenesen** terjeszthető, hiánypótló kiadvány létrejöttét **Újbuda Önkormányzata is támogatta**.

Újbuda Önkormányzata korábban **Szociális kalauz** címmel hasznos tájékoztató kiadványt jelentetett meg a kerületi lakosok tájékoztatására, különös tekintettel a kerületi szociális ellátórendszer célcsoportjaira. A kiadvány **nyomtatásban** és a **kerület honlapján** egyaránt elérhető. Azonban ezt a hiánypótló kiadványt 2007-ben aktualizálták utoljára.

Javasolt a Szociális kalauz frissítése, aktualizálása. Esetleg egy - internetes - lakossági igényfelmérést arra vonatkozóan, hogy milyen további információkat igényelnének a lakosok.

4.2.4.7.:

A Fővárosi Önkormányzattal közös feladat a kerületben tartózkodó hajléktalan emberek ellátása, melyet Újbuda Önkormányzata nagy gyakorlati tapasztalattal és megfelelő referenciákkal rendelkező civil szervezetek (Magyar Máltai Szeretetszolgálat és Fiatalok Önszolgálat Egyesülete) bevonásával, ellátási együttműködési szerződések útján biztosít. A szervezetek közösen – déli és északi területekre osztva - lefedik a szükséges ellátások teljes spektrumát az utcai szociális munkától a nappali intézményeken át az éjjeli menedékhelyig, illetve a bentlakásos átmeneti intézményekig.

Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület Nappali Központ integrált intézménnyé alakult át: **két utcai gondozó szolgálattal** és egy, a **krízisidőszakban nyitva lévő éjjeli menedékhellyel bővült** a nappali szolgáltatás. Ügyfeleik jelentős része a XI. és a XXII. kerületben utcán vagy viskókban, önmaguk által épített faházakban, barlangban, sátorban, lépcsőházakban élő hajléktalan emberek.

Kiegészítő szolgáltatások:

- SZISZ iroda: személyi iratok beszerzése, költségmentességi kérelmek, postacím biztosítása, iskolai bizonyítványok és anyakönyvi kivonatok bekérése;
- Csomagmegőrző: egyénenként 3 hónapra, amely többször is meghosszabbítható;
- Infó szoba: Internet, szövegszerkesztő;
- Fodrászat: előzetes bejelentkezés alapján;
- Jogsegélyszolgálat: Keddenként 16.30 és 18.30 között.

Mentálhigiénés / kiléptető szolgáltatások:

- Álláskereső klub és tréning: Internet, hirdetési újság, ingyenes telefonhasználat, csoportos és egyénre szabott esetmunka;
- Lakhatási program: Internet, hirdetési újság, ingyenes telefonhasználat, albérleti támogatás közvetítése;
- Film klub;
- Egyéni esetkezelés.

Munkaerő-piaci reintegráció elősegítése

2009-ben pályázati forrás segítségével lehetővé vált az intézményben, hogy a már működő **Álláskereső Irodában** kisebb fejlesztéseket hajtsanak végre: egy új számítógépet vásároltak, **munkaerő-piaci tréninget** szerveztek az aktív korú, munkaképes emberek számára, mely a munkaerő-piaci beilleszkedésüket segíti. A résztvevőknek havi BKV bérletet,

valamint gyűjtőjegyet juttattak, ezáltal is motiválva őket az álláskeresésre. A programban 2009-ben összesen 15 fő vett részt, akiktől pozitív visszajelzéseket kaptak a program hatékonyságát illetően.

Lakhatási reintegráció előmozdítása

Az Összefogás Közalapítványon keresztül nyert pályázati összeg segítségével **közterületen élő emberek lakhatáshoz való juttatását** tűzték ki célként. A támogatás segítségével az Utcai Gondozó Szolgálat munkatársai által, illetve az egyéb hajléktalanellátó intézményben már gondozásba vett, a különböző feltételeknek megfelelni tudó (munkaszerződés, előgondozás) rászoruló emberek lakhatási lehetőséghez juttatása történik. 2009-ben 25 ügyfél került támogatásba, akik közül többen hosszú időn keresztül a XI. és a XXII. kerületben közterületen, önmaguk által épített kalyibában, viskóban, illetve sátorban éltek. 2010. január 1-jétől lehetőségük nyílik arra, hogy a Közalapítványtól elnyert támogatás segítségével folytassák a programot és **újabb 20 fő számára biztosítsanak lakhatási lehetőséget.**

Társadalmi reintegráció támogatása

2009 novemberétől a Szociális Központban az Összefogás Közalapítvány által meghirdetett pályázaton nyert támogatás segítségével **heti két órában jogsegély-szolgálatot** indítottak útjára. A jogi segítő megfelelő tájékoztatást tud adni családjogi, polgári, büntetőjogi, munkaügyi perek stb. esetében. **Személyre szabott tanácsadást** biztosít az ügyfél számára, az őt megillető egészségügyi, biztosítási és szociális ellátásokról, segítik a különböző beadványok, kérelmek szerkesztését, de jogi képviselőt nem látnak el. Két hónap alatt 16 kliensük volt, így céljuk, hogy ezt a hiánypótló szolgáltatást a továbbiakban is működtessék.

4.2.4.8.:

A kerület **kiemelt figyelmet** fordít a különböző **fogyatékossgal élő csoportok** ellátására, mely szolgáltatások többségét **civil szervezetekkel kötött ellátási szerződések** útján valósítják meg (Bliss Alapítvány, Szellemi Sérült Testvéreinkért Alapítvány, Down Alapítvány stb.). Az **ellátórendszer jól lefedett**, mivel az Önkormányzat **saját vállalkásként is biztosít** egyes szolgáltatásokat. Ilyen vállalt alapszolgáltatás az Egyesített Szociális Intézmények keretében működő **Támogató szolgálat** vagy a **Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás** a fogyatékos emberek személyi segítésére. Újbuda Önkormányzata pályázaton 3 éves időtartamra elnyerte a Támogató szolgálat működtetéséhez szükséges forrást, így **2009-2011 között a szolgáltatás a kerületben a fogyatékossgal élők számára biztosított.**

Szükséges további beavatkozások 2010-2015 között

Rövid távú beavatkozások: 2010-2011

4.2.4.1.: A hiányzó ellátások - a pszichiátriai betegek nappali ellátása; szakosított ellátásokként a pszichiátriai betegek átmeneti otthona és a szenvedélybetegek átmeneti otthona - biztosítása érdekében referenciákkal rendelkező, elsősorban kerületi civil szervezetek felkutatása. Ellátási szerződések megkötésének előkészítése.

4.2.4.2.: Szociális étkeztetés minőségének javítása: a Mérnök utca 40. szám alatti szociális konyha és étkeзде akadálymentesítése, korszerűsítése.

4.2.4.3.: 60+ és Q-Ageing minőségibb időskort célzó programok megvalósítása. Az idősök Gondozóháza fejlesztése további 6 férőhellyel (összesen 20-ra). Demens idősök számára foglalkozások egyénileg és az idősök klubjaiban az ESZI szervezésében.

4.2.4.4.: A házi segítségnyújtás egyenlő esélyű kerületrészi biztosítása érdekében **szükséges a jelenlegi ellátási területek felülvizsgálata**, a gondozási központok **átszervezése: összevonással** és új gondozási terület kijelöléssel **Őrmező** és **Kamraerdő** területe is **bevonható** az ellátórendszerbe. A probléma megoldása **folymatban van**: a felülvizsgálat megtörtént, eszerint a Bocskai úti telephely átszervezése Őrmezőre megoldja az ellátórendszer jelenlegi területi egyenetlenségét. Az őrmezői telephelyről a ritkábban lakott kamaraerdői terület is megfelelően ellátható.

4.2.4.5.: Az Újbudai Humán Szolgáltató Központ a **Női Klubot újraszervezi, megújult tartalommal**. Itt **ingyenesen** lesznek hozzáférhetőek a célcsoportnak szóló szabadidős és tájékoztató, ismeretterjesztő programok. A **klub** újraindítása, továbbfejlesztése elsősorban közösségi élményt, társaságot és mentális segítséget adhat elsősorban **40-55 éves nők számára**, akik **gyermeküket egyedül nevelik** és **szociálisan nehéz helyzetben** vannak.

4.2.4.6.: Az **adósságkezelési tanácsadás biztosítása kötelező** feladat, de a Családsegítő Szolgálat személyi állománya számára jelentős adminisztratív többletterhelést jelent. Szükséges az adósságkezelési tanácsadás átgondolása, a kapacitás esetleges növelése, a feladatok jobb megszervezése.

4.2.4.7.:

Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület Utcai Gondozó Szolgálat 2010-ben - a kerület északi ellátási területéhez hasonlóan - a déli részen is **tüdőszűrést szervez a hajléktalan emberek részére**, amelyet a Szeretetszolgálat keretein belül működő Mobil Tüdőszűrő Busz segítségével az ellátási terület két csomópontján bonyolítanak le **preventív** céllal, mivel évről-évre emelkedik a tüdődaganatos megbetegedések és a TBC-ben szenvedők

száma a gondozottjaik körében. Ezen kívül **kulturális programokat** (színház-, mozi-, múzeumlátogatás) szerveznek a társadalmi kapcsolatok fenntartása érdekében.

Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület Nappali Központ tervezett tevékenységei:

- a Rimaszombati úti telephelyen az udvaron lévő **melléképület fejlesztése és átalakítása csomagmegőrzővé**, ezáltal több ügyfélnek lehetővé tenni a biztonságos csomagtárolást;
- **szabadidős tevékenységekhez tárgyi eszközök** (ping-pong asztal, csocsó stb.) beszerzése;
- ügyfeleik rendelkezésére álló **számítógépek korszerűsítése**;
- **képzőművészeti foglalkozások** elindítása.

A fenti beavatkozásokat a feladatokat ellátó Máltai Szeretetszolgálat egységei végzik, ezért az önkormányzati beavatkozási akciótervben nem szerepeltetjük azokat.

A Máltai Szeretetszolgálat a civil szervezetek számára kiküldött kérdőívben a következő beavatkozási javaslatokat tette Újbuda Önkormányzata számára:

- A célcsoport folyamatosan növekvő létszáma miatt a hajléktalanok éjjeli menedékhelyének vagy átmeneti szállásának kialakítása kerületben;
- Speciális nappali ellátások kialakítása a szenvedély beteg és pszichiátriai beteg hajléktalan emberek számára.

A fentebb megnevezett hiányzó ellátások biztosítása és a már kialakított ellátórendszer **együttesen hatékonyan tudná kezelni** az utcán élő emberek problémáit.

Újbuda Önkormányzata

A városi hajléktalanság egy speciális formájaként a **kerület legszélső peremvidékein** (a 7. számú főút – Balatoni út - mentén (Kőérberek), a Kamaraerdei úton (Kamaraerdő) a lovardánál, Örsöd dűlőnél) megjelentek az **önkormányzati telkeket kisebb csoportokban elfoglaló, fabódékban, viskókban élő, vidéken hajléktalanná vált emberek**. Az itt tartózkodó, **alacsony státuszú emberek/családok** nem szerepelnek semmiféle kerületi nyilvántartásban, mivel **nem újbudai lakosok**.

Vezetői döntés szükséges arról, hogy a kerület milyen intézkedést kíván hozni a helyzet kezelése érdekében.

Javaslat: szükség volna az említett területek szociális szempontú felmérése: az érintettek számának, általános helyzetének feltérképezésére – különös tekintettel az óvodás korú és tanköteles gyermekek, fiatalok veszélyeztetett helyzetére. Javasolt, hogy a HSZK családsegítő munkatársai – amennyiben szükséges, a CKÖ bevonásával - készítsenek helyzetfeltárást a környezettanulmány módszertanára alapozva annak megállapítására, hogy szegregációs veszélynek kitett területről van-e szó; hány fő alacsony státuszú család, ezen belül gyermek érintett; milyen önkormányzati segítségre, beavatkozásra, szociális munkára van szükség a területen.

4.2.4.8.: A **felnőtt – 23 év feletti - autista személyek nappali ellátása** jelenleg hiányzik, ezért erre megoldást próbálnak találni. Ehhez megfelelő **referenciával rendelkező civil szervezetet kell felkutatni**, ezt követően **együttműködési szerződést kell kötni** az ellátásra, melyet évente felülvizsgálják a szakmai beszámolók és helyszíni monitorozás alapján.

Az ESZI által működtetett **Támogató szolgálat** végzi a fogyatékos emberek személyi segítségét, szállítását, gondozását. A jelenleg rendelkezésre álló 2 szállítójármű közül **az egyik, egy 13 éves Toyota busz nem akadálymentesített**, ezáltal éppen a célcsoport számára nem megfelelő. Szükséges volna a busz akadálymentesre **cserélése**, mivel az öreg jármű átalakítása már nem költséghatékony, és az igények ellátáshoz - tekintettel a kerület nagy területére - kell két jármű.

A kérdőíves igényfelmérés alapján a fogyatékos emberekkel foglalkozó, kerületi civil szervezetek a következő beavatkozásokat javasolják az Önkormányzatnak:

- Fizikai és infokommunikációs akadálymentesítés ütemének felgyorsítása a közfeladat-ellátásban: pl. jeltolmács biztosítása a közszolgáltatásoknál, Braille-feliratok elhelyezése a közintézményekben;
- Önkormányzati dolgozók továbbképzése: gyakorlati ismeretek a fogyatékosság-típusokról, a fogyatékos emberekről, további attitűdváltás megalapozása;
- A helyi társadalmi befogadás erősítése további, az évet lefedő, rendszeres közös programok szervezésével és kommunikálásával (pl. nyílt napok, esélyegyenlőségi majális, Mit tehetünk egymásért? stb. rendezvények).

Közép távú beavatkozások: 2012-2015

4.2.4.1.: A hiányzó ellátások - a pszichiátriai betegek nappali ellátása; szakosított ellátásokként a pszichiátriai betegek átmeneti otthona és a szenvedélybetegek átmeneti otthona – biztosítása ellátási szerződések útján.

4.2.4.2.: A szociális étkeztetés színvonalának szinten tartása/javítása.

4.2.4.3.: Szociális és egészségügyi ellátórendszer folyamatos fejlesztése, kapacitás-tervezés.

4.2.4.4.: A házi segítségnyújtásban a kialakított egyenlő esélyű kerületi hozzáférés biztosításának fenntartása, a szolgáltatás színvonalának szinten tartása/javítása.

4.2.4.5. – 4.2.4.6.: Marginalizációs veszélynek kitett családok folyamatos nyomon követése, kiemelt szociális és családsegítő munkával lecsúszásuk megakadályozása.

4.2.4.7.: A felállított, széles spektrumú hajléktalan-ellátó rendszer szinten tartása, működtetése, esetleg bővítése az igények függvényében. A hajléktalan emberek társadalmi reintegrációjának megalapozása.

4.2.4.8.: A fogyatékos emberekkel foglalkozó civil szervezetek a következő beavatkozásokat javasolják az Önkormányzatnak:

- fizikai és infokommunikációs akadálymentesítés és paratranzit rendszer biztosításával integrált bölcsődék, óvodák, iskolák működtetése minden fő kerületrészen;
- az integrálható fogyatékos gyermekek minél nagyobb arányú, és minél korábbi integrációjának biztosítása a felnövekvő új generációk szemléletformálása érdekében;
- tanulási, képzési lehetőségek biztosítása a fogyatékos emberek jövőbeli jobb munkaerő-piaci integrációja érdekében;
- akadálymentes játszóterek kialakítása: minden nagyobb kerületi játszótéren legyen legalább egy akadálymentes játék.

Hosszú távú beavatkozások: 2016-tól

4.2.4.1.: Kötelező önkormányzati ellátási formák teljes körének biztosítása. Az ellátási szerződéssel ellátott feladatok folyamatos monitorozása, értékelése.

4.2.4.2.: A szociális étkeztetés színvonalának szinten tartása/javítása.

4.2.4.3.: Szociális és egészségügyi ellátórendszer folyamatos fejlesztése, kapacitás-tervezés.

4.2.4.4.: A házi segítségnyújtásban a kialakított egyenlő esélyű kerületi hozzáférés biztosításának fenntartása, a szolgáltatás színvonalának szinten tartása/javítása.

4.2.4.5. – 4.2.4.6.: Marginalizációs veszélynek kitett családok folyamatos nyomon követése, kiemelt szociális és családsegítő munkával lecsúszásuk megakadályozása.

4.2.4.7.: A hajléktalan emberek társadalmi reintegrációjának megalapozása: minél nagyobb arányú kiléptetéssel, befogadó munkahelyek bevonásával, önálló életvitel kialakításával.

4.2.4.8.: A fogyatékos emberekkel foglalkozó civil szervezetek a következő beavatkozásokat javasolják az Önkormányzatnak:

- helyi támogató szolgálat(ok) kialakítása a legszélesebb szolgáltatási skála biztosításával, mely a minél önállóbb életvitelt támogatja;
- értelmes munkát biztosító további foglalkoztatók létesítése a sérült, a munkaerőpiacon nem versenyképes, de hasznos munkát végezni képes fogyatékos embereknek;
- színesebb és sűrűbb szociális háló a meglévő hátrányok kompenzálása, az egyenlőbb esélyek biztosítása érdekében;
- folyamatos szemléletformáló kommunikációs tevékenységgel általános helyi társadalmi szintű attitűdváltás a fogyatékos emberekhez kapcsolódóan.

4.2.5. Gyermekjóléti terület

A helyzetelemzés alapján összegezve a gyermekjóléti terület legfőbb problémái:

4.2.5.1. Gyermekjóléti alapellátás területen kötelező ellátatlan feladat a családi napközi és a helyettes szülői hálózat.

4.2.5.2. A bölcsődei férőhelyek nem elegendők, a sajátos nevelési igényű gyermekek is egyre nagyobb számban igényelnék a bölcsődei ellátást, de a magas feltöltöttség miatt szűkösek a lehetőségek.

4.2.5.3. A vállalt bölcsődei feladatok közül az időszakos gyermekfelügyeletet és a játszóház folyamatos működtetését – az intézmények alapellátási feladataik nagysága miatt - nem tudják ellátni, így a szülői igényeket nem tudják teljes mértékben kielégíteni.

Folyamatban levő, konkrét beavatkozások / jó példák / kezdeményezések Újbudán a gyermekjóléti terület problémáinak kezelésére

A sok éve eredményesen működő **gyermekvédelmi jelzőrendszer hatékonyságát** 2009-ben **4 fő koordinátor beiktatásával növelték**. A koordinátorok munkája lefedi, behálózza a teljes kerületi érintett intézményrendszert (bölcsődék, óvodák, általános és középiskolák,

rendőrség, védőnők, gyermek egészségügyi alapellátás, önkormányzati háttérintézmények szakemberei stb.).

Havonta, kéthavonta **szakmai munkacsoport** keretében az iskolai gyermekvédelmi felelős, osztályfőnöki munkaközösség-vezető, iskolai mentálhigiénés szakember, iskolapszichológus, iskolai fejlesztő pedagógus, logopédus, szabadidő-szervező, védőnő a koordinátor részvételével segítik a közös gondolkodást, kommunikáció kialakítását a gyermekeket érintő kérdésekben.

A védőnőkkel közös gondolkodás eredményeként jött létre a **védőnői jelzőlap**, melynek alkalmazása, fejlesztése folyamatban van. Ezzel a módszerrel a **rászoruló gyermek már a születésétől a gyermekjóléti ellátórendszer látóterében kerülhet**, így nagyobb eséllyel megelőzhetővé válik, hogy hátrányokat szenvedjen.

4.2.5.1.:

A jelenleg ellátatlan családi napközi, és különösen a helyettes szülői szolgáltatások létrehozására voltak kísérletek a kerületben. A hatályos jogszabályi környezet olyan, hogy a gyakorlati végrehajtást nagyon megnehezíti, mivel a jelentkezők döntő többsége nem tudja teljesíteni az előírásokat, illetve - pl. munkajogilag – hátrányos számára.

Javaslat: Az Önkormányzat jelezze a kormányzati döntéshozók felé, hogy a vonatkozó jogszabályok végrehajtása mely pontokon ütközik akadályba a gyakorlatban.

4.2.5.2.:

Az önkormányzati bölcsődei szolgáltatást az **Egyesített Bölcsődei Intézmények** nyújtja. A 2009-es 20 fős gazdagréti férőhelybővítés ellenére nem tudtak 83 kerületi gyermek részére férőhelyet biztosítani a családok által kért időpontban. A bölcsődék átlag **118%-os kihasználtsággal** működnek.

A kerületben alapellátás szintjén biztosítják a **6 éven aluli sajátos nevelési igényű gyermekek korai habilitációs és rehabilitációs célú nevelését**, gondozását is korai fejlesztéssel. A szakszerű ellátásról **4 segítő szakember** gondoskodik (pszichológus, gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus, gyermek szakorvos).

4.2.5.3.:

A **házi gyermekfelügyelet** szolgáltatást az Újbudai Humán Szolgáltató Központ Gyermekjóléti Központja biztosítja a gyermek otthonában, azoknak a - pl. egyedülálló - szülőknek, akik munkaideje/munkarendje nem illeszkedik az óvoda/iskola nyitva tartásához. Jelenleg a családgondozás során felmerült igények egy kis részét a Gyermekjóléti Szolgálat

által biztosított **1 fő szociális asszisztens** képzettségű szakember végzi. A kezdeményezés hiánypótló, de a kerületi szükségletek ennél **nagyobb kapacitást igényelnek**.

Szükséges további beavatkozások 2010-2015 között

Rövid távú beavatkozások: 2010-2011

4.2.5.1.: *Önkormányzati jelzés a **kormányzati döntéshozók felé**, hogy a családi napközi és helyettes szülői hálózat kiépítésekor a vonatkozó **jogszabályok végrehajtása** mely pontokon **ütközik akadályba** a gyakorlatban.*

4.2.5.2.: **Bölcsődei férőhelyek további növelése** az igények függvényében, különös tekintettel a sajátos nevelési igényű gyermekek ellátásának biztosítására. Éves **ütemterv** készítése ehhez.

4.2.5.3.: **4-5 fő szociális asszisztens alkalmazása** szükséges a **házi gyermekfelügyelet** szolgáltatás megfelelő **biztosításához**. Ezt követően az igények függvényében terveznék meg a szolgáltatás bővítését.

Ez a szolgáltatás rendszeressége, volumene miatt nem lehet teljesen térítésmentes, de fontos, hogy egy jelképes hozzájárulást kelljen csak fizetnie az amúgy is nehéz anyagi helyzetben levő igénybe vevőknek. A szolgáltatás fejlesztése nagy mértékben hozzájárul a gyermeküket **egyedül nevelő szülők, elsősorban a nők munkaerő-piaci integrációjához**, illetve állásuk megtartásához. Remélhetőleg uniós pályázati forrást is sikerül mihamarabb bevonni a házi gyermekfelügyelet fejlesztésébe – akár a szociális asszisztensek képzési programja keretében -, jelenleg azonban nincs vonatkozó nyitott pályázat.

Közép távú beavatkozások: 2012-2015

4.2.5.1.: Hiányzó **családi napközi és helyettes szülői hálózat kiépítése és működtetése** a kerületben.

4.2.5.2.: **Bölcsődei férőhelyek további növelése/szinten tartása** az igények függvényében, különös tekintettel a sajátos nevelési igényű gyermekek ellátásának biztosítására. Éves **ütemtervek** készítése ehhez.

4.2.5.3.: A rövid távú személyi bővítést követően, a felmerült **igények függvényében tervezik** meg távlatilag a **házi gyermekfelügyelet** szolgáltatást.

Hosszú távú beavatkozások: 2016-tól

4.2.5.1.: Hiányzó **családi napközi** és **helyettes szülői hálózat fenntartása, működtetése** a kerületben.

4.2.5.2.: **Bölcsődei férőhelyek** további **növelése/szinten tartása** az igények függvényében, különös tekintettel a sajátos nevelési igényű gyermekek ellátásának biztosítására.

4.2.5.3.: A **házi gyermekfelügyelet** szolgáltatás minőségi fejlesztése, **minőségbiztosítás**, szupervízió megszervezése.

4.2.6. Oktatás-nevelés, közoktatási feladatellátás

A helyzetelemzés alapján összegezve a foglalkoztatottsági terület legfőbb problémája:

4.2.6.1. A jelenleg hatályos, Főváros XI. kerület Újbuda Önkormányzata Közoktatási esélyegyenlőségi program 2007-ben készült.

4.2.6.2. Halmozottan hátrányos helyzetű tanulók szüleinek döntő többsége nem tesz nyilatkozatot gyermeke halmozottan hátrányos helyzetéről.

4.2.6.3. Az érintett korosztályok demográfiai tendenciáinak módosulása miatt szükséges a közoktatási alapfeladatot ellátó intézmények kapacitás-kihasználtságának, hatékony és a jogszabályi előírásokat követő működésének a szakaszos, évenkénti felülvizsgálata.

4.2.6.4. A XI. Kerületi Logopédiai Intézet az egyre növekvő ellátandó gyermeklétszám miatt kismértékű szakemberlétszám-fejlesztést igényel.

A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló tervezett intézkedések eddigi teljesülése

A 2007-es Közoktatási intézkedési tervben nevesített önkormányzati intézkedések döntő többsége eddig teljesült.

Az intézmények működésének törvényességi ellenőrzése, a pedagógiai-szakmai munka eredményességének ellenőrzése, értékelése során vizsgálják az egyenlő bánásmód, az esélyegyenlőség követelményének érvényesülését. Ezek a **folyamatos beavatkozások, intézkedések** a következők:

- Vizsgálják, hogy a közoktatási intézmények döntéseik, intézkedéseik, gyakorlatuk során nem sértik-e meg az egyenlő bánásmód követelményét, illetve intézkedéseik, gyakorlatuk során elősegítik-e az esélyegyenlőség érvényesülését.
- Az iskolai felvételi kérelmek elbírálásához helyi rendeletben (10/2007./III.28./XI.ÖK) határozták meg a sajátos helyzet fogalmát és eseteit.
- Az SNI gyermekek óvodai, iskolai ellátását biztosítják és a szakértői bizottság vizsgálata után segítik az SNI gyermekek, tanulók fejlődésének, állapotának megfelelő intézményi elhelyezését, a különleges gondozás megvalósulását, elősegítve e gyermekek, tanulók esélyegyenlőségének érvényesülését.
- Az Önkormányzat a tanulók felsőoktatási továbbtanulásának segítése érdekében Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjpályázat keretében ösztöndíj kiegészítő támogatást nyújt a felsőoktatási intézményben tanuló kerületi illetőségű fiataloknak.
- Az önkormányzat intézményei útján biztosítja a gyógytestnevelés, logopédiai ellátás, nevelési tanácsadás, felzárkóztatás igénybevételét az arra rászoruló gyermekek, tanulók számára, törekedve arra, hogy az igényjogosultak a szolgáltatásokat lehetőleg a lakóhelyükhöz minél közelebb vehessék igénybe.
- Az SNI gyermekek/tanulók integrált oktatása-nevelése érdekében készült kerületi SNI stratégia. Ebben maximális célkitűzésként az fogalmazódott meg, hogy minden intézményben hasonló feltételekkel lehessen integráltan nevelni, oktatni. Az ehhez szükséges szakember-gárda biztosítása azonban meghaladja jelenleg a kerület teljesítőképességét (kb. 60 millió Ft plusz költség évente). Ezért a lehetőségek függvényében régióként egy SNI integráló intézményt jelöltek ki (Bocskai, Petőfi, Bárdos, Gazdagrét – Csíkihegyek iskolákat) a feladatellátásra. Őrmezőn jelenleg még nincs megfelelő intézmény, mivel a szakembergárda képzettsége még hiányos a feladat ellátásához.
- A szemléletformálás, az integrált neveléshez szükséges, korszerű módszertan elsajátítása érdekében a pedagógusok és intézményvezetők gyakorlatorientált továbbképzéseken vettek részt.

A fentiekben megnevezett intézkedések többségének határideje **folyamatos**, illetve **szakaszosan ismétlődő**, ezért a **beavatkozási tervben nem jelennek meg külön-külön, új akcióként**, hanem a **4.2.6.3. pontban vannak összesítve**.

Szükséges további beavatkozások 2010-2015 között

Rövid távú beavatkozások: 2010-2011

4.2.6.1.: A Főváros XI. kerület Újbuda Önkormányzata **Közoktatási esélyegyenlőségi programjának legalább kétévenkénti felülvizsgálata** szükséges, mely magában foglalja a vonatkozó **adatállomány**, valamint az akciótervben foglalt **feladatok és határidejük frissítését**.

4.2.6.2.: **Halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyermekek/tanulók reális és aktuális számának meghatározásához az érintett szülők elérése**, megfelelőbb, **közérthető tájékoztatása** szükséges a HHH-nyilatkozattal járó előnyökről, lehetőségekről a Humán Szolgáltató Központ **Családsegítő és Gyermejjóléti Szolgáltatásának munkatársainak bevonásával**, akik a rászoruló családokat jól ismerik. Hasonlóan fontos az iskola, az **osztályfőnökök** bevonása a **hatékonyabb család-iskola kommunikáció** érdekében.

4.2.6.3.: **Folyamatos** önkormányzati feladat a **feladat-ellátási rendszer**, kiemelten az alapfeladatot ellátó intézmények kapacitás-kihasználtságának, hatékony és a jogszabályi előírásokat követő működésének **figyelemmel kísérése**, ahol szükséges, beavatkozás.

A vonatkozó **statisztikai adatok évenkénti kerületi szintű összegyűjtése, elemzése, értékelése** az önkormányzati fenntartású kerületi közoktatási **intézményrendszer felülvizsgálata**.

4.2.6.4.: A szakszolgálati feladatok ellátó **XI. Kerületi Logopédiai Intézet** az egyre növekvő ellátandó gyereklétszám miatt kismértékű (1-2 fős) **szakemberlétszám-fejlesztést** igényel.

4.2.6.5.: **Őrmezőn SNI tanulókat integráltan nevelő közoktatási intézmény kijelölése**, fejlesztése a szolgáltatás ellátásához. Mivel Őrmezőn csak egy általános iskola van, ezért a szakmai megalapozás hosszabb időt vesz igénybe.

Közép távú beavatkozások: 2012-2015

4.2.6.3.: **Folyamatos** önkormányzati feladat az **alapfeladatot ellátó** intézmények kapacitás-kihasználtságának, hatékony és a jogszabályi előírásokat követő működésének **felülvizsgálata**, ahol szükséges, beavatkozás.

Hosszú távú beavatkozások: 2016-tól

4.2.6.3.: **Folyamatos** önkormányzati feladat az alapfeladatot ellátó intézmények kapacitáskihasználtságának, hatékony és a jogszabályi előírásokat követő működésének **felülvizsgálata**.

4.2.7. Egészségügyi ellátórendszer

A helyzetelemzés alapján összegezve az egészségügyi terület legfőbb problémái:

4.2.7.1. Egyes szakrendeléseken hosszú az előjegyzési idő.

4.2.7.2. A Fehérvári úti rendelőintézet a kerület egyes nyugati részeiről nehezen érhető el.

4.2.7.3. A gyermekorvosi ügyelet a II. kerületben működik.

A helyzetelemzés 3.8. pontjában bemutatottak szerint az újbudai egészségügyi ellátás biztosításában kiemelt szerepű a **Gyógyír XI. Egészségügyi Szolgáltató Nonprofit Kft.**, mely az **önkormányzattal kötött közszolgálati szerződés** és az **OEP-pel aláírt finanszírozási szerződés alapján ellátja** az alapellátás egyes területeit és a járóbeteg-ellátást a kerületben.

A fentebb nevesített problémák azt jelzik, hogy a **kerületi egészségügyi ellátás jól lefedett**, kevés a hiányosság, továbbá, hogy a problémák orvoslása túlnő az Önkormányzat feladatkörén.

Szükséges további beavatkozások 2010-2015 között

Rövid távú beavatkozások: 2010-2011

4.2.7.1.- 4.2.7.2. – 4.2.7.3.:

Az Önkormányzatnak a **feladatellátásban érintett szereplők bevonásával** kezdeményeznie kell egy, a hiányosságok javítását szolgáló intézkedések **ütemezett akciótervének** összeállítását.

Közép távú beavatkozások: 2012-2015

4.2.7.1.- 4.2.7.2. – 4.2.7.3.:

Az akcióterv feladatainak **nyomon követése, megvalósítása.**

Hosszú távú beavatkozások: 2016-tól

4.2.7.1.- 4.2.7.2. – 4.2.7.3.:

Az ellátórendszer hiányosságainak **teljes körű lefedése.**

4.2.8. Önkormányzati közszolgáltatások egyenlő esélyű, akadálymentes lakossági hozzáférhetősége

A helyzetelemzés alapján összegezve az önkormányzati közszolgáltatások egyenlő esélyű, akadálymentes lakossági hozzáférhetőségének főbb problémái:

4.2.8.1. A komplexen akadálymentesített közszolgáltatásokat ellátó intézmények aránya elenyésző.

4.2.8.2. A részlegesen akadálymentesített közszolgáltatásokat ellátó intézményekből is kevés van, az alapellátás számos intézménye nem felel meg a törvényi kötelezettségnek.

4.2.8.3. Az önkormányzat weboldala jelenleg info-kommunikációs szempontból nem akadálymentesített, a fogyatékossgal élőknek szóló információk hiányosak és részben elavultak.

Lásd még a 4.2.4. Szociális terület 4.2.4.8. alpontját!

Szükséges további beavatkozások 2010-2015 között

Rövid távú beavatkozások: 2010-2011

4.2.8.1. - 4.2.8.2. - 4.2.8.3.: Rövid- és középtávú Akadálymentesítési ütemterv készítése szükséges az önkormányzati fenntartású kerületi közszolgáltatások akadálymentesítésnek megvalósításáról. **Prioritással** kell kezelni a **fogyatékossgal élő és időseket ellátó szociális és egészségügyi intézmények komplex akadálymentesítését**, valamint a **kerületi óvodák, iskolák** minél nagyobb hányadának legalább részleges akadálymentesítését.

Forrásteremtéshez rendszeres pályázatfigyelés és az éves **pályázati lehetőségek maximális kiaknázása** szükséges.

Közép távú beavatkozások: 2012-2015

4.2.8.1. - 4.2.8.2. - 4.2.8.3.: A rövid- és középtávú Akadálymentesítési ütemtervben foglaltak megvalósulásának ellenőrzése, felülvizsgálat, szükség esetén átütemezés a prioritások szem előtt tartásával.

Forrásteremtéshez rendszeres pályázatfigyelés és az éves **pályázati lehetőségek maximális kiaknázása** szükséges.

Hosszú távú beavatkozások: 2016-tól

4.2.8.1. - 4.2.8.2. - 4.2.8.3.: Az uniós normáknak és **törvényi kötelezettségeknek megfelelő, akadálymentes állapot biztosítása** a közszolgáltatásoknál.

5. Beavatkozási Akcióterv 2010-2015 összefoglaló táblázat

Helyzetelemzés megállapítása	Cél	Intézkedés 2010-2011	Felelős/Előkészítő	Határidő	Forrás	Intézkedés 2012-2015
4.1. ÁLTALÁNOS BEAVATKOZÁS						
4.1.1. Szükséges a kerületi esélyegyenlőségi ügyek egységes kezelése, koordinációja	Kerületi esélyegyenlőségi program beavatkozásainak együttes kezelése	a) Önkormányzati esélyegyenlőségi koordinátori feladatok ellátása	a) polgármester	2011.07.30.	saját	b) Önkormányzati esélyegyenlőségi koordinátori feladatok ellátása
4.2. ÁGAZAT-SPECIFIKUS BEAVATKOZÁSOK						
4.2.1. Demográfia						
4.2.1.1. Előregedő lakosság: idősök aránya nő	Minőségi időskor biztosítása	a) 60+ és Q-Ageing programok; b) További 6 férőhely-fejlesztés (összesen 20 főre) az Újbudai Idősök Házában átmeneti gondozóház szolgáltatásnál	a-b) polgármester/ humányszolgálati igazgató	a) 2011.12.31. b) 2011.12.31.	a) saját + EU + központi b) saját	c) Szociális és EÜ ellátórendszer folyamatos fejlesztése; kapacitás-tervezés
4.2.2. Foglalkoztatottság						
4.2.2.1. Iskolázatlanok, főleg 45 év felett tartósan munkanélküliek	Célcsoportok foglalkoztatottságának javítása	a) „Út a munkához” program folytatása, kiterjesztése b.) évente 50 fő, alacsony képzettségű személy közcélú foglalkoztatása c) Családsegítő szociális munka a célcsoportok mentális támogatására	a-b-c) polgármester / humányszolgálati igazgató (a Regionális Munkaügyi Kp. helyi kirendeltség és Újbuda Prizma vezetőjének bevonásával)	a-b-c) 2011.12.31.	a-b-c) saját + központi cél: uniós támogatás bevonása	d) „Út a munkához” program folytatása, kiterjesztése e) Közcélú foglalkoztatás fenntartása, kiterjesztése f) Családsegítő szociális munka a célcsoportok mentális támogatására

Helyzetelemzés megállapítása	Cél	Intézkedés 2010-2011	Felelős/Előkészítő	Határidő	Forrás	Intézkedés 2012-2015
4.2.2.2. Megváltozott munkaképességűek és fogyatékkal élő foglalkoztatottsága alacsony	Célcsoportok foglalkoztatottságának javítása	a) Újbuda Prizma növeli a foglalkoztatottak számát max. évi 30 új fő bevonásával	a) polgármester / humánszolgálati igazgató	d.) 2011.12.31.	a) saját + központi cél: uniós támogatás bevonása	b) További megrendelők felkutatása, bevonása a foglalkoztatotti célcsoport bővítése érdekében c) Infrastrukturális bővítés a szoc. foglalkoztatáshoz
4.2.3. Lakhatás						
4.2.3.1. Önkormányzati bérlakások modernizálása lassú ütemű	Meglévő önkormányzati lakásállomány modernizálása, korszerűsítése	a.) Akcióterv kidolgozása évenkénti ütemezéssel	a) polgármester / lakásgazdálkodási osztály vezetője	a) 2011.07.30.	saját	b) Akcióterv végrehajtása, felülvizsgálat minden év 03.31-ig
4.2.3.2. Önkormányzati, ezen belül a szociális bérlakásokra egyre bővülő igény	Önkormányzati és szociális bérlakás állomány bővítése	a) Akcióterv kidolgozása évenkénti ütemezéssel	a) polgármester / lakásgazdálkodási osztály vezetője	a) 2011.07.30.	saját	b) Akcióterv végrehajtása, felülvizsgálat minden év 03.31-ig
4.2.3.3. Komfort nélküli önkormányzati lakásállomány aránya viszonylag magas	Meglévő önkormányzati lakásállomány modernizálása, korszerűsítése	a) Akcióterv kidolgozása évenkénti ütemezéssel	a) polgármester / lakásgazdálkodási osztály vezetője	a) 2011.07.30.	saját	b) Akcióterv végrehajtása, felülvizsgálat minden év 03.31-ig c.) Komfort nélküli lakásállomány fokozatos felszámolása (min. 3 lakás évente) korszerűsítéssel vagy szanálással

Helyzetelemzés megállapítása	Cél	Intézkedés 2010-2011	Felelős/Előkészítő	Határidő	Forrás	Intézkedés 2012-2015
4.2.4. Szociális terület						
4.2.4.1. Ellátatlan kötelező önkorm.-i feladatok: pszichiátriai betegek nappali ellátása és átmeneti otthona és szenvedélybetegek átmeneti otthona	Kötelező önkormányzati feladatok teljes körű ellátása	a) Feladatellátásra alkalmas, referenciákkal rendelkező kerületi civil szervezetek felkutatása b) Ellátási szerződések megkötésének előkészítése	a-b) polgármester/ humánszolgálati igazgató	a) 2010.12.31. b) 2011.06.30.	a-b) saját cél: uniós támogatás bevonása	c) Ellátási szerződések megkötése, szolgáltatások minőségének évenkénti ellenőrzése: beszámoltatás, monitorozás.
4.2.4.2. Szociális étkeztetés iránti igény nő	Szolgáltatás minőségének javítása akadálymentesítéssel	a) Mérnök u. 40. szociális konyha akadálymentesítése, korszerűsítése	polgármester / humánszolgálati igazgató	2010.08.31.	saját cél: uniós támogatás bevonása	b) Szolgáltatás színvonalának szinten tartása, javítása, bővítése (ha a jogszabályok lehetővé teszik)
4.2.4.3. A kerület elöregedett	Minőségi időskor biztosítása	a) 60+ és Q-Ageing prog. b) plusz 6 férőhelyfejlesztés (összesen 20 főig) : idősök átmeneti gondozóháza c) Demens idős emberek számára foglalkozások az idősök klubjában és egyénileg	a-b) polgármester / humánszolgálati igazgató c) humánszolgálati igazgató	a) 2011.12.31. b) 2011.12.31. c) 2010.01.01. – 2011.12.31.	a) saját +EU+ központi b) saját c) saját cél: uniós támogatás bevonása	d) Szociális és EÜ ellátó-rendszer folyamatos fejlesztése; kapacitás-tervezés
4.2.4.4. Házi segítségnyújtás Órmezőn és Kamaraerdőn területileg nehezebben biztosítható	Házi segítségnyújtás szolgáltatás egyenlőbb esélyű biztosítása a kerületben Órmezőn és Kamaraerdőn is	a) Jelenlegi ellátási területek felülvizsgálata, gondozási központok átszervezése: Órmezői központ kialakítása, ahonnan Kamraerdő is jól ellátható b) További egy akadálymentes szállítóeszköz biztosítása az ESZI Támogató Szolgálatának	a-b) polgármester / humánszolgálati igazgató	2011.07.30.	saját	c) Kialakított egyenlő esélyű kerületi ellátás biztosítása, a szolgáltatás színvonalának fenntartása

Helyzetelemzés megállapítása	Cél	Intézkedés 2010-2011	Felelős/Előkészítő	Határidő	Forrás	Intézkedés 2012-2015
4.2.4.5. Aktív korú tartós munkanélküliek, egyszülős családok marginalizálódása	Leszakadó rétegek társadalmi (re)integrációjának erősítése	a) Családsegítő Szolgálatnál a Női Klub újraszervezése megújult tartalommal b) Kerületi Szociális Kalauz kiadvány frissítése, aktualizálása.	a-b) polgármester / humánszolgálati igazgató	2011.07.30.	saját cél: uniós támogatás bevonása	c) Női Klub működtetése, a célcsoport támogatása a családsegítés komplex eszköztárával d) Kerületi Szociális Kalauz információinak évenkénti frissítése, lakossági igényfelmérés a tartalomra vonatkozóan.
4.2.4.6. Adósságkezelési tanácsadás kötelező feladat ellátásához nincs kiképzett állomány	Leszakadó rétegek társadalmi (re)integrációjának erősítése; Kötelező önkormányzati feladatok ellátása;	a) Az adósságkezelési tanácsadás kapacitásbővítése, jobb megszervezése	a) polgármester / humánszolgálati igazgató	2011.07.30.	saját	b) Marginalizációs veszélynek kitett családok folyamatos nyomon követése, támogatása a családsegítés komplex eszköztárával
4.2.4.7. Különböző okból hajléktalanná vált emberek növekvő száma, a célcsoportok nehéz azonosíthatósága.	Leszakadó rétegek társadalmi (re)integrációjának erősítése	a) Vezetői döntés a kerület külső peremvidékein önkormányzati telkeken illegálisan, bódékban élő, nem kerületi lakosok helyzetének kezeléséről b) Az a) pont célcsoportjainak általános helyzetfelmérése, majd beavatkozások meghatározása	a) polgármester b) polgármester / humánszolgálati igazgató	a) 2011.07.30. b) 2011.12.31.	saját cél: uniós támogatás bevonása	c) Hajléktalanok éjjeli menedékhelyének és/vagy átmeneti szállásának kialakítása a kerületben d) Speciális nappali ellátások biztosítása szenvedélybeteg és pszichiátriai beteg hajléktalan emberek számára
4.2.4.8. Fogyatékos emberek között a felnőtt autisták nappali elhelyezése, foglalkoztatása megoldatlan	Fogyatékosokkal élő társadalmi befogadásának elősegítése	a) Feladatellátásra alkalmas, referenciákkal rendelkező kerületi civil szervezet(ek) felkutatása b) Ellátási szerződés(ek) megkötésének előkészítése	a-b) polgármester / humánszolgálati igazgató	a) 2011.01.31. b) 2011.08.30.	a-b) saját cél: uniós támogatás bevonása	c) Ellátási szerződés(ek) megkötése, szolgáltatás(ok) minőségének évenkénti ellenőrzése: beszámoltatás, monitorozás.

Helyzetelemzés megállapítása	Cél	Intézkedés 2010-2011	Felelős/Előkészítő	Határidő	Forrás	Intézkedés 2012-2015
4.2.5. Gyermekjóléti terület						
4.2.5.1. Ellátatlan kötelező feladatok a családi napközi és a helyettes szülői hálózat	Kötelező önkormányzati feladatok ellátása; Rászoruló gyermekek mihamarabb kerüljenek az ellátórendszer látóterébe	a) Gyermekjóléti jelzőrendszer hatékonyságának megerősítése 4 fő koordinátorral b) Védőnői jelzőlap kifejlesztése, alkalmazása c) Kormányzati döntéshozók felé jelzés a hatályos jogszabályok végrehajtási nehézségeiről	a-b) polgármester / humánszolgálati igazgató c) polgármester	a) 2010.01.01. b) 2010.10.30. c) 2011.07.30.	a-b) saját, központi c) nem igényel külön forrást	c) Hiányzó családi napközi és helyettes szülői hálózat kiépítése, működtetése
4.2.5.2. Bölcsődei férőhelyek nem elegendők	Bölcsődei ellátás biztosítása minden igénylőnek; Nők munkaerő-piaci integrációjának támogatása	a) Éves fejlesztési ütemterv készítése a bölcsődei férőhelyek további növelése érdekében	a) polgármester / humánszolgálati igazgató	a) 2011.07.30.	a) saját, központi cél: uniós támogatás bevonása	Bölcsődei férőhelyek szinten tartása/ növelése az igények függvényében, az SNI gyermekek ellátásának biztosításával
4.2.5.3. Időszakos házi gyermek-felügyelet és játszóház vállalt bölcsődei feladatokat nem tudják ellátni folyamatosan	Nők munkaerő-piaci integrációjának támogatása; Gyermekek korai fejlesztése	a) Plusz 4-5 fő szociális asszisztens alkalmazása a Gyermekjóléti Szolgálatnál	a) polgármester / humánszolgálati igazgató	a) 2011.12.31.	a) saját, központi cél: uniós támogatás bevonása	Szolgáltatás szinten tartása, fejlesztése az igények függvényében

Helyzetelemzés megállapítása	Cél	Intézkedés 2010-2011	Felelős/Előkészítő	Határidő	Forrás	Intézkedés 2012-2015
4.2.6. Oktatás-nevelés, közoktatási feladatellátás						
4.2.6.1. A hatályos kerületi Közoktatási esélyegyenlőségi program 2007-ben készült	Esélyegyenlőség biztosítása a kerületi közoktatásban	a) Kerületi Közoktatási esélyegyenlőségi program felülvizsgálata, adatállomány, akcióterv (feladatok-határidők) aktualizálása	a) jegyző	a-b) 2011.06.30. ezt követően min. kétévenként	a) nem igényel külön forrást	b) Kerületi Közoktatási esélyegyenlőségi program kétévenkénti felülvizsgálata, adatállomány, akcióterv (feladatok-határidők) aktualizálása
4.2.6.2. A HHH tanulók szüleinek döntő többsége nem tesz nyilatkozatot	Valamennyi HHH-s tanuló kerüljön be az ellátási körbe	a) Érintett szülők elérése az Újbudai HSZK bevonásával; b) A szülők jobb tájékoztatása, család-iskola kommunikáció erősítése	a-b) jegyző/ humánszolgálati igazgató b) közoktatási intézményvezetők	a-b) 2011.12.31.-ig folyamatosan	a-b) nem igényel külön forrást	c) HHH tanulók lemorzsolódásának megelőzése, iskolai sikerességének elősegítése
4.2.6.3. Csökkenő tanulólétszám, csökkenő intézményi kapacitás-igény	Költséghatékony közoktatási feladatellátás	a) A közoktatási feladat-ellátási rendszer, kiemelten az alapfeladatokat ellátó intézmények működésének, kapacitáskihasználtságának nyomon követése; ahol szükséges, beavatkozás	a) jegyző / humánszolgálati igazgató	a) 2011.01.31. ezt követően minden év 01.31.	a) saját, központi	b) A közoktatási feladat-ellátási rendszer, kiemelten az alapfeladatokat ellátó intézmények működésének felülvizsgálata; ahol szükséges, beavatkozás
4.2.6.4. Kerületi Logopédiai Intézet által ellátandó gyereklétszám nő	Logopédiai ellátás biztosítása minden rászoruló gyermeknek	a) Az egyre növekvő feladatokhoz plusz 1-2 fős szakemberlétszám-bővítés	a) jegyző/ humánszolgálati igazgató	a) 2011.12.31.	a) saját, központi	b) Logopédiai ellátás biztosításnak szinten tartása
4.2.6.5. Őrmezőn nincs SNI tanulókat integráltan nevelő közoktatási intézmény	SNI tanulók területileg egyenlő esélyű befogadásának biztosítása	a) Őrmezőn SNI tanulók integrált nevelését biztosító intézmény kijelölése, fejlesztése a feladat ellátásához	a) jegyző / humánszolgálati igazgató	a) 2011.05.31.	a) saját, központi cél: uniós támogatás bevonása	b) SNI tanulók integrált nevelését biztosító közoktatási feladatellátás minden fő kerületrészben

Helyzetelemzés megállapítása	Cél	Intézkedés 2010-2011	Felelős/Előkészítő	Határidő	Forrás	Intézkedés 2012-2015
4.2.7. Egészségügyi ellátórendszer						
4.2.7.1. A gyermekorvosi ügyelet a II. kerületben működik	Egészségügyi ellátás színvonalának javítása	a) Ütemezett akcióterv összeállítása az eü-i szolgáltatások javítására a feladat ellátásban érintett szereplők bevonásával	a) polgármester	a) 2010.12.31.	a) saját + OEP	b) Akcióterv feladatai végrehajtásának nyomon követése, megvalósítása
4.2.7.2. Egyes szakrendeléseken hosszú az előjegyzési idő	Egészségügyi ellátás színvonalának javítása	a) Ütemezett akcióterv összeállítása az eü-i szolgáltatások javítására a feladat ellátásban érintett szereplők bevonásával	a) polgármester	a) 2010.12.31.	a) saját + OEP	b) Akcióterv feladatai végrehajtásának nyomon követése, megvalósítása
4.2.7.3. A Fehérvári úti rendelőintézet a kerület egyes nyugati részeiről nehezen elérhető	Egészségügyi ellátás színvonalának javítása	a) Ütemezett akcióterv összeállítása az eü-i szolgáltatások javítására a feladat ellátásban érintett szereplők bevonásával; b) Kerületen belüli tömegközlekedés szervezésének felülvizsgálata c) Egyes ellátások decentralizálásával (pl. kihelyezett laborvizsgálatok)	a-b) polgármester	a-b) 2010.12.31.	a-b) saját + OEP	c) Akcióterv feladatai végrehajtásának nyomon követése, megvalósítása

Helyzetelemzés megállapítása	Cél	Intézkedés 2010-2011	Felelős/Előkészítő	Határidő	Forrás	Intézkedés 2012-2015
4.2.8. Önkormányzati közszolgáltatások egyenlő esélyű, akadálymentes lakossági hozzáférhetősége						
4.2.8.1. A komplexen akadálymentesített közszolgálati épületek aránya elenyésző	Közszolgáltatások egyenlő esélyű lakossági hozzáférhetőségének biztosítása	a) Rövid és középtávú akadálymentesítési ütemterv készítése; prioritás a fogyatékossgal élők és időseket ellátó szociális intézmények komplex akadálymentesítése b) pályázatfigyelés, pályázás	a) polgármester / beruházási osztályvezető b) humánszolgálati igazgató	a) 2011.07.30. b) 2011.12.31. - folyamatos	a-b) saját cél: uniós támogatás bevonása	a) Rövid és középtávú akadálymentesítési ütemterv megvalósításának nyomon követése, felülvizsgálat, szükség esetén árütemezés.
4.2.8.2. Részlegesen akadálymentesített középületek aránya csekély, az alapellátás számos intézménye nem felel meg a törvényi kötelezettségeknek	Közszolgáltatások egyenlő esélyű lakossági hozzáférhetőségének biztosítása	a) Rövid és középtávú akadálymentesítési ütemterv készítése; prioritás az iskolák, óvodák legalább részleges akadálymentesítése b) pályázatfigyelés, pályázás	a) polgármester / beruházási osztályvezető b) humánszolgálati igazgató	a) 2011.07.30. b) 2011.12.31. - folyamatos	a-b) saját cél: uniós támogatás bevonása	a) Rövid és középtávú akadálymentesítési ütemterv megvalósításának nyomon követése, felülvizsgálat, szükség esetén árütemezés.
4.2.8.3. Az info-kommunikációs akadálymentesítés még a fizikainál is kisebb arányú	Közszolgáltatások egyenlő esélyű lakossági hozzáférhetőségének biztosítása	a) Rövid és középtávú akadálymentesítési ütemterv készítése; prioritás a fogyatékossgal élők és időseket ellátó szociális intézmények komplex akadálymentesítése b) pályázatfigyelés, pályázás	a) polgármester / beruházási osztályvezető b) területért felelős alpolgármester, humánszolgálati ig.	a) 2011.07.30. b) 2011.12.31. - folyamatos	a-b) saját cél: uniós támogatás bevonása	a) Rövid és középtávú akadálymentesítési ütemterv megvalósításának nyomon követése, felülvizsgálat, szükség esetén árütemezés.